

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Rennebu kommune

Arkivsak: 24/340
Møtedato/tid: 23.05.2024 kl. 10:00
Møtested: Møterom Mjuken, Rennebu kommunehus

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS v/ Torbjørn Brandt på telefon 930 65 722, eller e-post: torbjorn.brandt@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 16.05.2024

Ingrid Hoel (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Torbjørn Brandt
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
18/24	Kontrollutvalgets uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023
19/24	Kontrollutvalgets oppsummering og vurdering innspill til planarbeidet for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
20/24	Referatsaker
21/24	Innspill til kontrollarbeidet
22/24	Godkjenning av møteprotokoll

Kontrollutvalgets uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rennebu kommune

Møtedato

23.05.2024

Saknr

18/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt
Arkivkode FE-216 - Revisjon
Arkivsaknr 23/465 - 7

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget vedtar utkast til uttalelse om årsberetning og årsregnskapet for Rennebu kommune.

Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet.

Vedlegg

Årsregnskap 2023
Årsmelding 2023
Årsmelding 2023 - Personvernombudet
Revisjonsberetning 2023
Kontrollutvalgets uttalelse til Rennebu kommunes årsregnskap og årsberetning for 2023

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal i denne saken vedta en uttalelse om kommunekassens årsregnskap, vanligvis omtalt som kommunens årsregnskap, og årsberetningen.

Sekretariatet har utarbeidet et forslag til kontrollutvalgets uttalelse, se vedlegg.

Uttalelsen skal gjøre formannskapet og kommunestyret oppmerksomme på forhold som har betydning for om årsregnskap og årsberetning kan godkjennes.

Uttalelsen sendes til kommunestyret med kopi til formannskapet. Formannskapet må ha uttalelsen så tidlig at det kan ta hensyn til den når det behandler innstilling om godkjenning av årsregnskap og årsberetning til kommunestyret.

Kontrollutvalgets uttalelse

Kontrollutvalgets uttalelse er basert på kommunens årsregnskap og årsberetning og revisjonsberetningen.

Kontrollutvalget bekrefter i uttalelsen at regnskapet er revidert på betryggende måte og i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk. Det går dessuten fram av uttalelsen at årsberetningen omfatter alle forhold som kreves i kommuneloven.

Årsregnskap for kommunekassen

Årsregnskapet skal gi kommunestyret grunnlag for styring og kontroll av den samlede økonomiske utviklingen.

Årsregnskap er utformet i samsvar med gjeldende lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunedirektøren vil orientere kontrollutvalget om årsregnskap og årsberetning i møtet.

Revisjonsberetningen

Revisor bekrefter at årsregnskapet og årsberetningen inneholder opplysningene som kreves i lov og forskrift. Revisor bekrefter også at årsberetningen gir dekkende opplysninger om

vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet, og om vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene. Revisjonsberetningen er levert innen fristen.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor vil orientere om arbeidet med revideringen av kommunens årsregnskap i møtet.

Vurdering og konklusjon

Formålet med uttalelsen er å opplyse om årsregnskapene og årsberetning kan godkjennes eller om det foreligger forhold som gjør at årsregnskapene eller årsberetning ikke kan godkjennes. Sekretariatets forslag til uttalelse omtaler derfor ikke forhold som ikke er til hinder for godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å gi en uttalelse i samsvar med det vedlagte forslaget. Kontrollutvalget har likevel anledning til å gi flere kommentarer til årsregnskapet og årsberetningen.

RENNEBU KOMMUNE

2023

REGNSKAPS- ÅRET 2023

Vedtatt i kommunestyret XX.XX.2024

Innhold

	Side
Balanseregnskapet § 5-8	3-4
Bevilgningsoversikt - drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4, 1. og 2. ledd	5-6
Bevilgningsoversikt - investering etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-5, 1. og 2. ledd	7-8
Økonomisk oversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-6	▾ 9
Samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-9	▾ 10
Noter	▾ 11-31
Investeringsregnskapet 2023	32-35
Driftsregnskapet 2023	36-38

Økonomiske oversikter

Oversikt - balanse § 5-8

Regnskap 2023

Regnskap 2022

EIENDELER

A. Anleggsmidler	935 580 154,79	866 447 095,32
I. Varige driftsmidler	459 595 603,79	424 595 669,09
1. Faste eiendommer og anlegg	367 726 451,00	360 052 588,02
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	91 869 152,79	64 543 081,07
II. Finansielle anleggsmidler	31 731 986,00	28 261 372,23
1. Aksjer og andeler	17 563 781,62	15 758 955,62
2. Obligasjoner	0,00	0,00
3. Utlån	14 168 204,38	12 502 416,61
III. Immaterielle eiendeler	0,00	0,00
IV. Pensjonsmidler	444 252 565,00	413 590 054,00
B. Omløpsmidler	176 792 590,42	194 090 331,11
I. Bankinnskudd og kontanter	102 912 421,76	139 853 015,86
II. Finansielle omløpsmidler	0,00	0,00
1. Aksjer og andeler	0,00	0,00
2. Obligasjoner	0,00	0,00
3. Sertifikater	0,00	0,00
4. Derivater	0,00	0,00
III. Kortsiktige fordringer	73 880 168,66	54 237 315,25
1. Kundefordringer	29 715 808,01	27 051 938,60
2. Andre kortsiktige fordringer	0,00	0,00
3. Premieavvik	44 164 360,65	27 185 376,65
Sum eiendeler	1 112 372 745,21	1 060 537 426,43

EGENKAPITAL OG GJELD

C. Egenkapital	187 912 637,46	214 225 600,00
I. Egenkapital drift	35 307 358,25	67 371 634,50
1. Disposisjonsfond	7 845 446,27	30 483 070,61
2. Bundne driftsfond	27 461 911,98	36 888 563,89
3. Merforbruk i driftsregnskapet	0,00	0,00
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet	0,00	0,00
II. Egenkapital investering	3 461 389,46	4 112 254,85
1. Ubundet investeringsfond	1 389 948,02	2 295 948,02
2. Bundne investeringsfond	2 071 441,44	1 816 306,83
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet	0,00	0,00
III. Annen egenkapital	149 143 889,75	142 741 710,65
1. Kapitalkonto	148 563 889,75	142 161 710,65
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift	580 000,00	580 000,00
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen inves	0,00	0,00
D. Langsiktig gjeld	852 553 944,35	786 883 855,35
I. Lån	413 166 671,00	368 816 130,00
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	413 166 671,00	368 816 130,00
2. Obligasjonslån	0,00	0,00
3. Sertifikatlån	0,00	0,00

II. Pensjonsforpliktelse	439 387 273,35	418 067 725,35
E. Kortsiktig gjeld	71 906 163,40	59 427 971,08
I. Kortsiktig gjeld	71 906 163,40	59 427 971,08
1. Leverandørgjeld	0,00	0,00
2. Likviditetslån	0,00	0,00
3. Derivater	0,00	0,00
4. Annen kortsiktig gjeld	71 906 163,40	59 427 971,08
5. Premieavvik	0,00	0,00
Sum egenkapital og gjeld	1 112 372 745,21	1 060 537 426,43
F. Memoriakonti	0,00	0,00
I. Ubrukte lånemidler	65 528 189,80	62 588 981,17
II. Andre memoriakonti	3 952 640,00	1 517 238,00
III. Motkonto for memoriakontiene	-69 480 829,80	-64 106 219,17

Rennebu 22.02.2024

 Kommunedirektør

 Regnskapsansvarlig

RENNEBU KOMMUNE
 Regnskapskontor
 Myrveien 1, 7391

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4 første ledd
(regnskapsskjema 1A)

	Regnskap 2023	Budsjett revidert 2023	Budsjett opprinnelig 2023	Regnskap 2022
1. Rammetilskudd	120 178 090	117 765 000	117 765 000	113 499 851
2. Inntekts- og formuesskatt	63 150 444	62 135 000	62 135 000	67 142 550
3. Eiendomsskatt	21 830 621	21 000 000	21 000 000	20 418 139
4. Andre generelle driftsinntekter	36 934 776	28 120 000	26 220 000	22 554 504
5. Sum generelle inntekter	242 093 931	229 020 000	227 120 000	223 615 044
6. Sum bevilgninger drift, netto	264 099 946	210 993 000	207 576 000	231 500 803
7. Avskrivninger	15 694 903	11 915 000	11 915 000	11 757 116
8. Sum netto driftsutgifter	279 794 849	222 908 000	219 491 000	243 257 919
9. Brutto driftsresultat	-22 265 888	-807 699	-617 699	-19 642 875
10. Renteinntekter	6 991 689	1 370 000	1 370 000	4 549 978
11. Utbytte	346 997	125 000	125 000	448 601
12. Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
13. Renteutgifter	17 015 599	6 240 100	6 240 000	5 329 433
14. Avdrag på lån	14 846 379	12 681 000	12 681 000	10 007 641
15. Netto finansutgifter	-24 523 292	-17 426 100	-17 426 000	-10 338 495
16. Motpost avskrivninger	15 694 903	11 915 000	11 915 000	11 757 116
17. Netto driftsresultat	-31 094 276	-6 318 799	-6 128 699	-18 224 254
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
18. Overføring til investeringer	810 000	810 000	810 000	1 187 405
19. Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond	-9 426 652	-1 002 000	-185 000	-1 556 755
20. Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-22 477 624	-6 126 799	-2 743 000	-17 854 904
21. Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0
22. Sum disponeringer eller dekning av netto dr.resultat	-31 094 276	-6 318 799	-2 118 000	-18 224 254
23. Fremføring til inndekning i senere år (merforbruk)				

Til fordeling drift før korrigeringer **264 099 946** **210 993 000** **207 576 000** **231 500 803**

Korrigeringer:				
Andre skatter ført på enhetene	0	0	0	0
Generelle statstilskudd ført på enhetene	0	0	0	0
Renteinntekter og aksjeutbytte ført på enhetene	388 383	120 000	120 000	302 673
Avdrag ført på enhetene	0	-282 000	-282 000	0
Renteutgifter ført på enhetene	142	-17 000	-17 000	-561
Avsetning til ubundne fond ført på enhetene	-3 000	0	0	0
Avsetning til bundne fond ført på enhetene	-2 120 207	0	0	-2 960 158
Bruk av tidligere års mindreforbruk ført på enhetene	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger ført på enhetene	6 176 799	260 000	260 000	17 854 904
Bruk av bundne avsetninger ført på enhetene	15 662 648	2 900 000	2 900 000	7 969 562
Overført til investeringer ført på enhetene	0	0	0	-435 000
Skjønnstilskudd ført på enhetene	0	0	0	2 724 793

Mottatte avdrag ført på ansvar 9000	-642 736	0	0	-643 772
Utlån og kjøp av aksjer ansvar 800 og 900	0	0	0	0
Overføring fra andre (private) (salg av kraft m.v.)	-16 792 868	-14 500 000	-14 500 000	-11 482 019
Netto pensjonskostnader ansvar 8500	8 191 553	0	0	0
Driftsutgifter ført på hovedansvar 8 - 9	9 587	600 000	600 000	12 329
Driftsinntekter ansvar 8 - 9	0	0	0	0
Kalkulatoriske avskrivninger ansvar 8990	0	-415 000	-415 000	0
Mindreforbruk				
Korrigert sum til fordeling:	10 870 301	-11 334 000	-11 334 000	13 342 751

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4 andre ledd (regnskapsskjema 1B)

Fordeles slik på enhetene:	Regnskap 2023	Budsjett revidert 2023	Budsjett opprinnelig 2023	Regnskap 2022
Folkevalgte organer og kontroll	4 473 685	3 652 000	3 582 000	3 439 292
Reserverte bevilgninger	588 715	1 413 328	5 707 000	1 608 861
Sentraladministrasjonen og fellesutgifter	21 167 748	21 171 791	20 018 000	18 834 814
Oppvekst	77 631 595	70 176 594	66 477 000	63 961 938
Helse og omsorg	106 532 305	89 527 372	87 343 000	93 063 167
Samfunnsutvikling og drift	27 618 535	26 384 315	25 781 000	25 776 990
Diverse	15 217 062	10 001 600	10 002 000	11 472 990
Sum fordelt på enhetene (ansvar 1000-7999)	253 229 645	222 327 000	218 910 000	218 158 052

Avviks-kontroll	0	0	0	0
-----------------	---	---	---	---

Økonomiske oversikter § 5-5, 1. ledd

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Bevilgningsoversikt - investering regnskap				
1 Investeringer i varige driftsmidler	61 843 780	73 494 986	128 831 000	57 814 060
2 Tilskudd til andres investeringer	132 112	0	0	0
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	844 826	824 014	810 000	752 405
4 Utlån av egne midler	0	0	0	0
5 Avdrag på lån	0	0	0	601 000
6 Sum investeringsutgifter	62 820 718	74 319 000	129 641 000	59 167 465
7 Kompensasjon for merverdiavgift	5 317 988	4 776 000	18 426 000	2 436 952
8 Tilskudd fra andre	449 298	1 000 000	1 300 000	509 327
9 Salg av varige driftsmidler	3 558 786	127 000	0	1 161 582
10 Salg av finansielle anleggsmidler	21 260	0	0	0
11 Utdeling fra selskaper	0	0	0	0
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	679 259	0	0	799 624
13 Bruk av lån	51 474 573	66 400 000	106 918 000	52 618 367
14 Sum investeringsinntekter	61 501 162	72 303 000	126 644 000	57 525 852
15 Videreutlån	5 033 838	2 500 000	2 500 000	1 131 992
16 Bruk av lån til videreutlån	5 034 219	2 500 000	2 500 000	1 131 992
17 Avdrag på lån til videreutlån	776 644	800 000	800 000	880 682
18 Mottatte avdrag på videreutlån	474 954	800 000	800 000	484 217
19 Netto utgifter videreutlån	301 309	0	0	396 465
20 Overføring fra drift	-810 000	-810 000	-810 000	-1 187 405
21 Avsetninger til bundne investeringsfond	255 135	0	0	9 327
22 Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0
23 Avsetninger til ubundet investeringsfond	234 000	94 000	0	140 000
24 Bruk av ubundet investeringsfond	-1 300 000	-1 300 000	-2 187 000	-1 000 000
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0
26 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-1 620 865	-2 016 000	-2 997 000	-2 038 078
27 Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0

Økonomisk oversikter § 5-5, 2.ledd

	Regnskap	Buds(end)	Budsjett	Regnskap
	2023	2023	2023	2022
IKT investeringer	1 632 905	1 680 000	1 500 000	950 361
Framsikt	0	200 000		0
Rennebu helsesenter uteomr	2 338 206	2 935 000	2 500 000	6 979 474
Rennebu helses.gml del sykehjem	557 062	2 912 000	2 913 000	360 892
Helseplattformen	713 842	14 014	125 000	0
Skinneheis boligavdeling	0	0	484 000	0
Velferdsteknologi	146 067	300 000	0	0
Bistand E6 - samferdsel	0	0	375 000	0
Trondskogen boligfelt del 3	985 945	2 688 000	0	336 900
Parkeringsplass Buvatnet	543 645	420 000	834 000	0
Ombygging ambulansebase	0	0	6 875 000	103 577
Nytt arbeidssenter	87 563	87 000	3 750 000	0
Ny brannstasjon TBRT	18 148 923	20 472 986	71 275 000	376 486
Berkåk park to leiligheter	4 870 184	5 000 000	0	0
Skiltplan	0	0	625 000	0
Ombygging Myrveien 2	1 747 907	1 366 000	1 500 000	
Ombygging servicetorget	75 924	75 000		
Varebil	159 000	159 000	0	0
Reservevannkilde	453 675	450 000	200 000	477 301
Vann og avløpskummer	446 729	500 000	1 000 000	0
Avløpsanlegg Berkåk	28 936 202	33 000 000	33 000 000	43 342 941
Afaltering komm. Veier	0	0	625 000	1 062 096
Bredbåndsutbygging	0	1 250 000	1 250 000	0
Egenkapitalinnskudd KLP	830 812	810 000	810 000	752 405
	62 674 591	74 319 000	129 641 000	

Økonomiske oversikter §5-6

Økonomisk oversikt - drift	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjet	Regnskap i fjor
Driftsinntekter				
1 Rammetilskudd	120 178 090	117 765 000	117 765 000	113 499 851
2 Inntekts- og formuesskatt	63 150 444	62 135 000	62 135 000	67 142 550
3 Eiendomsskatt	21 830 621	21 000 000	21 000 000	20 418 139
4 Andre skatteinntekter	9 302 741	8 920 000	8 920 000	8 600 238
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	27 632 035	19 200 000	17 300 000	13 954 266
6 Overføringer og tilskudd fra andre	69 693 409	35 219 055	34 795 055	56 947 360
7 Brukerbetalinger	9 709 009	10 400 500	5 834 500	9 604 250
8 Salgs- og leieinntekter	36 692 116	34 263 712	34 263 712	33 877 633
9 Sum driftsinntekter	358 188 464	308 903 267	302 013 267	324 044 286
Driftsutgifter				
10 Lønnsutgifter	201 216 929	172 019 684	166 768 374	183 743 543
11 Sosiale utgifter	33 002 652	39 217 865	39 363 080	29 321 956
12 Kjøp av varer og tjenester	104 854 126	78 542 117	76 568 212	98 839 829
13 Overføringer og tilskudd til andre	25 685 742	8 016 300	8 016 300	20 024 717
14 Avskrivninger	15 694 903	11 915 000	11 915 000	11 757 116
15 Sum driftsutgifter	380 454 352	309 710 966	302 630 966	343 687 162
16 Brutto driftsresultat	-22 265 888	-807 699	-617 699	-19 642 875
Finansinntekter				
17 Renteinntekter	6 991 689	1 370 000	1 370 000	4 549 978
18 Utbytter	346 997	125 000	125 000	448 601
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
20 Renteutgifter	17 015 599	6 240 100	6 240 100	5 329 433
21 Avdrag på lån	14 846 379	12 681 000	12 681 000	10 007 641
22 Netto finansutgifter	-24 523 292	-17 426 100	-17 426 100	-10 338 495
23 Motpost avskrivninger	15 694 903	11 915 000	11 915 000	11 757 116
24 Netto driftsresultat	-31 094 276	-6 318 799	-6 128 799	-18 224 254
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:				
25 Overføring til investering	810 000	810 000	810 000	1 187 405
26 Avsetninger til bundne driftsfond	6 235 996	2 715 000	2 715 000	6 412 807
27 Bruk av bundne driftsfond	-15 662 648	-3 717 000	-3 717 000	-7 969 562
28 Avsetninger til disposisjonsfond	3 000	0	0	0
29 Bruk av disposisjonsfond	-22 480 624	-6 126 799	-5 936 799	-17 854 904
30 Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0
31 Sum disponeringer eller dekning av netto drifts-	-31 094 276	-6 318 799	-6 128 799	-18 224 254
32 Fremført til inndeckning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

Økonomisk oversikt § 5-9

Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner		
Drift		Beløp
1. Netto driftsresultat		31 094
2. Avsetninger til bundne driftsfond		6 236
3. Bruk av bundne driftsfond	-	15 663
4. Overf. til investering lhht budsjett		810
5. Avsetning til disp.fond ihht budsjett og fullmakt		3
6. Bruk av disp.fond ihht budsjett og fullmakt	-	6 127
7. Budsjettert dekning av tidl. års merforbruk		-
8. Årets budsjettavvik før strykninger		16 353
<p>Av et netto driftsresultat på 31,1 mill. er det et merforbruk ihht budsjett på 16,3 mill. som er dekket av reservefond</p>		
Investering		
1. Sum utgifter og inntekter eks bruk av lån		52 794
2. Avsetning til bundne fond		255
3. Bruk av bundne fond		-
4. Budsjettert bruk av lån	-	66 400
5. Overføring fra drift ihht budsjett og fullmakt	-	810
6. Avsetning til bundet investeringsfond ihht budsjett		234
7. Bruk ubundet investeringsfond ihht budsjett	-	1 300
8. Dekning av tidl. års udekket		-
9. Årets budsjettavvik udekket eller udisponert	-	15 227
14. Udekket eller udisponert etter strykninger	-	15 227
<p>Det ble brukt 51,5 mill. i lån. I budsjettet 2023 er det budsjettert 66,4 millioner kroner bruk av lån.</p>		

Note Regnskapsprinsipper

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk.

Regnskapsprinsipper

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Regnskapsføring av tilgang og bruk av midler bare i balanseregnskapet gjøres ikke. Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er også tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke. For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost. I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie og bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler. Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje er omløpsmidler. Andre markedsbaserte verdipapirer er klassifisert som omløpsmidler med mindre kommunen har foretatt investeringen ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn. I slike tilfeller er verdipapirene klassifisert som anleggsmidler.

Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler.

Kommunen følger KRS (F) nr 4 Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå utføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene, jfr. Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner §3-2. All annen gjeld er kortsiktig gjeld. Neste års avdrag på utlån inngår i anleggsmidler og neste års avdrag på lån inngår i langsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi. Utestående fordringer er vurdert til pålydende med fradrag for forventet tap. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmidlet. Avskrivningene starter året etter at anleggsmidlet er anskaffet/tatt i bruk av virksomheten. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 14-6 om årsregnskap og årsberetning. Anleggsmidler som har hatt verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen. Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld, opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyrer, provisjoner mv), samt over- og underkurs er finansutgifter og inntekter. Over- og underkurs periodiseres over lånets løpetid som kortsiktig fordring/gjeld etter samme prinsipp som gjelder for obligasjoner som holdes til forfall.

Selvkostberegninger

Innenfor de rammer der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling beregner kommunen selvkost etter retningslinjer gitt av Kommunal- og regionaldepartementet i dokument H-3/14. For de tjenestene kommunen selv har valgt å kreve brukerbetaling etter selvkostprinsippet følges samme retningslinjer.

MVA-plikt og mva-kompensasjon

Kommunen følger reglene i mva-loven for de tjenestoområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen mva-kompensasjon. Mottatt kompensasjon for betalt mva er finansiert av kommunen gjennom redusert statstilskudd i inntektssystemet.

Note 1 - Endring i arbeidskapital

Balanseregnskapet :	31.12.2023	01.01.2023	Endring
2.1 Omløpsmidler	176 792 590	194 090 331	
2.3 Kortsiktig gjeld	-71 906 163	-59 427 971	
Arbeidskapital	104 886 427	134 662 360	-29 775 933

Drifts- og investeringsregnskapet :	Sum
Driftsregnskapet	
Sum driftsinntekter	356 974 245
Sum driftsutgifter	9 308 885
Netto finansutgifter	66 254 354
Netto driftsresultat	432 537 485
Investeringsregnskapet	
Sum investeringsutgifter	-364 759 449
Sum investeringsinntekter	-61 975 892
Netto utgifter videreutlån	-38 517 286
Netto utgifter i investeringsregnskapet	-465 252 626
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	-2 939 209
Endring i regnskapsprinsipp ført direkte mot egenkapital	0
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	-29 775 933
Differanse (forklares nedenfor)	0

Note 2 Kapitalkonto

Saldo 01.01.	kr	142 161 711
Økning av kapitalkonto (kreditposter)		
Aktivering av fast eiendom og anlegg	kr	29 189 465
Reversert nedskrivning av fast eiendom og anlegg		
Aktivering av utstyr, maskiner og transportmidler	kr	32 654 315
Kjøp av aksjer og andeler	kr	14 014
Utlån	kr	5 034 219
Avdrag på eksterne lån	kr	15 097 459
Økning pensjonsmidler	kr	8 109 413
Reduksjon pensjonsforpliktelser	kr	1 233 550
Aktivert egenkapitalinnskudd KLP	kr	830 812
Reduksjon av kapitalkonto (debetposter)		
Avgang fast eiendom og anlegg	kr	4 461 060
Av- og nedskrivning av fast eiendom og anlegg	kr	17 054 542
Avgang utstyr, maskiner og transportmidler	kr	-
Av- og nedskrivning av utstyr, maskiner og transportmidler	kr	5 328 243
Avgang aksjer og andeler	kr	-
Nedskrivning av aksjer og andeler	kr	40 000
Avdrag på utlån	kr	2 368 431
Bruk av midler fra eksterne lån	kr	56 508 791
Saldo 31.12.	kr	148 563 891

Note 4 Varige driftsmidler

	IT-utstyr, kontor- maskiner	Anleggs- maskiner mv.	Brannbiler, tekniske anlegg	Boliger, skoler, veier	Adm.bygg, sykehjem mv.	Tomte- områder	SUM
Bokført verdi pr 1.1.2023	4 105 552	5 935 232	54 502 297	161 295 490	165 601 075	331156023	722 595 669
Årets tilgang	2 651 814		30 002 501	7 071 766	21 131 754	985945	61 843 780
Årets avgang				-746 496	-3 098 227	-616337	-4 461 060
Årets avskrivninger	-1 075 497	-1 229 100	-3 023 647	-5 909 406	-4 457 254		-15 694 904
Årets nedskrivninger					-6 687 882		-6 687 882
Reverseringer av nedskrivninger							0
Bokført verdi pr. 31.12.2023	5 681 870	4 706 133	81 481 150	161 711 354	172 489 467	33 525 631	459 595 604
Tap ved salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Gevinst ved salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Utnyttbar levetid, inntil	5 år	10 år	20 år	40 år	50 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Ingen avskr.	

Note 5 Aksjer og andeler i varig eie

Selskapets navn	Hen-visning balansen	Eierandel i selskapet	Balanseført verdi 31.12.2023	Balanseført verdi 01.01.2023
ReMidt Næring AS	22170004	0 %	kr 3 610	3 610
Biblioteksentralen	22170005		kr 600	600
KRK	22170006		kr 9 000	9 000
"Torget i Rennebu"	22170007		kr 7 500	7 500
Aksjer Heleseplattformen	22170008		kr 14 014	0
Rosenvik produkter	22170010	1,14	kr 15 000	15 000
Meldal lakselekkeri	22170015		kr -	40 000
Andeler Trobo	22170016		kr 87 546	87 546
Kommunekraft	22170017		kr 2 716	2 716
Andel kontrollutvalg Fjell IKS	22170021	10,63	kr 21 257	21 257
Andel revsjon Fjell IKS	22170022	10,63	kr 53 142	53 142
Andel Allskog BA	22170023		kr 4 394	4 394
Andel Bakkan borettslag	22170026		kr 11 163	11 163
Trønderenergi	22170027		kr 3 225 639	3 225 639
Nasjonalparken Næringshage AS	22170028	15,27	kr 110 000	110 000
Trønderenergi AS	22170029		kr 1 000 000	1 000 000
Pensjonsinnskudd KLP	22170100		kr 12 998 201	12 167 389
Sum			kr 17 563 782	kr 16 758 956

Note 6 Utlån

Utlånt til			Tap på hovedstol	Tap påløpte renter mv.	Samlet tap
Utlån finansiert med innlån					
Boligosiale formål (startlån)	kr 10 594 222	kr 6 574 215	kr -	kr -	kr -
	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -
	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -
Sum lånefinansierte utlån	kr 10 594 222	kr 6 574 215	kr -	kr -	kr -
Utlån finansiert med egne midler					
	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -
	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -
Sum egenfinansierte utlån	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -
Sum	kr 10 594 222	kr 6 574 215	kr -	kr -	kr -

Note 8 Rentesikring

Renteutgiftene på kommunens lånegjeld sikres i samsvar med gjeldende reglement for finans- og gjeldsforvaltningen.

Langsiktig gjeld med fast rente

Lån nr.	Volum (mill.)	Siste forfall	Rente-binding til	Betaler	Finans-reglementet
1	47,3	feb.71	feb.24	1,07	§ 7.5
2	29,5	feb.51	feb.24	1,07	§ 7.5
3	69,8	mar.52	mar.25	2,90	§ 7.5

Note 9 Langsiktig gjeld

	Kommune-kassen	Konsolidert årsregnskap	Gj.snittlig løpetid (år)	Gj.snittlig rente
Lån til egne investeringer	398 749 931	0	0	0
Lån til andres investeringer	0	0	0	0
Lån til innfrielse av kausjoner	0	0	0	0
Lån til videreutlån	14 416 740	0	0	0
Sum bokført langsiktig gjeld	413 166 671	0		
<i>Herav finansielle leieavtaler</i>	0	0		
Herav lån som må refinansieres	0	0		

Fordeling av langsiktig gjeld etter rentebetingelser	Langs.gjeld 31.12.2023	Gj.sn. rente
Langsiktig gjeld med fast rente :	146 598 996	1,68 %
Langsiktig gjeld med flytende rente :	252 150 935	5,50 %

Note 10 Avdrag på lån

Avdrag på lån til investeringer i varige driftsmidler

Kommunen skal betale årlige avdrag som samlet skal være minst lik størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivbare anleggsmidler.

Beregningen gjøres ved hjelp av følgende formel:

$$\frac{\text{Sum årets avskrivninger} \times \text{Lånegjeld pr. 1/1 i regnskapsåret}}{\text{Bokførte avskrivbare anleggsmidler pr. 1/1 i regnskapsåret}} = \text{Minimumsavdrag}$$

Forholdet mellom betalte avdrag om minimumsavdrag	2023	2022
Sum avskrivninger i året	15 991 452	11 757 116
Sum lånegjeld pr 1.1.	356 076 827	294 450 469
Avskrivbare anleggsmidler pr. 1.1	390 223 147	345 924 564
Bergnet minimumsavdrag	14 592 126	10 007 641
Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet	14 274 896	10 608 641
Avvik	317 230	601 000

Avdrag på lån til videre utlån og forskotteringer

Mottatte avdrag på videreutlån og refusjoner av gitte forskotteringer finansiert med lån kan bare finansiere avdrag på lån eller nye utlån, jf KL 14-17, 2. ledd. Dersom slike mottatte avdrag benyttes til å betale avdrag på lån etter KL § 14-15 første og andre ledd og § 14-16, skal dette ikke redusere minimumsavdraget, jf KL § 14-18 tredje ledd.

	2023	2022
Mottatte avdrag på startlån	1 014 212	1 143 841
Utgiftsførte avdrag i investeringsregnskapet	776 644	880 682
Avsetning til/bruk av avdragsfond	237 949	-
Saldo avdragsfond 31.12.	1 175 609	937 659

Note 11 Pensjonsforpliktelser

KLP		
Pensjonsforpliktelser	01.01.2023	394 762 554,00
240.41.100	31.12.2023	417 176 381,00
Pensjonsmidler	01.01.2023	400 690 156,00
220.41.100	31.12.2023	428 764 034,00
Netto pensjonsforpliktelser	31.12.2023	-11 587 653,00
Forfalt premie inkl. adm. kostnad		36 611 637,00
Netto pensjonskostnad		15 314 270,00
Premieavik 2023 framført til senere år		20 398 851,00
Akk. premieavik KLP 31.12.2023		39 307 799,00
Egenkapitalinnskudd 2023		830 812,00

SPK		
Pensjonsforpliktelser	01.01.2023	23 035 848,00
240.41.101	31.12.2023	23 175 119,00
Pensjonsmidler	01.01.2023	12 899 928,00
220.41.101	31.12.2023	15 488 561,00
Netto pensjonsforpliktelser		7 686 558,00
Forfalt premie 2023		3 276 912,00
Netto pensjonskostnad		2 131 748,00
Premieavik		1 073 832,00
Akk. premieavik SPK 31.12.2023		1 182 297,00

Generelt om pensjonsordningene i kommunen

Kommunen har kollektive pensjonsforsikringer for sine ansatte i Kommunal Landpensjonskasse (KLP) og Statens Pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte.

Pensjonsordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/ tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66 % sammen med folketrygden. Pensjonene samordnes med utbetalingen fra NAV.

Etter § 13 i regnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Pensjonskostnadene beregnes på en annen måte enn pensjonspremien som betales til pensjonsordningen, og det vil derfor normalt være forskjell mellom disse to størrelsene. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes som premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet med tilbakeføring igjen over de neste 7 årene for premieavvik oppstått i 2014 eller senere, over 10 år for premieavvik oppstått fra 2011 til 2013, og over 15 år for premieavvik oppstått tidligere. Bestemmelsen innebærer også at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som hhv anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Premiefond

Premiefondet er et fond for tilbakeført premie og overskudd. Eventuelle midler på premiefondet kan bare brukes til fremtidig premiebetaling. Premiefondet fremgår ikke av kommuneregnskapet, men bruk av fondet reduserer faktisk betalte pensjonspremier.

	2023	2022
innestående på premiefond 01.01	9 634 385	13 939 987
+ tilført premiefondet i løpet av året	2 324 655	0
- bruk av premiefondet i løpet av året	-7 988 362	-4 305 602
innestående på premiefond 31.12	3 970 678	9 634 385

Økonomiske forutsetninger (§ 13-	KLP	SPK
Diskonteringsrente	3,50 %	3,50 %
Forventet lønnsvekst	2,48 %	2,48 %
Forventet G-reg./pensjonsreg.	2,48 %	2,48 %
Forventet avkastning	4,00 %	3,50 %

Beregning 2023

	KLP	SPK
Netto pensjonskostnad	15 314 270	2 131 748,00
Sum amortisert premieavvik	5 449 856	65 134,00
+ Administrasjonskostnad	898 516	71 332,00
= Samlet kostnad	21 662 642	2 268 214,00
Årets premieavvik	20 398 851	1 073 832
ESTIMAT 31.12		
Brutto påløpt forpliktelse	417 176 381	23 175 119
Pensjonsmidler	428 764 034	15 488 561

Note 12 Kommunalt garantiansvar

Gitt overfor - navn	Type garanti	ramme	Beløp pr. 31.12.		Utløper dato
			2022	2023	
Husbanken					
Lån til Omsorgsboliger Voll K-sak 99/0018		825 000	825 000	825 000	2026
Rennebu og Innset skytterlag					
Leie/tilskudd	Simpel kausjon	90 000	56 250	56 250	2045
ReMidt IKS					
Garanti oppg. fra ReMidt IKS	Simpel kausjon	400 000 000	4 551 425	5638289	2037
ReMidt IKS					
KLP 8317.55.39673	Simpel kausjon	15 000 000	225 000	217500	2038
KLP 8317.56.77294	Simpel kausjon	9 000 000	144 000	138000	2035
KLP 8317.56.77308	Simpel kausjon	5 000 000	79 999	76666	2035
KLP 8317.56.77316	Simpel kausjon	4 000 000	63 999	61333	2035
KLP 8317.56.77324	Simpel kausjon	17 000 000	271 999	260666	2035
KLP 8317.57.84104	Simpel kausjon	29 000 000	502 666	483333	2036
KLP 8317.57.84112	Simpel kausjon	16 000 000	277 333	266666	2036
KLP 8317.60.02290	Simpel kausjon	29 450 000	589 000	527000	2032
KLP 8317.60.02312	Simpel kausjon	27 550 000	551 000	493000	2032
KLP 8317.62.78059	Simpel kausjon	15 500 000		310000	2043
KLP 8317.63.03568	Simpel kausjon	64 500 000		1290000	2043
TBRT					
KLP - 8317.57.09544	Simpel kausjon	11 350 000	104 987	103568	2060
Sameiet Løkkjeveien Berkåk					
Orkla Sparebank	Selvskyldner kaus	200 000	200 000	200000	åpen
Sum garantiansvar			8 242 658	10 747 271	

Note 13 Bundne fond

Bundne fond	Beholdning 01.01.2023		Avsetninger		Bruk av fond		Beholdning 31.12.2023	
Bundne driftsfond								
Selvkostfond	kr	6 336 978	kr	-	kr	5 101 512	kr	1 235 466
Næringsfond	kr	10 937 856	kr	4 025 610	kr	2 620 000	kr	12 343 466
Gavefond	kr	984 119	kr	164 368	kr	187 721	kr	960 766
...								
Øvrige bundne driftsfond	kr	18 629 611	kr	2 040 561	kr	7 747 995	kr	12 922 215
Sum	kr	36 888 564	kr	6 230 539	kr	15 657 228	kr	27 461 912
Bundne investeringsfond								
Øremerka statstilskudd - spesifiser	kr	1 816 307	kr	255 165			kr	2 071 441
Øvrige bundne investeringsfond	kr	-	kr	-	kr	-	kr	-
Sum	kr	1 816 307	kr	255 165	kr	-	kr	2 071 441

Note 14 Selvkostområder

	Resultat 2023					Balansen 2023	
	Inntekter	Kostnader	Over(+)/ underskud d (-)	Årets dekning- grad i % 1)	Vedtatt dekning- grad i %	Avsetn(+)/ bruk av (-) selvkostfon d	Selvkostfon d/ fremførbart underskud
Vann	3 025 155 5 361 932	-2 336 777	56,4 %	100,0 %	0	-3 562 762	
Avløp	4 167 276 8 468 782	-4 301 506	49,2 %	100,0 %	-4 301 506	571 248	
Feiing	1 733 378 2 230 449	-497 071	77,7 %	100,0 %	-497 071	360 092	
Kart og oppmåling	1 883 501 1 894 788	-11 287	99,4 %	100,0 %	0	0	
Plan- og byggesak	1 228 491 1 668 616	-440 125	73,6 %	100,0 %	-440 125	0	
Forurensningsmyndighet	150 715 413 161	-262 446	36,5 %	0,0 %	0	0	
Resultat 2022							
	Inntekter	Kostnader	Over(+)/ underskud d (-)	Årets dekning- grad i % 1)	Vedtatt dekning- grad i %	Avsetn(+)/ bruk av (-) selvkostfon d	Selvkostfon d/ fremførbart underskud
Vann	2 761 450 4 412 201	-1 650 751	62,6 %	100,0 %	-533 704	-1 127 360	
Avløp	3 526 259 5 048 399	-1 522 140	69,8 %	100,0 %	-1 333 561	4 760 634	
Feiing	1 776 826 1 889 278	-112 452	94,0 %	100,0 %	-82 114	832 092	
Kart og oppmåling	867 935 1 659 347	-791 412	52,3 %	100,0 %	-660 978	0	
Plan- og byggesak	1 513 960 1 787 329	-273 369	84,7 %	100,0 %	-273 369	253 670	

I 2022 var det ikke dekning på fond for ansvar 6500 vann, kr 1.124.360 ble ført på memoriakonto for inndeckning senere. Tilsvarende i 2023 blir det ytterligere ført kr 2.336.777 på memoriakonto. Merforbruket på vann påvirker bunnlinja for kommunens drift 2023.

Gebyrfinansierte selvkosttjenester

Etterkalkyle 2023

Rennebu kommune har utarbeidet etterkalkyler for gebyrfinansierte selvkosttjenester i henhold til "Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften)". Kommunen benytter selvkostberegningsmodellen Momentum Selvkost Kommune.

Hva er selvkost:

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. For å kontrollere at dette ikke skjer må kommunen hvert år utarbeide en selvkostkalkyle som viser selvkostregnskapet for det enkelte gebyrområdet. Selvkostkalkylen avviker fra kommunens ordinære driftsregnskap på enkelte områder og de to regnskapene vil, som oppstillingen under viser, ikke være direkte sammenlignbare.

Elementene i en selvkostkalkyle:

Samlet selvkost:

- + Direkte driftsutgifter
- Andre inntekter enn gebyrinntekter
- + Indirekte driftsutgifter (adm. utgifter)
- + Kalkulatorisk rentekostnad
- + Kalkulatorisk avskrivningskostnad
- = Gebyrgrunnlag
- Gebyrinntekter
- = Selvkostresultat*

* Selvkostresultatet føres mot selvkostfond og/eller memoriakonti i balanseregnskapet.

Driftsregnskapet:

- + Direkte driftsutgifter
- Andre inntekter enn gebyrinntekter

Postene finnes bare i selvkostkalkylen og utgjør bl.a. selvkostområdenes bidrag til kommunekassens rente- og avdragsutgifter. Postene skal ikke føres i driftsregnskapet.

- = Resultat før gebyrinntekter
- Gebyrinntekter
- = Driftsresultat (alltid større enn selvkostresultat)

I selvkostkalkylen inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter eksklusiv regnskapsmessige avskrivninger, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, samt indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter).

Kalkulatoriske kapitalkostnader:

Ved beregning av kalkulatoriske kapitalkostnader (avskrivninger og renter) skal fremmedfinansiering trekkes ut av beregningsgrunnlaget. Kalkulatorisk rentekostnad inngår ikke i kommunens driftsregnskap, men representerer en alternativ avkastning som kommunen går glipp av ved at kapital er bundet i anleggsmidler. Den kalkulatoriske rentekostnaden beregnes med utgangspunkt i anleggsmidlenes restavskrivningsverdi og en kalkylerente. Kalkylerenten er årsgjennomsnittet av 5-årig swap-rente + 1/2 %-poeng. I 2023 var denne lik 4,296 %.

Indirekte driftsutgifter og håndtering av over- og underskudd:

Selvkostforskriften fastsetter regler for henføring av relevante administrasjonsutgifter som kan inngå i gebyrgrunnlaget. Videre er det bestemt at eventuelle overskudd skal avsettes til bundne selvkostfond. Et overskudd fra et enkelt år skal tilbakeføres til brukerne i form av lavere gebyrer i løpet av en femårsperiode. En generasjon brukere skal ikke subsidiere neste generasjon, eller omvendt. Kostnadene ved tjenestene som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten. Dette innebærer at dersom kommunen har overskudd som er eldre enn fire år, må dette i sin helhet gå til reduksjon av gebyrene det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2023 i sin helhet være disponert innen 2028.

Krav om utarbeidelse av kalkyler:

I tillegg til å utarbeide en etterkalkyle for hver betalingstjeneste må kommunen utarbeide forkalkyler i forkant av budsjettåret for å estimere drifts- og kapitalkostnader for neste økonomiplanperiode. Det er disse forkalkylerne som gir grunnlaget for gebyrsatsene.

Generelt har kommunen som målsetning at de kommunale gebyrene svinger minst mulig, men en rekke faktorer er usikre ved tidspunkt for budsjettering av gebyrsatsene, herunder fremtidig kalkylerente, utvikling i brukerantall og saksmengde.

Resultatet for 2023 var ikke kjent ved budsjettarbeidet i fjor høst. Dette forklarer avvik mellom prognosene i høst og nå ved etterkalkyle.

Samlet etterkalkyle 2023

Etterkalkylene for 2023 er basert på regnskap datert 8. februar 2024.

Etterkalkyle selvkost 2023	Vann	Avløp	Føling	Totalt
Direkte driftsutgifter	4 715 806	4 489 066	2 147 563	11 352 436
Avskrivningskostnad	424 663	1 448 464	0	1 873 127
Kalkulatorisk rente (4,3 %)	232 414	2 638 869	0	2 871 282
Indirekte driftsutgifter (netto)	182 174	164 745	82 885	429 804
Driftskostnader	5 555 057	8 741 144	2 230 449	16 526 649
- Øvrige driftsinntekter	-193 125	-272 362	0	-465 487
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	5 361 932	8 468 782	2 230 449	16 061 163
Gebyrinntekter	3 025 155	4 167 276	1 733 378	8 925 808
Selvkostresultat (Gebyrinntekter - gebyrgrunnlag)	-2 336 777	-4 301 506	-497 071	-7 135 354
Finansiell dekningsgrad i %	56 %	49 %	78 %	56 %
Selvkostfond 01.01	-1 127 360	4 760 634	832 093	4 465 368
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-2 336 777	-4 301 506	-497 071	-7 135 354
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	-98 625	112 120	25 070	38 565
Selvkostfond 31.12	-3 562 762	571 248	360 092	-2 631 422

Etterkalkyle selvkost 2023	Private planforslag	Bygge- og delesak	Oppmåling	Forurensning smyndighet	Totalt
Direkte driftsutgifter	448 112	1 566 140	1 611 923	397 777	4 023 951
Avskrivningskostnad	0	31 703	209 573	0	241 276
Kalkulatorisk rente (4,3 %)	0	10 215	28 838	0	39 053
Indirekte driftsutgifter (netto)	17 324	60 558	62 320	15 385	155 586
Driftskostnader	465 436	1 668 616	1 912 653	413 161	4 459 866
+ Tilskudd/subsidiering	326 551	366 706	1 081 841	0	1 775 098
- Øvrige driftsinntekter	0	0	-17 865	0	-17 865
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	465 436	1 668 616	1 894 788	413 161	4 442 001
Gebyrinntekter	138 885	861 785	801 660	150 715	1 953 045
Selvkostresultat (Gebyrinntekter - gebyrgrunnlag)	-326 551	-806 831	-1 093 126	-262 446	-2 488 956
Finansiell dekningsgrad i %	30 %				44 %
Selvkostfond 01.01	-0	440 125	11 287	0	451 411
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	0	-440 125	-11 287	-262 446	-713 858
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	0	0	0	-5 637	-5 637
Selvkostfond 31.12	-0	0	0	-268 084	-268 084

Etterkalkylene for 2023 er utarbeidet i samarbeid med rådgivningselskapet Momentum Solutions som har mer enn 20 års erfaring med selvkostproblematikk og bred juridisk og økonomisk kompetanse knyttet til selvkost.

Momentums selvkostberegningsmodell Momentum Selvkost Kommune benyttes av flere enn 300 norske kommuner.

Vann - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Vann

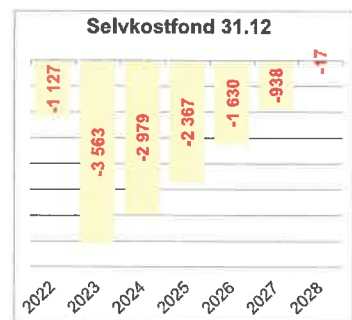
Etterkalkylen for 2023 viser et underskudd lik kr 2 336 777. Ved utgangen av året er det et fremførbart underskudd lik kr 3 562 762. Selvkostreglene forutsetter at over- og underskudd normalt skal tilbakeføres eller dekkes inn i løpet av fem år.

Vann - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	1 356 793	2 272 066	2 952 250	2 952 250	3 070 340	3 193 154	3 320 880
11*** Varer og tjenester	796 709	924 754	840 000	882 000	926 100	972 405	1 021 025
12*** Varer og tjenester	784 122	1 518 986	1 470 000	1 543 500	1 620 675	1 701 709	1 786 794
Direkte driftsutgifter	2 937 624	4 715 806	5 262 250	5 377 750	5 617 115	5 867 267	6 128 699
Avskrivningskostnad	395 516	424 663	447 173	1 003 051	1 718 051	1 968 051	1 968 051
Kalkulatorisk rente	171 477	232 414	529 661	1 242 870	1 814 113	1 937 597	1 885 701
Indirekte kostnader	1 059 505	182 174	189 461	189 461	197 039	204 920	213 117
Sum driftskostnader	4 564 122	5 555 057	6 428 544	7 813 131	9 346 318	9 977 836	10 195 568
- Øvrige inntekter	-151 921	-193 125	-193 332	-198 165	-203 119	-208 197	-213 402
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	4 412 201	5 361 932	6 235 213	7 614 967	9 143 199	9 769 639	9 982 166
Gebyrinntekter	2 761 450	3 025 155	6 939 620	8 321 224	9 951 093	10 507 809	10 920 464
Resultat	-1 650 751	-2 336 777	704 407	706 258	807 894	738 170	938 298
Finansiell dekningsgrad (%)	62,6 %	56,4 %	111,3 %	109,3 %	108,8 %	107,6 %	109,4 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	533 704	-1 127 360	-3 562 762	-2 978 751	-2 367 016	-1 630 185	-938 298
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-1 650 751	-2 336 777	704 407	706 258	807 894	738 170	938 298
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	-10 313	-98 625	-120 396	-94 522	-71 063	-46 282	-17 405
Selvkostfond 31.12	-1 127 360	-3 562 762	-2 978 751	-2 367 016	-1 630 185	-938 298	-17 405

Tabellen under sammenligner etterkalkylen for 2023 med budsjettet som ble foreslått i kommunens selvkostmodell høsten 2022.

Budsjettanalyse	Budsjett 2023	Etterkalkyle 2023	Avvik (kr)	Avvik (%)
10*** Lønn	1 354 704	2 272 066	917 362	67,7 %
11*** Varer og tjenester	722 400	924 754	202 354	28,0 %
12*** Varer og tjenester	569 520	1 518 986	949 466	166,7 %
Direkte driftsutgifter	2 646 624	4 715 806	2 069 182	78,2 %
Direkte kapitalkostnader	928 858	657 077	-271 782	-29,3 %
Indirekte kostnader	117 035	182 174	65 139	55,7 %
Sum driftskostnader	3 692 517	5 555 057	1 862 540	50,4 %
Øvrige inntekter	-125 194	-193 125	-67 932	54,3 %
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	3 567 324	5 361 932	1 794 608	50,3 %
Gebyrinntekter	3 145 783	3 025 155	-120 628	-3,8 %
Resultat	-421 541	-2 336 777	-1 915 236	
+/- Bruk av/avsetning til bundne fond	421 541	2 336 777		
Finansiell dekningsgrad (%)	88,2 %	56,4 %		

I 2023 ble direkte driftsutgifter 78,2 % høyere enn budsjettet, kapitalkostnader ble ca. 270 000 kr lavere enn forventet og gebyrinntektene ble 3,8 % lavere enn budsjettet.

Samlet gebyrgrunnlag ble ca. 1 790 000 kr høyere enn forventet og resultatet ble ca. 1 920 000 kr lavere enn budsjettet.

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16401 Forbruksgebyr	1 776 880	1 906 961	6 884 620	8 266 224	9 896 093	10 452 809	10 865 464
16400 Abonnementsgebyr	821 945	992 799	0	0	0	0	0
16402 Tilknytningsavgifter	162 625	125 395	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000

Gebyrsatser, Vann (inkl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Abonnementsgebyr (kr/abonnent)	1 269	1 525	3 291	4 155	5 349	5 620	5 810
Forbruksgebyr (kr/m ³)	13,20	15,84	35,09	40,55	45,91	48,18	49,74
Årsgebyr ved 132 m³ årlig forbruk	3 011	3 616	7 923	9 508	11 409	11 979	12 375
Årlig endring		20,1 %	119,1 %	20,0 %	20,0 %	5,0 %	3,3 %

Avløp - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Avløp

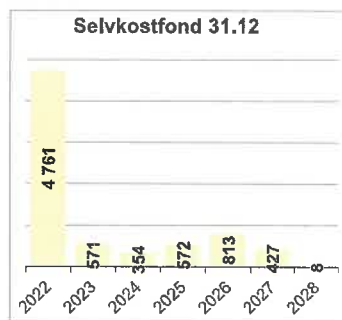
Etterkalkylen for 2023 viser et underskudd lik kr 4 301 506. Ved utgangen av året er selvkostfondet lik kr 571 248. Selvkostreglene forutsetter at over- og underskudd normalt skal tilbakeføres eller dekkes inn i løpet av fem år.

Avløp - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	1 185 013	2 232 295	2 000 000	2 000 000	2 080 000	2 163 200	2 249 728
11*** Varer og tjenester	1 214 195	1 516 215	1 260 000	1 323 000	1 389 150	1 458 608	1 531 538
12*** Varer og tjenester	779 062	740 557	735 000	771 750	810 338	850 854	893 397
Direkte driftsutgifter	3 178 270	4 489 066	3 995 000	4 094 750	4 279 488	4 472 662	4 674 663
Avskrivningskostnad	306 416	1 448 464	2 457 813	2 497 813	2 522 813	3 200 313	3 200 313
Kalkulatorisk rente	949 307	2 638 869	2 802 793	2 644 680	2 856 289	3 067 806	2 982 511
Indirekte kostnader	762 713	164 745	171 335	178 188	185 316	192 728	200 438
Sum driftskostnader	5 196 706	8 741 144	9 426 941	9 415 431	9 843 906	10 933 510	11 057 925
- Øvrige inntekter	-148 307	-272 362	-53 951	-55 300	-56 682	-58 099	-59 552
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	5 048 399	8 468 782	9 372 990	9 360 132	9 787 223	10 875 410	10 998 373
Gebyrinntekter	3 526 259	4 167 276	9 139 046	9 561 272	10 003 567	10 466 874	10 571 758
Resultat	-1 522 140	-4 301 506	-233 944	201 140	216 344	-408 536	-426 616
Finansiell dekningsgrad (%)	69,8 %	49,2 %	97,5 %	102,1 %	102,2 %	96,2 %	96,1 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	6 094 194	4 760 634	571 248	354 340	571 857	812 818	426 616
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-1 522 140	-4 301 506	-233 944	201 140	216 344	-408 536	-426 616
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	188 579	112 120	17 035	16 377	24 617	22 334	7 914
Selvkostfond 31.12	4 760 634	571 248	354 340	571 857	812 818	426 616	7 914

Tabellen under sammenligner etterkalkylen for 2023 med budsjettet som ble foreslått i kommunens selvkostmodell høsten 2022.

Budsjettanalyse	Budsjett 2023	Etterkalkyle 2023	Avvik (kr)	Avvik (%)
10*** Lønn	1 186 744	2 232 295	1 045 551	88,1 %
11*** Varer og tjenester	1 188 285	1 516 215	327 930	27,6 %
12*** Varer og tjenester	922 005	740 557	-181 448	-19,7 %
Direkte driftsutgifter	3 297 034	4 489 066	1 192 032	36,2 %
Direkte kapitalkostnader	3 515 721	4 087 332	571 611	16,3 %
Indirekte kostnader	97 673	164 745	67 072	68,7 %
Sum driftskostnader	6 910 428	8 741 144	1 830 716	26,5 %
Øvrige inntekter	-2 635	-272 362	-269 727	10236,4 %
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	6 907 793	8 468 782	1 560 989	22,6 %
Gebyrinntekter	4 034 309	4 167 276	132 967	3,3 %
Resultat	-2 873 484	-4 301 506	-1 428 022	
+/- Bruk av/avsetning til bundne fond	2 873 484	4 301 506		
Finansiell dekningsgrad (%)	58,4 %	49,2 %		

I 2023 ble direkte driftsutgifter 36,2 % høyere enn budsjettet, kapitalkostnader ble ca. 570 000 kr høyere enn forventet og gebyrinntektene ble 3,3 % høyere enn budsjettet.

Samlet gebyrgrunnlag ble ca. 1 560 000 kr høyere enn forventet og resultatet ble ca. 1 430 000 kr lavere enn budsjettet.

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16401 Forbruksgebyr	2 363 464	2 798 374	9 073 046	9 495 272	9 937 567	10 400 874	10 505 758
16400 Abonnementsgebyr	1 010 845	1 261 662	0	0	0	0	0
16402 Tilknyningsavgifter	151 950	107 240	66 000	66 000	66 000	66 000	66 000

Gebyrsatser, Avløp (inkl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Abonnementsgebyr (kr/abonnent)	1 650	2 063	4 708	4 898	5 096	5 303	5 325
Forbruksgebyr (kr/m ³)	17,24	21,55	45,46	47,26	49,13	51,08	51,25
Årsgebyr ved 132 m³ årlig forbruk	3 925	4 907	10 709	11 136	11 581	12 044	12 090
Årlig endring		25,0 %	118,2 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	0,4 %

Feiing - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Feiing

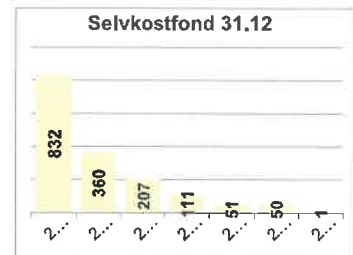
Etterkalkylen for 2023 viser et underskudd lik kr 497 071. Ved utgangen av året er selvkostfondet lik kr 360 092. Selvkostreglene forutsetter at over- og underskudd normalt skal tilbakeføres eller dekkes inn i løpet av fem år.

Feiing - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
11**** Varer og tjenester	0	1 775	0	0	0	0	0
13**** Tjenester som erstatter egen tjenesteprod.	1 863 816	2 145 788	1 972 950	2 071 598	2 175 177	2 283 936	2 398 133
Direkte driftsutgifter	1 863 816	2 147 563	1 972 950	2 071 598	2 175 177	2 283 936	2 398 133
Indirekte kostnader	97 402	82 885	86 201	89 649	93 235	96 964	100 843
Sum driftskostnader	1 961 218	2 230 449	2 059 151	2 161 246	2 268 412	2 380 901	2 498 976
- Øvrige inntekter	-71 940	0	0	0	0	0	0
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	1 889 278	2 230 449	2 059 151	2 161 246	2 268 412	2 380 901	2 498 976
Gebyrinntekter	1 776 826	1 733 378	1 895 367	2 060 377	2 204 670	2 378 018	2 449 415
+/- Andre inntekter/utgifter	1	0	0	0	0	0	0
Resultat	-112 451	-497 071	-163 784	-100 869	-63 743	-2 883	-49 561
Finansiell dekningsgrad (%)	94,0 %	77,7 %	92,0 %	95,3 %	97,2 %	99,9 %	98,0 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	914 206	832 093	360 092	206 740	111 498	50 638	49 561
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-112 451	-497 071	-163 784	-100 869	-63 743	-2 883	-49 561
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	30 338	25 070	10 432	5 627	2 882	1 806	919
Selvkostfond 31.12	832 093	360 092	206 740	111 498	50 638	49 561	920

Tabellen under sammenligner etterkalkylen for 2023 med budsjettet som ble foreslått i kommunens selvkostmodell høsten 2022.

Budsjettanalyse	Budsjett 2023	Etterkalkyle 2023	Avvik (kr)	Avvik (%)
11**** Varer og tjenester	0	1 775	1 775	0,0 %
13**** Tjenester som erstatter egen tjenesteprod.	1 470 000	2 145 788	675 788	46,0 %
Direkte driftsutgifter	1 470 000	2 147 563	677 563	46,1 %
Indirekte kostnader	56 760	82 885	26 125	46,0 %
Sum driftskostnader	1 526 760	2 230 449	703 688	46,1 %
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	1 526 760	2 230 449	703 688	46,1 %
Gebyrinntekter	1 777 776	1 733 378	-44 399	-2,5 %
Resultat	251 016	-497 071	-748 087	
+/- Bruk av/avsetning til bundne fond	-251 016	497 071		
Finansiell dekningsgrad (%)	116,4 %	77,7 %		

I 2023 ble direkte driftsutgifter 46,1 % høyere enn budsjettet, kapitalkostnader ble omtrent som forventet og gebyrinntektene ble omtrent likt som budsjettet.

Samlet gebyrgrunnlag ble ca. 700 000 kr høyere enn forventet og resultatet ble ca. 750 000 kr lavere enn budsjettet.

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16501 Avgiftspliktige inntekter	1 776 826	1 733 378	1 895 367	2 060 377	2 204 670	2 378 018	2 449 415

Normalgebyret er gebyret til en tenkt standardabonnent, og det faktiske gebyret vil variere. Normalgebyret nedenfor er Pipe nr. 1 inkl. mva.

Gebyrsatser, Feiing (inkl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Normalgebyr (kr/vare)	1 613	1 613	1 720	1 869	2 000	2 158	2 223
Årlig endring		0,0 %	6,7 %	8,6 %	7,0 %	7,9 %	3,0 %

Private planforslag - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Private planforslag

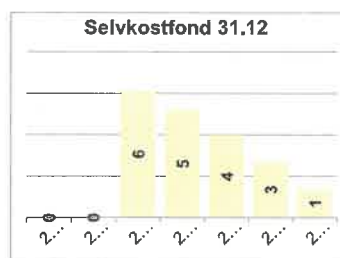
Etterkalkylen for 2023 viser at gebyrområdet subsidieres med 326 551 kr. I tråd med selvkostforskriften har ikke kommunen anledning til å fremføre systematiske underskudd for gebyrer etter plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven eller matrikkelloven. Eventuelle

Private planforslag - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	323 605	370 888	384 800	400 192	416 200	432 848	450 162
11*** Varer og tjenester	47 770	68 805	84 735	88 972	93 420	98 091	102 996
12*** Varer og tjenester	0	8 418	11 550	12 128	12 734	13 371	14 039
Direkte driftsutgifter	371 375	448 112	481 085	501 291	522 354	544 310	567 197
Indirekte kostnader	24 085	17 324	18 017	18 738	19 488	20 267	21 078
Sum driftskostnader	395 460	465 436	499 102	520 029	541 841	564 577	588 274
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	395 460	465 436	499 102	520 029	541 841	564 577	588 274
Subsidiering	282 260	326 551	0	0	0	0	0
Gebyrinntekter	113 200	138 885	505 132	518 899	540 464	563 186	586 875
Resultat	0	0	6 030	-1 130	-1 378	-1 391	-1 399
Finansiell dekningsgrad (%)	28,6 %	29,8 %	101,2 %	99,8 %	99,7 %	99,8 %	99,8 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	-0	-0	0	6 143	5 214	4 000	2 730
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	6 030	-1 130	-1 378	-1 391	-1 399
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	-0	0	113	201	164	121	75
Selvkostfond 31.12	0	0	6 143	5 214	4 000	2 730	1 406

Tabellen under sammenligner etterkalkylen for 2023 med budsjettet som ble foreslått i kommunens selvkostmodell høsten 2022.

Budsjettanalyse	Budsjett 2023	Etterkalkyle 2023	Avvik (kr)	Avvik (%)
10*** Lønn	289 400	370 888	81 488	28,2 %
11*** Varer og tjenester	36 330	68 805	32 475	89,4 %
12*** Varer og tjenester	20 000	8 418	-11 582	-57,9 %
Direkte driftsutgifter	345 730	448 112	102 381	29,6 %
Indirekte kostnader	23 122	17 324	-5 798	-25,1 %
Sum driftskostnader	368 853	465 436	96 583	26,2 %
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	368 853	465 436	96 583	26,2 %
Andre utgifter/inntekter/subsidiering	0	326 551	326 551	0,0 %
Gebyrinntekter	368 853	138 885	-229 968	-62,3 %
Finansiell dekningsgrad (%)	100,0 %	29,8 %		

I 2023 ble direkte driftsutgifter 29,6 % høyere enn budsjettet, kapitalkostnader ble omtrent som forventet og gebyrinntektene ble 62,3 % lavere enn budsjettet.

Samlet gebyrgrunnlag ble omtrent som forventet og resultatet ble omtrent som budsjettet.

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16200 Gebyrinntekter	113 200	138 885	505 132	518 899	540 464	563 186	586 875

Bygge- og delesak - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Bygge- og delesak

Etterkalkylen for 2023 viser et underskudd lik kr 440 125. Ved utgangen av året er selvkostfondet lik kr 0. Selvkostreglene forutsetter at over- og underskudd normalt skal tilbakeføres eller dekkes inn i løpet av fem år.

Bygge- og delesak - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	1 819 046	1 384 524	1 205 838	1 118 496	1 163 236	1 209 765	1 258 156
11*** Varer og tjenester	142 335	135 890	147 945	155 342	163 109	171 265	179 828
12*** Varer og tjenester	179 278	45 725	23 415	24 586	25 815	27 106	28 461
Direkte driftsutgifter	2 140 659	1 566 140	1 377 198	1 298 424	1 352 160	1 408 136	1 466 445
Avskrivningskostnad	31 703	31 703	31 703	31 703	31 703	31 703	31 703
Kalkulatorisk rente	9 529	10 215	7 728	6 277	5 164	4 072	2 940
Indirekte kostnader	86 795	60 558	62 980	65 499	68 119	70 844	73 678
Sum driftskostnader	2 268 686	1 668 616	1 479 609	1 401 904	1 457 147	1 514 756	1 574 767
- Øvrige inntekter	-481 357	0	0	0	0	0	0
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	1 787 329	1 668 616	1 479 609	1 401 904	1 457 147	1 514 756	1 574 767
Subsidiering	0	366 706	0	0	0	0	0
Gebyrinntekter	1 513 960	861 785	1 486 865	1 400 538	1 455 486	1 513 083	1 573 086
+/- Andre inntekter/utgifter	-1	0	0	0	0	0	0
Resultat	-273 370	-440 125	7 256	-1 366	-1 662	-1 673	-1 681
Finansiell dekningsgrad (%)	84,7 %	51,6 %	100,5 %	99,9 %	99,9 %	99,9 %	99,9 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	693 795	440 125	0	7 392	6 268	4 803	3 276
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-273 370	-440 125	7 256	-1 366	-1 662	-1 673	-1 681
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	19 699	0	136	242	197	146	90
Selvkostfond 31.12	440 125	0	7 392	6 268	4 803	3 276	1 686

Tabellen under sammenligner etterkalkylen for 2023 med budsjettet som ble foreslått i kommunens selvkostmodell høsten 2022.

Budsjettanalyse	Budsjett 2023	Etterkalkyle 2023	Avvik (kr)	Avvik (%)
10*** Lønn	1 366 818	1 384 524	17 706	1,3 %
11*** Varer og tjenester	84 000	135 890	51 890	61,8 %
12*** Varer og tjenester	29 450	45 725	16 275	55,3 %
Direkte driftsutgifter	1 480 268	1 566 140	85 871	5,8 %
Direkte kapitalkostnader	41 737	41 918	181	0,4 %
Indirekte kostnader	69 336	60 558	-8 778	-12,7 %
Sum driftskostnader	1 591 341	1 668 616	77 274	4,9 %
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	1 591 341	1 668 616	77 274	4,9 %
Andre utgifter/inntekter/subsidiering	0	366 706	366 706	0,0 %
Gebyrinntekter	1 651 082	861 785	-789 297	-47,8 %
Resultat	59 741	-440 125	-499 865	
+/- Bruk av/avsetning til bundne fond	-59 741	440 125		
Finansiell dekningsgrad (%)	103,8 %	51,6 %		

I 2023 ble direkte driftsutgifter omtrent som budsjettet, kapitalkostnader ble omtrent som forventet og gebyrinntektene ble 47,8 % lavere enn budsjettet.

Samlet gebyrgrunnlag ble omtrent som forventet og resultatet ble ca. 500 000 kr lavere enn budsjettet.

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16200 Gebyrinntekter	1 513 960	861 785	1 486 865	1 400 538	1 455 486	1 513 083	1 573 086

Oppmåling - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Oppmåling

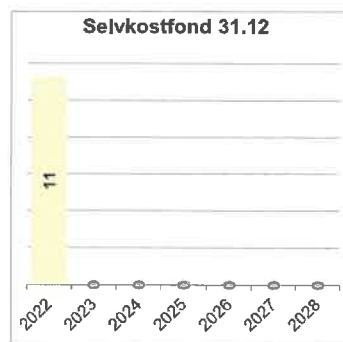
Etterkalkylen for 2023 viser et underskudd lik kr 11 287. Ved utgangen av året er selvkostfondet lik kr 0. Selvkostreglene forutsetter at over- og underskudd normalt skal tilbakeføres eller dekkes inn i løpet av fem år.

Oppmåling - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	1 209 008	1 368 526	1 352 000	1 406 080	1 462 323	1 520 816	1 581 649
11*** Varer og tjenester	195 596	234 389	262 500	275 625	289 406	303 877	319 070
12*** Varer og tjenester	10 000	9 008	15 750	16 538	17 364	18 233	19 144
Direkte driftsutgifter	1 414 604	1 611 923	1 630 250	1 698 243	1 769 094	1 842 925	1 919 863
Avskrivningskostnad	160 573	209 573	200 573	225 573	141 342	74 000	25 000
Kalkulatorisk rente	25 949	28 838	22 170	18 113	11 572	7 780	6 029
Indirekte kostnader	75 334	62 320	64 812	67 405	70 101	72 905	75 821
Sum driftskostnader	1 676 460	1 912 653	1 917 805	2 009 333	1 992 109	1 997 611	2 026 714
- Øvrige inntekter	-17 113	-17 865	-22 140	-22 694	-23 261	-23 842	-24 438
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	1 659 347	1 894 788	1 895 665	1 986 639	1 968 848	1 973 769	2 002 275
Subsidiering	153 008	1 081 841	5 665	0	0	0	0
Gebyrinntekter	867 935	801 660	1 890 000	1 986 639	1 968 848	1 973 769	2 002 275
Resultat	-638 404	-11 287	0	0	0	0	0
Finansiell dekningsgrad (%)	52,3 %	42,3 %	99,7 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	638 404	11 287	0	0	0	0	0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-638 404	-11 287	0	0	0	0	0
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	11 287	0	0	0	0	0	0
Selvkostfond 31.12	11 287	0	0	0	0	0	0

Tabellen under sammenligner etterkalkylen for 2023 med budsjettet som ble foreslått i kommunens selvkostmodell høsten 2022.

Budsjettanalyse	Budsjett 2023	Etterkalkyle 2023	Avvik (kr)	Avvik (%)
10*** Lønn	989 285	1 368 526	379 241	38,3 %
11*** Varer og tjenester	206 640	234 389	27 749	13,4 %
12*** Varer og tjenester	79 194	9 008	-70 186	-88,6 %
Direkte driftsutgifter	1 275 119	1 611 923	336 804	26,4 %
Direkte kapitalkostnader	179 595	238 411	58 815	32,7 %
Indirekte kostnader	76 698	62 320	-14 378	-18,7 %
Sum driftskostnader	1 531 412	1 912 653	381 241	24,9 %
Øvrige inntekter	-30 033	-17 865	12 168	-40,5 %
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	1 501 379	1 894 788	393 409	26,2 %
Andre utgifter/inntekter/subsidiering	0	1 081 841	1 081 841	0,0 %
Gebyrinntekter	1 458 774	801 660	-657 114	-45,0 %
Resultat	-42 605	-11 287	31 318	
+/- Bruk av/avsetning til bundne fond	42 605	11 287		
Finansiell dekningsgrad (%)	97,2 %	42,3 %		

I 2023 ble direkte driftsutgifter 26,4 % høyere enn budsjettet, kapitalkostnader ble omtrent som forventet og gebyrinntektene ble 45,0 % lavere enn budsjettet.

Samlet gebyrgrunnlag ble ca. 390 000 kr høyere enn forventet og resultatet ble omtrent som budsjettet.

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16200 Gebyrinntekter	867 935	801 660	1 890 000	1 986 639	1 968 848	1 973 769	2 002 275

Forurensningsmyndighet - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Forurensningsmyndighet

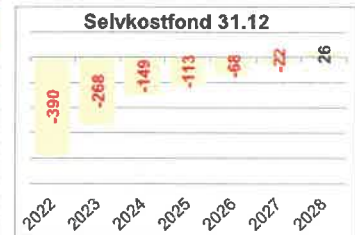
Etterkalkylen for 2023 viser et underskudd lik kr 262 446. Ved utgangen av året er det et fremførbart underskudd lik kr 268 084. Selvkostreglene forutsetter at over- og underskudd normalt skal tilbakeføres eller dekkes inn i løpet av fem år.

Forurensningsmyndighet - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	409 627	397 777	283 298	294 630	306 415	318 672	331 419
Direkte driftsutgifter	409 627	397 777	283 298	294 630	306 415	318 672	331 419
Indirekte kostnader	20 123	15 385	16 000	16 640	17 306	17 998	18 718
Sum driftskostnader	429 750	413 161	299 298	311 270	323 721	336 669	350 136
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	429 750	413 161	299 298	311 270	323 721	336 669	350 136
Gebyrinntekter	46 645	150 715	425 945	352 436	371 161	384 411	398 075
Resultat	-383 105	-262 446	126 647	41 166	47 440	47 742	47 939
Finansiell dekningsgrad (%)	10,9 %	36,5 %	142,3 %	113,2 %	114,7 %	114,2 %	113,7 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	0	0	-268 084	-149 115	-112 576	-68 352	-22 243
+/- Bruk av/avsetning til selvkostfond	-383 105	-262 446	126 647	41 166	47 440	47 742	47 939
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	-6 773	-5 637	-7 679	-4 627	-3 217	-1 632	64
Selvkostfond 31.12	-389 878	-268 084	-149 115	-112 576	-68 352	-22 243	25 760

Tabellen under sammenligner etterkalkylen for 2023 med budsjettet som ble foreslått i kommunens selvkostmodell høsten 2022.

Budsjettanalyse	Budsjett 2023	Etterkalkyle 2023	Avvik (kr)	Avvik (%)
10*** Lønn	393 604	397 777	4 173	1,1 %
Direkte driftsutgifter	393 604	397 777	4 173	1,1 %
Indirekte kostnader	41 600	15 385	-26 215	-63,0 %
Sum driftskostnader	435 204	413 161	-22 043	-5,1 %
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	435 204	413 161	-22 043	-5,1 %
Gebyrinntekter	428 623	150 715	-277 908	-64,8 %
Resultat	-6 581	-262 446	-255 865	
+/- Bruk av/avsetning til bundne fond	6 581	262 446		
Finansiell dekningsgrad (%)	98,5 %	36,5 %		

I 2023 ble direkte driftsutgifter omtrent som budsjettet, kapitalkostnader ble omtrent som forventet og gebyrinntektene ble 64,8 % lavere enn budsjettet.

Samlet gebyrgrunnlag ble omtrent som forventet og resultatet ble ca. 260 000 kr lavere enn budsjettet.

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16200 Gebyrinntekter	46 645	150 715	425 945	352 436	371 161	384 411	398 075

Normalgebyret er gebyret til en tenkt standardabonnent, og det faktiske gebyret vil variere. Normalgebyret nedenfor er

Gebyrsatser, Forurensningsmyndighet (ekskl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Normalgebyr (kr/lvare)	10 000	10 000	94 655	78 319	82 480	85 425	88 461
Artig endring		0,0 %	846,5 %	-17,3 %	5,3 %	3,6 %	3,6 %

Note 16 Ytelser til ledende personer

Ytelser til ledende personer	Lønn og annen godtgjørelse	Godtgjørelse for andre verv	Tilleggs-godtgjørelse	Natural-ytelser
Kommunedirektør	1 113 500	0	0	0
Ordfører	1 008 300	0	0	0

Note 17 Godtgjørelse til revisor

Kommunens revisor er Revisjon Midt-Norge AS

Godtgjørelse til revisor	Kommune-kassen
Revisjon	420 836
Rådgivning	228 000
Samlet godtgjørelse	648 836

Status Næringsfondet

Næringsfondet pr. 31.12.2023	
Saldo 01.01.2023	10 937 856,00
Avsatt til næringsfondet:	
Konsesjonsavgift	2 419 238,00
Krditrenter	435 184,54
Avdrag/renter lån	1 171 187,08
Totalt avsatt i 2023	4 025 609,62
Bruk av næringsfondet:	
Tilskudd ihht budsjett	2 620 000,00
Bruk av fondet i 2023	2 620 000,00
Saldo 31.12.2023	12 343 465,62

Note §27 – samarbeid - Plankontoret

Økonomisk oversikt - drift	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Driftsinntekter				
1 Rammetilskudd	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Inntekts- og formuesskatt	0,00	0,00	0,00	0,00
3 Eiendomsskatt	0,00	0,00	0,00	0,00
4 Andre skatteinntekter	0,00	0,00	0,00	0,00
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	0,00	0,00	0,00	0,00
6 Overføringer og tilskudd fra andre	187.412,43	0,00	0,00	-61.567,28
7 Brukerbetaling	0,00	0,00	0,00	0,00
8 Salgs- og leieinntekter	7.204.185,28	7.535.160,00	7.535.160,00	8.281.046,60
9 Sum driftsinntekter	7.391.597,71	7.535.160,00	7.535.160,00	8.219.479,32
Driftsutgifter				
10 Lønnsutgifter	5.203.445,61	5.089.416,00	5.089.416,00	5.150.659,31
11 Sosiale utgifter	1.513.911,14	1.347.255,00	1.347.255,00	1.127.443,80
12 Kjøp av varer og tjenester	1.154.657,11	1.098.489,00	1.098.489,00	876.676,78
13 Overføringer og tilskudd til andre	636,43	0,00	0,00	871,72
14 Avskrivninger	0,00	0,00	0,00	0,00
15 Sum driftsutgifter	7.872.650,29	7.535.160,00	7.535.160,00	7.155.651,61
16 Brutto driftsresultat	-481.052,58	0,00	0,00	1.063.827,71
Finansinntekter				
17 Renteinntekter	191.425,62	0,00	0,00	114.748,89
18 Utbytter	1.461,00	0,00	0,00	0,00
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0,00	0,00	0,00	0,00
20 Renteutgifter	0,00	0,00	0,00	0,00
21 Avdrag på lån	0,00	0,00	0,00	0,00
22 Netto finansutgifter	192.886,62	0,00	0,00	114.748,89
23 Motpost avskrivninger	0,00	0,00	0,00	0,00
24 Netto driftsresultat	-288.165,96	0,00	0,00	1.178.576,60
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:				
25 Overføring til investering	0,00	0,00	0,00	0,00
26 Avsetninger til bundne driftsfond	191.425,62	0,00	0,00	1.178.576,89
27 Bruk av bundne driftsfond	-479.591,58	0,00	0,00	0,00
28 Avsetninger til disposisjonsfond	0,00	0,00	0,00	0,00
29 Bruk av disposisjonsfond	0,00	0,00	0,00	0,00
30 Dekning av tidligere års merforbruk	0,00	0,00	0,00	0,00
31 Sum disponeringer eller dekning av netto drifts	-288.165,96	0,00	0,00	1.178.576,89
32 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0,00	0,00	0,00	-0,29

Investeringsregnskapet 2023

1 Rennebu kommune (2023) - År/Periode 2023 1 - 12

20.02.2024

	Regnskap 2023	Buds(end) 2023	Regnskap 2021
Ansvar: 1010 Folkevalgte styringsorganer			
02002 IKT	124.104,00	150.000,00	0,00
04290 Moms investeringer (som gir momsk	31.026,00	30.000,00	0,00
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	-30.000,00	0,00
09100 Bruk av lån	0,00	-150.000,00	0,00
Sum ansvar: 1010 Folkevalgte styringsorg	155.130,00	0,00	0,00
Ansvar: 1195 IKT			
02002 IKT	1.182.220,30	1.200.000,00	566.887,24
04290 Moms investeringer (som gir momsk	295.555,08	300.000,00	141.721,82
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	-300.000,00	-141.721,82
09100 Bruk av lån	0,00	-1.200.000,00	-566.887,24
Sum ansvar: 1195 IKT	1.477.775,38	0,00	0,00
Ansvar: 1310 Administrasjon økonomisjef			
02002 IKT	0,00	200.000,00	0,00
09100 Bruk av lån	0,00	-200.000,00	0,00
Sum ansvar: 1310 Administrasjon økonon	0,00	0,00	0,00
Ansvar: 2200 Rennebu barne- og ungdom			
02000 Kjøp av driftsmidler	0,00	0,00	181.992,00
04290 Moms investeringer (som gir momsk	0,00	0,00	45.498,00
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	0,00	-45.498,00
09400 Bruk av disposisjonsfond	0,00	0,00	-181.992,00
Sum ansvar: 2200 Rennebu barne- og un	0,00	0,00	0,00
Ansvar: 3100 Administrasjon helse og om			
02000 Kjøp av driftsmidler	571.175,20	0,00	0,00
02100 Kjøp av transportmidler	0,00	0,00	230.000,00
02300 Nybygg	1.946.692,87	2.435.000,00	38.425.723,18
02305 Rehabilitering bygninger	422.680,10	1.830.000,00	0,00
02700 Kjøp av tjenester	0,00	500.000,00	0,00
04290 Moms investeringer (som gir momsk	668.562,45	1.082.000,00	9.570.105,55
05290 Kjøp av aksjer	14.014,00	14.014,00	0,00
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	-582.000,00	-9.570.105,55
07300 Refusjon fra Fylkeskommunen	0,00	-500.000,00	0,00
07700 Refusjon fra andre (private)	0,00	-500.000,00	0,00
09100 Bruk av lån	0,00	-4.279.014,00	-38.655.723,18
Sum ansvar: 3100 Administrasjon helse o	3.623.124,62	0,00	0,00
Ansvar: 3840 Hjemmetjenesten			
02700 Kjøp av tjenester	116.853,48	300.000,00	0,00
04290 Moms investeringer (som gir momsk	29.213,37	0,00	0,00
09401 Bruk av reservefondet	-300.000,00	-300.000,00	0,00
Sum ansvar: 3840 Hjemmetjenesten	-153.933,15	0,00	0,00
Ansvar: 4000 Samfunnsutvikling og drift			
02300 Nybygg	0,00	1.000.000,00	0,00
02304 Nybygg	0,00	0,00	355.000,00
04290 Moms investeringer (som gir momsk	0,00	250.000,00	0,00
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	-250.000,00	0,00
09100 Bruk av lån	0,00	0,00	-355.000,00
09402 Bruk av ubundet kapitalfond	-1.000.000,00	-1.000.000,00	0,00
Sum ansvar: 4000 Samfunnsutvikling og c	-1.000.000,00	0,00	0,00

Ansvar: 4003 Eiendom

Investeringsregnskapet 2023

1 Rennebu kommune (2023) - År/Periode 2023 1 - 12

20.02.2024

	Regnskap 2023	Buds(end) 2023	Regnskap 2021
05400 Avsetning til ubundet investeringsfc	94.000,00	94.000,00	0,00
06700 Salg av eiendom	-94.000,00	-94.000,00	0,00
06701 Salg av boligtomter	-333.559,00	0,00	0,00
Sum ansvar: 4003 Eiendom	-333.559,00	0,00	0,00
Ansvar: 4018 Kart og oppmåling (selvkost)			
02000 Kjøp av driftsmidler	0,00	0,00	336.711,00
04290 Moms investeringer (som gir momsk	0,00	0,00	84.177,75
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	0,00	-84.177,75
09100 Bruk av lån	0,00	0,00	-336.711,00
Sum ansvar: 4018 Kart og oppmåling (selv	0,00	0,00	0,00
Ansvar: 4350 Administrasjon landbruk og			
02000 Kjøp av driftsmidler	439.156,00	420.000,00	0,00
04290 Moms investeringer (som gir momsk	104.489,00	105.000,00	0,00
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	-105.000,00	0,00
07300 Refusjon fra Fylkeskommunen	-300.000,00	0,00	0,00
09100 Bruk av lån	0,00	-420.000,00	0,00
Sum ansvar: 4350 Administrasjon landbru	243.645,00	0,00	0,00
Ansvar: 6000 Administrasjon teknisk drift			
02307 Aktivitetspark	0,00	0,00	2.194.051,02
04290 Moms investeringer (som gir momsk	0,00	0,00	423.829,38
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	0,00	-423.829,38
07700 Refusjon fra andre (private)	0,00	0,00	-250.000,00
09100 Bruk av lån	0,00	0,00	-744.051,02
09401 Bruk av reservefondet	0,00	0,00	-1.200.000,00
Sum ansvar: 6000 Administrasjon teknisk	0,00	0,00	0,00
Ansvar: 6160 Maskinforvaltning			
02000 Kjøp av driftsmidler	0,00	0,00	280.000,00
04290 Moms investeringer (som gir momsk	0,00	0,00	70.000,00
05400 Avsetning til ubundet investeringsfc	0,00	0,00	31.000,00
06601 Salg av driftsmidler	0,00	0,00	-311.000,00
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	0,00	-70.000,00
Sum ansvar: 6160 Maskinforvaltning	0,00	0,00	0,00
Ansvar: 6165 Kommunale kjøretøy			
02100 Kjøp av transportmidler	159.000,00	159.000,00	0,00
06601 Salg av driftsmidler	-33.000,00	-33.000,00	0,00
09100 Bruk av lån	0,00	-126.000,00	0,00
Sum ansvar: 6165 Kommunale kjøretøy	126.000,00	0,00	0,00
Ansvar: 6200 Kommunale boligområder			
02314 Trondskogen boligfelt	790.147,94	2.150.000,00	0,00
04290 Moms investeringer (som gir momsk	195.796,98	582.000,00	0,00
05400 Avsetning til ubundet investeringsfc	0,00	0,00	311.099,00
06701 Salg av boligtomter	0,00	0,00	-311.099,00
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	-582.000,00	0,00
09100 Bruk av lån	0,00	-2.150.000,00	0,00
Sum ansvar: 6200 Kommunale boligområ	985.944,92	0,00	0,00
Ansvar: 6210 Næringsområder/lokaler			
06700 Salg av eiendom	-3.098.226,67	0,00	0,00
Sum ansvar: 6210 Næringsområder/lokale	-3.098.226,67	0,00	0,00

Investeringsregnskapet 2023

1 Rennebu kommune (2023) - År/Periode 2023 1 - 12

20.02.2024

	Regnskap 2023	Buds(end) 2023	Regnskap 2021
Ansvar: 6260 Kommunale formålsbygg			
02000 Kjøp av driftsmidler	1.332.645,46	1.300.000,00	0,00
02300 Nybygg	135.730,00	136.000,00	0,00
02302 Ombygging	59.018,10	60.000,00	0,00
02331 Ombygging ambulansebase 2021	0,00	0,00	60.822,00
04290 Moms investeringer (som gir momsk	384.000,01	372.000,00	0,00
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	-372.000,00	0,00
09100 Bruk av lån	0,00	-1.496.000,00	-60.822,00
Sum ansvar: 6260 Kommunale formålsbyg	1.911.393,57	0,00	0,00
Ansvar: 6270 Kommunale boligbygg			
02352 Boliger	4.870.184,00	5.470.000,00	1.308.827,00
09100 Bruk av lån	0,00	-5.470.000,00	-827,00
09401 Bruk av reservefondet	0,00	0,00	-1.308.000,00
Sum ansvar: 6270 Kommunale boligbygg	4.870.184,00	0,00	0,00
Ansvar: 6380 Kommunale veier			
02318 Asfaltering	0,00	0,00	71.830,00
02333 Gatelys	0,00	0,00	776.290,64
04290 Moms investeringer (som gir momsk	0,00	0,00	203.270,31
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	0,00	-203.270,31
09100 Bruk av lån	0,00	0,00	-48.120,64
09401 Bruk av reservefondet	0,00	0,00	-800.000,00
Sum ansvar: 6380 Kommunale veier	0,00	0,00	0,00
Ansvar: 6390 Brannvern			
02300 Nybygg	14.539.578,53	16.008.986,00	157.995,89
04290 Moms investeringer (som gir momsk	3.609.344,64	2.555.000,00	0,00
04704 Overføring til private	132.112,00	0,00	0,00
07290 Momskompensasjon investeringer	0,00	-2.555.000,00	0,00
07700 Refusjon fra andre (private)	-132.112,00	0,00	0,00
09100 Bruk av lån	0,00	-16.008.986,00	-157.995,89
Sum ansvar: 6390 Brannvern	18.148.923,17	0,00	0,00
Ansvar: 6400 Kommunale vannverk			
00300 Lønn ekstrahjelp	0,00	0,00	1.495,04
02300 Nybygg	900.404,16	800.000,00	0,00
02328 Berkåk vannverk - oppgradering Gru	0,00	0,00	1.181.266,35
02329 Ny vanntank 2021	0,00	0,00	300.000,00
02330 Ny bil 2021	0,00	0,00	594.054,00
02356 Hovedplan VA	0,00	0,00	197.444,80
09100 Bruk av lån	0,00	-800.000,00	-2.224.260,19
09401 Bruk av reservefondet	0,00	0,00	-50.000,00
Sum ansvar: 6400 Kommunale vannverk	900.404,16	0,00	0,00
Ansvar: 6500 Kommunale avløpsanlegg			
00300 Lønn ekstrahjelp	0,00	0,00	1.495,04
02300 Nybygg	341.775,60	1.000.000,00	0,00
02306 Nye Berkåksmoen RA	28.594.426,46	33.100.000,00	4.138.039,60
02356 Hovedplan VA	0,00	0,00	197.424,00
09100 Bruk av lån	0,00	-34.100.000,00	-4.286.958,64
09401 Bruk av reservefondet	0,00	0,00	-50.000,00
Sum ansvar: 6500 Kommunale avløpsanle	28.936.202,06	0,00	0,00
Ansvar: 9000 Renter			
09004 Renteinntekter	-17.185,54	0,00	-3.802,97

Investeringsregnskapet 2023

1 Rennebu kommune (2023) - År/Periode 2023 1 - 12

20.02.2024

	Regnskap 2023	Buds(end) 2023	Regnskap 2021
Sum ansvar: 9000 Renter	-17.185,54	0,00	-3.802,97
Ansvar: 9050 Formidlingslån			
05120 Avdrag på lån til videreutlån	776.644,00	800.000,00	2.843.690,51
05220 Videreutlån	5.033.837,84	2.500.000,00	1.053.405,91
05501 Avsetning til bundet investeringsfond	237.949,07	0,00	937.659,47
09101 Bruk av lån	0,00	0,00	-1.067.976,53
09120 Bruk av lån til videreutlån	-5.034.218,84	-2.500.000,00	0,00
09203 Mottatte avdrag på utlån	0,00	0,00	-567.169,32
09204 Mottatte avdrag ekstraord. innbet/inr	-539.258,51	0,00	0,00
09220 Mottatte avdrag på videreutlån	-474.953,56	-800.000,00	-1.069.951,84
09500 Bruk bundne investeringsfond	0,00	0,00	-2.129.658,20
Sum ansvar: 9050 Formidlingslån	0,00	0,00	0,00
Ansvar: 9200 Lån og aksjer			
05295 Egenkapitalinnskudd KLP	830.812,00	810.000,00	708.307,00
09100 Bruk av lån	-51.474.572,53	0,00	0,00
09290 Salg av aksjer og andeler	-21.260,00	0,00	0,00
09401 Bruk av reservefondet	0,00	0,00	-708.307,00
09700 Overføring fra driftsregnskapet	-810.000,00	-810.000,00	0,00
Sum ansvar: 9200 Lån og aksjer	-51.475.020,53	0,00	0,00
Ansvar: 9400 Ubundne fond			
05400 Avsetning til ubundet investeringsfond	140.000,00	0,00	140.000,00
09200 Mottatte avdrag på utlån	-140.000,00	0,00	-140.000,00
Sum ansvar: 9400 Ubundne fond	0,00	0,00	0,00
Ansvar: 9520 Bundne fond			
05505 Avsetning til bundet investeringsfond	17.185,54	0,00	3.802,97
Sum ansvar: 9520 Bundne fond	17.185,54	0,00	3.802,97
Ansvar: 9850 Momskompensasjon invest			
07290 Momskompensasjon investeringer	-5.317.987,53	0,00	0,00
Sum ansvar: 9850 Momskompensasjon in	-5.317.987,53	0,00	0,00
TOTALT	0,00	0,00	0,00

Driftsregnskapet periode 1-12 2023

	Regnskap	Budsjett	Regnskap
	2023	inkl. endring	2022
	2023	2023	2022
1010 Folkevalgte styringsorganer	3 495 620	2 639 120	2 606 341
1040 Kontrollutvalg	316 531	350 880	293 526
1050 Kommunerevisjon	511 997	505 000	493 175
1060 Politiske partier	40 200	37 000	40 200
1070 Valg	109 337	120 000	6 050
Folkevalgte organer og kontroll	4 473 685	3 652 000	3 439 292
1140 Administrasjon personalsjef	2 090 588	1 994 712	1 832 161
1150 Fellesutgifter adm	570 972	1 145 637	443 143
1152 Edruskapsvern	30 399	35 000	28 453
1160 Servicetorg	3 444 620	3 753 543	2 302 371
1190 Kantine kommunehuset	9 221	-	-
1192 Læringer	482 062	1 263 880	1 278 407
1194 Personaltiltak	1 771 256	1 217 000	1 575 490
1195 IKT	4 060 607	3 412 613	3 330 966
1200 Administrativ ledelse	1 431 256	1 693 205	1 914 938
1210 Tjenester fra plankontoret	1 028 855	800 000	1 102 110
1220 Distriktssatsinga Trøndelag	-	-	-
1230 Rådgivningstjenesten	33 870	-	-
1300 Lønnskantor	1 734 509	1 639 604	1 509 375
1310 Administrasjon økonomisjef	3 013 386	2 556 957	1 945 552
1350 Regnskapskontor	1 241 347	1 587 940	1 429 474
1370 Adm. eiendomsskatt	224 800	71 700	142 374
Sentraladministrasjonen	21 167 748	21 171 791	18 834 814
1990 Reserverte bevilgninger	588 715	1 413 328	1 608 861
Reserverte bevilgninger	588 715	1 413 328	1 608 861
2000 Adm. oppvekst	1 651 149	1 710 036	526 088
2030 PPT PP-tjenesten	1 835 442	1 863 514	1 654 062
2080 Ikke i bruk - Felles barnehage	-	-	50 000
2200 Rennebu barne- og ungdomsskole	29 347 452	28 711 122	27 795 732
2210 SFO	1 149 934	1 264 341	546 171
2220 Integrering og kvalifisering AIK	3 326 586	2 062 420	1 610 895
2230 Flyktningetjenesten	11 228 998	2 232 582	6 570 541
2320 Vonheim barnehage	13 967 198	15 096 533	11 946 964
2335 Felles barnehage	1 742 693	1 781 577	1 297 526
2336 Ekstern barnehage	2 296 120	3 428 000	2 890 459
2340 Voll barnehage	5 329 618	6 529 429	5 133 527
2500 Kulturskolen	2 122 871	2 169 244	1 833 304
2510 Fritidsklubb	535 859	548 796	424 506
2610 Ekstern skole	3 097 675	2 779 000	1 782 163
Oppvekst	77 631 595	70 176 594	63 961 938

3000 Administrasjon helse og familie	1 765 691	1 730 189	1 098 003
3010 Helsestasjon og skolehelsetjeneste	2 875 805	2 946 001	2 282 065
3020 Legetjenesten	5 903 304	5 363 476	5 012 311
3025 Kommuneoverlege	888 962	642 031	773 769
3030 Fysio-/ergoterapitjenesten	2 772 118	2 888 490	2 388 406
3032 Frisklivssentral	59 927	-	-
3040 Psykisk helsevern	1 745 850	1 307 565	969 826
3041 (X) Prosjekt rusomsorg se 3040	-	- -	7
3050 Folkehelse	253 352	235 774 -	97 238
3100 Administrasjon helse og omsorg	3 105 179	3 529 233	908 313
3105 Forvaltningskontoret	2 398 030	2 356 820	1 669 435
3110 (X) Aktivitetskontakter se 3518	-	-	25 696
3115 Kjøkken	4 036 633	3 428 871	3 392 771
3116 Kantine kommunehuset	-	- -	8 642
3160 Dagsenter helsesenteret	- 107 489	35 000	53 584
3510 Administrasjon Bo og mestring	5 145 928	3 540 370	2 919 914
3511 Bofellesskap TFF	- 787 132 -	1 124 000 -	989 179
3512 Bofellesskap Løkkjabbakkveien	4 691 036	4 874 901	5 594 352
3513 Bofellesskap Joveien	7 819 000	5 295 782	6 374 336
3514 Enkeltbruker	1 971 174	2 713 711	2 052 513
3515 Arbeids- og dagsenter	3 039 919	3 182 822	2 478 787
3517 Brukerstyrt personlig assistent	3 360 768	2 445 153	3 001 517
3518 Aktivitetskontakter	530 642	425 600	362 270
3519 Ressurskrevende tjenester	-	-	2 778 514
3700 Sykehjemmet	26 672 066	20 406 186	22 274 900
3800 Korttidsavdeling	-	- -	72 745
3840 Hjemmetjenesten	28 391 543	23 303 397	27 819 696
Helse og omsorg	106 532 306	89 527 372	93 063 167
4000 Samfunnsutvikling og drift	1 322 961	1 354 808	1 229 217
4003 Eiendom	29 700	-	62 984
4010 Plan, byggesak og oppmåling	- 1 674	- -	1 345 314
4011 Kommunale planer (ikke selvkost)	201 260	143 182	132 768
4012 Private planforslag (selvkost)	309 227	126 535	240 232
4013 Byggesak (ikke selvkost)	462 210	452 901	595 158
4014 Bygge- og delesak (selvkost)	268 993	240 669	1 138 318
4016 Utslipp og tilsyn etter forur.lov (selvkost)	247 062 -	35 542	350 932
4017 Kart og oppmåling (ikke selvkost)	570 501	542 479	442 744
4018 Kart og oppmåling (selvkost)	792 938	217 975 -	133 346
4120 Bibliotek	1 141 785	1 206 619	908 922
4350 Administrasjon landbruk og miljø	2 782 081	2 983 629	2 386 319
4500 Jord- og skogbruk	- 144 180 -	88 700 -	175 437
4520 Veterinærvakt	-	35 000	46
4530 Lensa	-	47 300	32 700
4600 Jord- og skogeiendommer	975	1 000	975
4700 Miljø- og friluftsliv	73 259	172 000	354 358
4750 Fiske, jakt og viltstell	9 841	20 000	3 177
4751 Fallvilt	182 496	207 232 -	107 450
5000 Administrasjon kultur/næring	752 770	607 876	1 169 359

5010 Allment kulturarbeid		113 695	306 368	279 434
5011 (X) Bibliotek bruk ansv 4120		-	- -	2 921
5012 Kulturvern		56 717	48 000	65 072
5015 Kulturengasjement		39 650	-	60 398
5020 Idretts- og fritidsformål		52 128	82 000	72 622
5025 Næringsengasjement	-	645 096 -	170 000 -	836 109
5026 Rennebu 2030		-	- -	75 000
6000 Administrasjon teknisk drift		2 267 788	1 927 528	2 150 175
6140 Driftsseksjon	-	2 726	17 100	968 248
6150 Vaktmesterseksjon		3 427 936	3 575 261	4 322 908
6155 Renholdsseksjon		6 161 849	5 742 630	5 473 011
6160 Maskinforvaltning		917	-	250 238
6165 Kommunale kjøretøy		825 032	2 685 000	-
6200 Kommunale boligområder		31 562	30 000	248 280
6210 Næringsområder/lokaler	-	1 101 517 -	1 426 000 -	1 425 274
6225 Idrettsanlegg		36 256	125 000 -	61 901
6250 Bolig- og eiendomskontor		71 797	-	-
6260 Kommunale formålsbygg		5 054 067	562 690	2 812 016
6270 Kommunale boligbygg	-	1 499 777 -	1 091 190 -	720 139
6380 Kommunale veier		5 463 870	4 619 655	5 285 232
6390 Brannvern		2 145 974	2 533 000	2 277 138
6391 Feievesen	-	57 815 -	1 000 -	67 063
6400 Kommunale vannverk		934 524 -	208 244 -	493 055
6500 Kommunale avløpsanlegg	-	4 740 178 -	1 208 446 -	2 095 312
6600 Renovasjon	-	20 321	-	2 330
Samfunnsutvikling og drift		27 618 537	26 384 315	25 776 990
7100 Kirkelig fellesråd		3 847 000	3 847 000	1 915 000
7120 Frivilligsentral		447 000	447 000	424 000
7260 Barnevern		9 259 074	2 924 000	7 164 063
7270 Adm. sosialtjenesten		754 499	1 104 000	566 057
7280 Økonomisk sosialhjelp		909 489	1 679 600	1 403 870
Diverse		15 217 062	10 001 600	11 472 990
8000 Skatt på inntekt og formue	-	70 033 947 -	68 635 000 -	73 323 550
8100 Eiendomsskatt	-	21 830 621 -	21 000 000 -	20 418 139
8200 Salg av kraft	-	15 274 385 -	13 900 000 -	11 482 019
8400 Statlig rammetilskudd	-	120 178 090 -	117 765 000 -	110 775 058
8450 Øvrige generelle statstilskudd	-	27 632 035 -	19 200 000 -	13 954 266
8500 Pensjonskostnader	-	8 191 553	-	-
8900 Avskrivninger Kostra		-	-	-
8990 Kalkulatoriske avskrivninger		- -	415 000	-
9000 Renter		10 678 480	4 948 000	503 464
9050 Formidlingslån	-	84 382	-	47 853
9100 Avdrag på lån		14 846 379	12 635 000	10 457 098
9400 Ubundne fond	-	16 429 671	-	-
9520 Bundne fond		88 590	195 000	38 291
9525 Næringsfondet og utviklingsfondet		1 590	- -	4 128
9530 Overføring til investeringer		810 000	810 000	752 405
Sentrale ansvar	-	253 229 645 -	222 327 000 -	218 158 049

RENNEBU KOMMUNE

2023

ÅRS- MELDING 2023

Vedtatt i kommunestyret XX.XX.2024

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
2. Regnskapsresultat - hovedtall.....	9
3. Regnskapsresultat - tjenesteområder	22
4. Eierskap	33
5. Likestilling, forhold til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, etikk og internkontroll	34

1. Innledning

1.1 Forord fra kommunedirektøren

Kommunen skal hvert år utarbeide et årsregnskap med tilhørende årsmelding, jfr. kommunelovens §14-6/7. Årsmeldingen skal redegjøre om forhold som er viktige for å bedømme kommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten som ikke framgår av selve årsregnskapet. I tillegg til økonomiske forhold skal det redegjøres for tilstanden og eventuelle tiltak i forhold til likestilling, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, internkontroll samt etikk. Årsmeldingen inngår som en del av kommunens samlede årsoppgjør til behandlingen i kommunestyret.

De par siste årene har fremstått som uvanlig utfordrende for kommunene – herunder også for Rennebu. Krig i Europa med påfølgende flyktningekrise, høy inflasjon, stadig stigende rentenivå i kombinasjon med reduserte inntekter samt stadig ettervirkninger av koronapandemien, har satt kommunen på store uforutsette prøver.

Endringer i rammebetingelse må løses gjennom omstillingsvilje og -evne. Slike prøvelser fører også til økt slitasje på ansatte. Noe som blant annet kommer til uttrykk i et høyere sykefravær en vanlig, i særdeleshet innen tjenesteområde helse og omsorg. Høyt sykefravær utfordrer kvalitet og omfang av tjenestene ut til innbyggerne og har ikke minst en økonomisk bakside bl.a. gjennom økt bruk av vikarer og kjøp av kostbare tjenester gjennom byråer som det ikke er tatt tilstrekkelig høyde for i budsjettet.

Kommunedirektøren har ved flere anledninger, varslet om sannsynlig merforbruk i 2023 på lik linje med 2022. Herunder er det særlig pekt på helse- og omsorgstjenestene som har meldt om krevende driftsutfordringer med stort behov for vikarer, ekstrahjelp, kjøp av mannskap fra private byråer samt bruk av overtid for å sikre forsvarlig drift. Nybygget ved sykehjemmet som stod klart for innflytting i 2022, har vist seg å fordre mer bemanning enn tidligere, noe kommunedirektøren finner å være en sær uheldig konsekvens av nye lokaler – jfr. videre omtale av dette forholdet seinere i årsmeldingen, der det bl.a. vises til flere pågående organisatoriske grep som tilpasning til reduserte økonomiske driftsramme.

Utfordringsbildet er oppsummert som følger:

- plan/budsjett for 2023 ble bygget på 2022 - som ble et svakt økonomisk år etter flere sær gode år.
- dyrtid i hele samfunnet uten kompensasjon i driftsrammer
- betydelig økt lånegjeld
- rentenivå vi ikke har sett på svært lenge
- reell reduksjon i viktige inntekter (herunder skatt/rammetilskudd)
- historisk høyt lønnsoppgjør i offentlig sektor
- særlig utfordrende og kostnadskrevende drift innen helse- og omsorgstjenestene:
 - har dels vært driftet på pandeminivå
 - nybygg sykehjem har medført mer ressurskrevende drift
 - ressurskrevende tjenester med netto store egenandeler
- Utgifter for tiltak innen barnevern er økt betydelig, hvilket gir vesentlig overskridelse av budsjett innen dette området.
- Vesentlig økning i bosetting av flyktninger med dertil økte brutto kostnader for integrering og kvalifisering.

- Vesentlig øke kostnader til strøm/energi.
- Periodiseringsavvik av rentekostnader fra regnskap 2022, som er rettet opp i 2023
= særskilte krevende utgangspunkt!

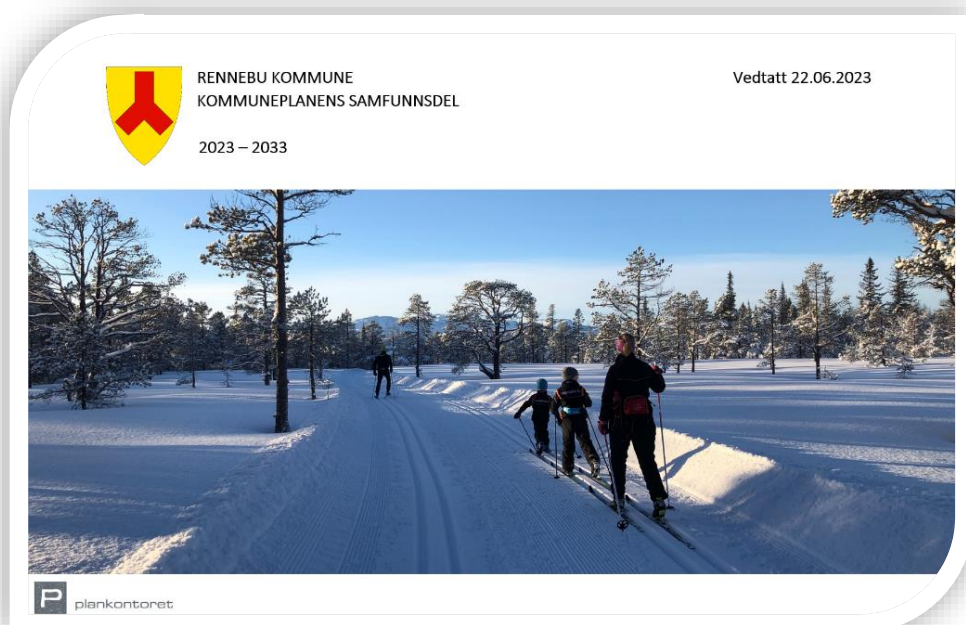
Det er igangsatt en omfattende økonomisk omstilling fra 2024 – som selvsagt vil prege driften både i 2024 og videre i neste planperiode for å sikre en økonomisk forsvarlig drift. Gjennom vedtatt budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027, er det forutsatt kraftige kutt i driftsnivået for alle tjenesteområder. Dette er en vanskelig og uvant «øvelse» for Rennebu, men er helt nødvendig å gjennomføre. Dette arbeidet startet gjennom en rekke prosesser allerede tidlig i 2023, men gitt fullt trykk først fra årsskiftet 2023/2024. Viktige stikkord i prosessene er realisme, medvirkning og informasjon.

Etter forslag fra kommunedirektøren rapporteres nå status for økonomi til formannskapet månedlig, i motsetning til tidligere da rapportering var begrenset til tertial- og årsrapportering.

Rennebu bosetter et stort antall flyktninger pr. innbygger sammenlignet med gjennomsnittet. I 2022 mottok Rennebu kommune 53 nye flyktninger, og i 2023 kom det ytterligere 41. Rennebu kommune har her påtatt seg et stort samfunnsansvar i en vanskelig tid. Med en organisasjon som gjennomgående har vist særskilt positiv instilling til bosetting - og med ansatte i alle ledd som har «brettet opp ermene» og ytt maksimalt, har vi lyktes så langt. Det har dog vært utfordrende. Det har vært ekstra på enkelte ansatte og det har medført kostnader det ikke har vært tatt høyde for i opprinnelig budsjett. Det statlige integreringstilskuddet for flyktninger som regnskapsteknisk posteres på annet budsjettområde enn utgiftene, skal over tid sikre et balansert flyktningeregnskap.

Gjennom 2023 har det gjennomgående vært registrert stor aktivitet i hele organisasjonen, noe som gjenspeiles i både drifts- og investeringsregnskapet. Tjenesteproduksjonen var stabil og solid hele året gjennom. Kommunedirektøren ønsker i denne innledningen å berømme og takke kommunens ansatte for meget god innsats i 2023! Gjennom godt samarbeid og bruk av innovative og fleksible løsninger, har både standard og volum på tjenesteproduksjonen vært upåklagelig.

Hovedutfordringen har vært og vil fortsatt være å utnytte kommunens samlede ressurser på en optimal måte til beste for innbyggerne. Kommunen må fortløpende tilpasse driften slik at denne i størst mulig grad samsvarer med utviklingen i de økonomiske rammevilkårene. Likeså må vi tilpasse oss til utviklingen av folketall og demografi. Dette må fanges opp og korrigeres for gjennom god planlegging av driften og vedvarende sterkt fokus på økonomistyring. Den viktigste interne premissgiveren for god tjenesteovergripende planlegging er kommuneplanen. Samfunnsdelen av kommuneplanen for perioden 2023-2033 ble behandlet og vedtatt av kommunestyret 22.juni 2023.

Gjeldende økonomireglement (vedtatt 2022) gir de overordnede prinsippene for økonomisk styring i Rennebu kommune. Reglementet legger føringer for arbeidet med kommunens økonomiske plan- og styringsdokumenter og for økonomirapportering.

Forenklet kan vi si at et årsbudsjett er en plan for forventede inntekter og utgifter i det året budsjettet gjelder for. Kommunens driftsbudsjett for 2023 ble vedtatt i balanse, dvs. +/- 0. Alle resultat utover 0, kan følgelig forenklet oppfattes som avvik fra planen, være seg det er mer- eller mindreforbruk.

Netto driftsresultat for regnskapsåret 2023 viser -31,1 mill. kroner (korrigert -27,4 mill. kroner). Det er et betydelig svakere resultat enn de senere årene (før 2022), da vi gjennomgående har avlagt betydelige «overskudd». I samsvar med føringer i gjeldende «forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.», er merforbruket dekket inn ved bruk av disposisjonsfond. I praksis vil det si at regnskapet for 2023 er gjort opp i balanse. Det vil si at det ikke fremkommer noe merforbruk (underskudd) som blir fremført for inndekning senere år, men det blir heller ikke avsatt ytterligere til reservefond slik «normalen» har vært de siste årene. Slik disponering innebærer at kommunens fondsreserver er kraftig redusert de siste par årene, herunder også reservefondet.

Som kommunedirektøren gjentakende har formidlet kommunestyret de siste årene, har vi til tross gode resultater «balansert på en knivsegg» – med liten reell handlefrihet i bunnen og dertil få eller ingen reserver/buffere av betydning i basisrammene, dog med unntak av et sårt tiltrengt reservefond (ubundne driftsfond). Når vi de foregående årene likevel har havnet på rett side av «streken» har det for en stor del skyldest uforutsette og større inntekter enn budsjettet samt gjennomgående god budsjett disiplin. Når slike merinntekter for 2023 for en stor del uteble kombinert med et ekstraordinært høyt trykk på tjenester (særlig innen helse og omsorg) - med dertil historisk høye merkostnader, samt stadig økte finanskostnader – så lander vi på feil side av den refererte knivseggen.

Kommunen har gjennom de siste årene opparbeidet en helt nødvendig «buffer» i form av et solid reservefond. Kommunedirektøren ønsker primært at fondet får vokse ytterligere fremover for å sikre en stabil og god økonomisk handlefrihet. Det vil dog fordre fortsatt årlige avsetninger kombinert med ingen eller beskjeden tapping. I utfordrende år som 2022 og 2023, har det vært nødvendig å bruke av fondet for å kunne opprettholde driften. Slik netto bruk av reserven må bli unntaket framfor regelen. I vedtatt budsjett for 2024 og kommende planperiode er det følgelig ikke forutsatt noe bruk av reservefond, men heller ny oppbygging for å sikre fremtidig reell reserve.

Den viktige indikatoren «netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene», var for første gang på lang tid negativt i 2022, noe som dessverre er forsterket i 2023 med -8,3 %. Allerede i 2021 advarte kommunedirektøren om at netto driftsresultat viste en nedadgående kurve og at det ikke var tiden for å «slippe bremsen», men snarere heller stadig mane til ytterligere forsiktighet. Resultatet for 2022 og nå for 2023 viser at den advarselen var berettiget – dessverre. TBU anbefaler minst +1,75 % i netto resultat over tid, som også samsvarer med Rennebu kommunes vedtatte måltall i vedtatt økonomiplan 2024-2027.

Merk at kommunens lånegjeld har økt dels vesentlig de siste par årene. Dette som følge av realisering av flere kostnadskrevenne investeringsprosjekt. Økt lånegjeld gir økte finanskostnader – som igjen innebærer redusert økonomisk handlefrihet innen ordinær drift. Renter og avdrag på lån utgjør en stadig større andel av løpende driftsutgifter og vil over tid forringe både omfang og kvalitet på tjenesteproduksjonen – noe kommunedirektøren også vil minne om når det fremmes forslag om og eventuelt vedtas nye kostnadskrevenne investeringer fremover.

Rennebu er på lik linje med andre kommuner særs viktige tjenesteytere, og helt sentrale for gjennom-

føring av landets velferdspolitik. Et viktig kjennetegn ved det norske kommunesystemet er som kjent «generalistkommuneprinsippet». Hvilket innebærer at alle kommuner har ansvar for de samme oppgavene og tjenestene, uavhengig av størrelsen og antall innbyggere. Alle kommuner har ansvar for de samme oppgavene og tjenestene. Kommunedirektøren ser dog flere utfordringer med dette prinsippet – herunder det faktum at små kommuner ikke har klart å ta del i befolkningsveksten på landsbasis. De «små kommunene har blitt mindre og de største større».

Det er i dag store økonomiske forskjeller mellom kommuner i Norge, og da særlig mellom skattesterke og skattesvake kommuner. Utvikling av de frie inntektene, som også inkluderer statlige rammetilskudd, har vist en nedadgående kurve for flere små kommuner, deri også for Rennebu – som de siste årene har registrert en reell nedgang i inntektene samtidig som utgiftene eskalerer. Over tid er ikke det bærekraftig.

De dårligst stilte kommunene vil i stor grad ikke kunne tilby sine innbyggere tjenester som er likeverdige med tjenestene i andre kommuner. Dagens system gir de kommunene som allerede har god skatteinngang best økonomiske forutsetninger for å kunne legge ytterligere til rette for næring og arbeidsplasser, og dermed også ytterligere befolkningsvekst. Dette forsterker forskjellene. Dette utfordrer prinsippet om likeverdige tjenester ved at store inntektsforskjeller opprettholdes og vedvarer over tid. En omlegging er nødvendig for at de skattesvake kommunene på lengre sikt også skal kunne nærme seg de skattesterke, og dermed gis reell mulighet til å tilby sine innbyggere tjenester av samme kvalitet og omfang som de skattesterke.

Kommunene er hovedleverandører av tjenester i lokalmiljøene. I tillegg til oppvekst, omsorg og andre velferdstjenester så forvalter vi viktig lovverk om regulering av areal og ressurser, med stor betydning for nærings- og arbeidsliv. Legitimitet og tillit til sektoren er betinget av at kommuner har gode likeverdige rammebetingelser og handlingsrom, og at lokaldemokratiet får virke uten for mye statlig detaljregulering.

For å sikre fortsatt god og forutsigbar tjenesteproduksjon, til tross for stadig mer utfordrende rammebetingelser, søker administrasjonen uavbrutt etter mulig samarbeid med andre kommuner innen ulike tjenesteområder - også for å redusere sårbarheten ved drifting av små enheter. Dette i tråd med kommunestyrets tidligere «bestilling».

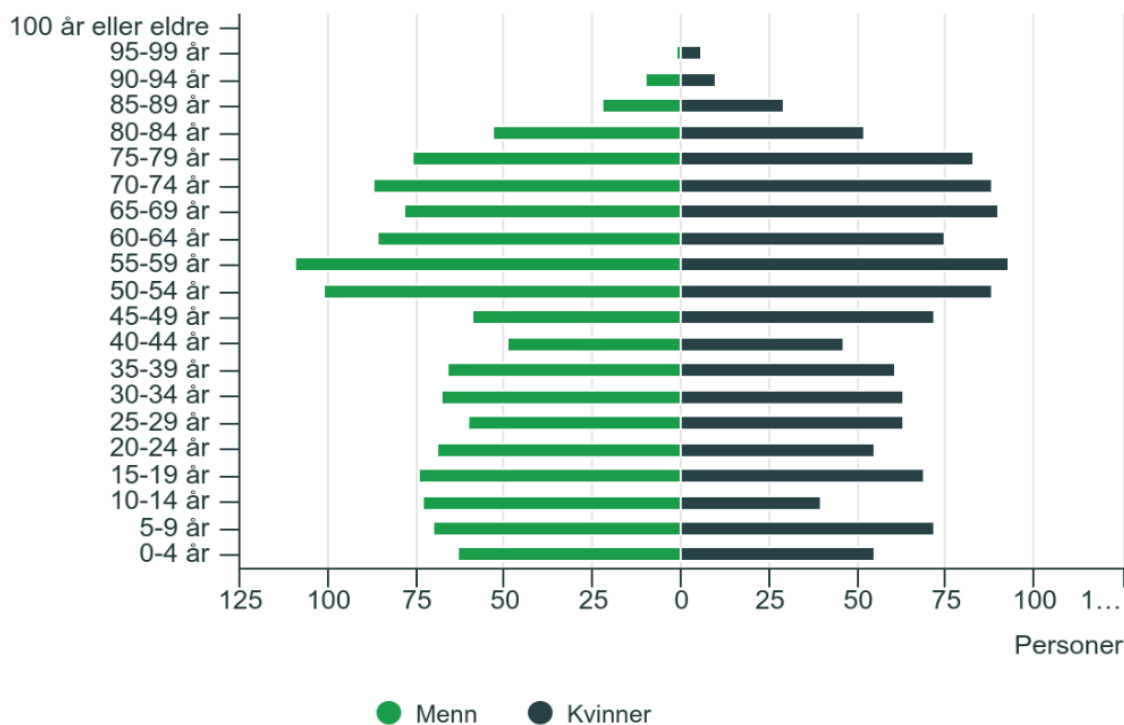
1.2 Befolkning

Ved utgangen av 2023 var det registrert 2 484 innbyggere i kommunen. Dette var en økning på kun 3 innbyggere siden årsskiftet 2022-2023, herunder et fødselsunderskudd på 3 personer (19 fødte og 22 døde), en netto utvandring på 1 person (5 innvandret og 6 utvandret) og en netto innenlandsk innflytting på 7 personer (104 innflyttet og 97 utflyttet).

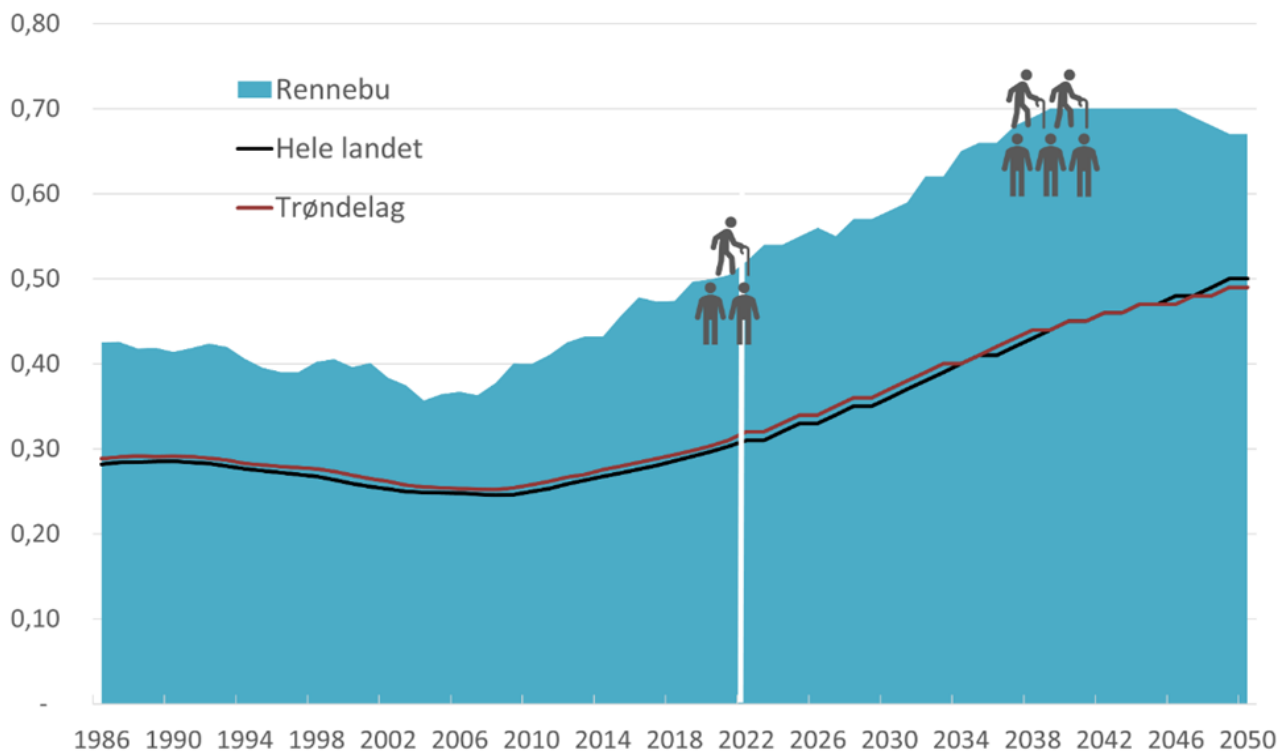
SSB sin befolkningsframskriving fra 2022 (MMMM-alternativet) viser en forventet folkemengde på 2 428 i 2030 og 2 404 i 2050. Forsørgerbrøken for eldre (antallet personer 65 år og over relativt til antallet personer 20-64 år) var ved inngangen til 2022 på 0,52, men forventes å øke til 0,58 i 2030 og 0,70 i 2050. Tilsvarende tall for landet er 0,31 i 2022, 0,36 i 2030 og 0,50 i 2050

Aldersfordeling for innbyggerne i kommunen

Alder

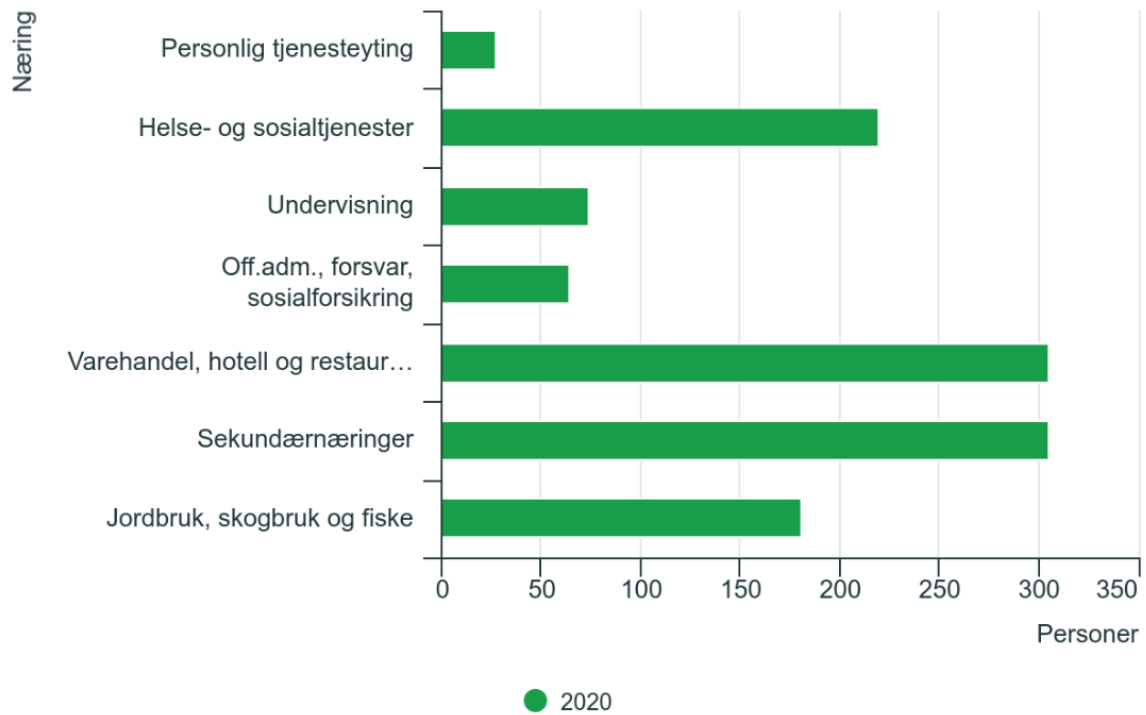

Kilde: Befolkning, Statistisk sentralbyrå

Diagrammet over viser innbyggere i aldersgr. 65+ som andel av personer i yrkesaktiv alder (20-64) for Rennebu sammenlignet med landet og fylket. Historiske tall og befolkningsframskrivning fra SSB.

Hva innbyggerne jobber med

Kilde: Sysselsetting, registerbasert, Statistisk sentralbyrå

Foto: Rennebu sentrum, Berkåk - Allsidigdesign

2. Regnskapsresultat - hovedtall

2.1 Innledning hovedtall

På de neste sidene har vi samlet utvalgte hovedtall fra årsoppgjøret 2023 for hhv. investerings- og driftsdelen. For driftsdelen har kommunedirektøren valgt å hente inn et lite utvalg av foreløpige data fra KOSTRA 2023 (kommune-stat-rapportering) for sammenligning. KOSTRA er en stor database med tall for kommuner og fylkeskommuner. Alle kommuner og fylkeskommuner rapporterer hvert år inn en mengde tjeneste- og regnskapsdata. For å gjøre det lettere å sammenligne KOSTRA-data på tvers av kommuner, har Statistisk sentralbyrå (SSB) satt sammen kommunene i grupper basert på folkemengde og økonomiske rammebetingelser. Rennebu kommune er plassert i gruppe 5 (dvs. kommuner med 2 000 til 9 999 innb., middels bundne kostnader og middels frie disponible inntekter pr. innb.). Vi har også valgt å hente noe data for sammenligning fra Framsikt, som er vårt system for helhetlig virksomhetsstyring som ble tatt i bruk i 2023.

2.2 Investeringer gjennomført i 2023

Under følger en kort forenklet oversikt over de investeringer som var budsjettet og som ble helt eller delvis gjennomført i 2023:

Investeringer (beløp i 1000)	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Avvik
IKT investeringer	1 633	1 680 -	47
Framsikt	-	200 -	200
Rennebu helsesenter uteomr	2 338	2 935 -	597
Rennebu helses.gml del sykehjem	557	2 912 -	2 355
Helseplattformen	714	14	700
Skinneheis boligavdeling	-	-	-
Velferdsteknologi	146	300 -	154
Bistand E6 - samferdsel	-	-	-
Trondskogen boligfelt del 3	986	2 688 -	1 702
Parkeringsplass Buvatnet	544	420	124
Ombygging ambulansebase	-	-	-
Nytt arbeidssenter	88	87	1
Ny brannstasjon TBRT	18 149	20 473 -	2 324
Berkåk park to leiligheter	4 870	5 000 -	130
Skiltplan	-	-	-
Ombygging Myrveien 2	1 748	1 366	382
Ombygging servicetorget	76	75	1
Varebil	159	159	-
Reservevannkilde	454	450	4
Vann og avløpskummer	447	500 -	53
Avløpsanlegg Berkåk	28 936	33 000 -	4 064
Afaltering komm. Veier	-	-	-
Bredbåndsutbygging	-	1 250 -	1 250
Egenkapitalinnskudd KLP	831	810	21
Sum	62 675	74 319 -	11 644

Investeringer 2023

Tabellen vise følgende tall for hvert enkelt investeringsprosjekt:

- ✓ Regnskap inkl. mva-komp. (brutto invest.utg. iht. bevilgningsoversikt etter § 5-5, 2. ledd)
- ✓ Revidert budsjett inkl. mva i kolonnen Budsjett
- ✓ Avvikskolonne mellom revidert budsjett og regnskap

Investeringsbudsjettet hadde en totalramme på kr 74,3 mill. Regnskapet viser imidlertid at det ble investert for tilsammen kr 62,6 mill – dvs. 11,6 mill. lavere enn budsjett. I investeringsregnskapet ser vi ofte slike avvik pga. at framdriften i det enkelte prosjekt påvirkes av mange faktorer. Etter en gjennomgang av prosjektenes ferdigstillingsgrad høsten 2023, ble investeringsbudsjettet noe redusert (k.sak 91/2023). Dette påvirker ikke prosjektenes totalbeløp, annet enn at man flytter deler av investeringene fram ett år. Kort om prosjektene og status følger under:

- Helsesenter uteområde: Prosjektet er ferdigstilt.
- Helsesenter rehab: Solskjerming og lydisolering på legekontor. Prosjektet er ferdigstilt.
- Trondskogen boligfelt – Investering i infrastruktur for å legge til rette for boligtomter, oppstart ble forsinket. Firmaet som fikk anbudet, valgte å starte først i slutten av oktober med arbeidene. De melder at arbeidene vil være ferdig rundt påsketider 2024.
- P-plass Buvatnet: Utviding av eksisterende parkeringsplass samt forskjøning av område. Prosjektet omfattet forsterking av veikantene noen steder, samt passeringslommer ble forsterket. Prosjektet er ferdigstilt.
- Ambulansebase: Prosjektet er kansellert, da Helse-Midt medelte at de ikke hadde behov for skitten/ren sone lenger.
- Nytt arbeidssenter: Kjøp av lokale er gjennomført, Rennebu Dører.
- Brannstasjon under oppføring. Oppstart ble forsinket pga. klager til KOFA.
- Berkåk park: 2 leiligheter ble kjøpt i samsvar med politisk vedtak.
- Ombygging Myrveien 2: Merforbruk pga. branniltak ble dyrere enn budsjettet Fritidsklubben hadde et eget budsjett på 1.8 mill. kroner der prosjektet ble ferdigstilt innenfor rammen – sluttregnskapet ble på 1,7 mill. kroner.
- Varebil: Kjøp foretatt.
- Reservevannskilde: Prøveboring er foretatt. Fremdeles prøvekjøring. Det er ikke lagt inn penger til mer boring, kun analysering a prøvene. Prøvekjøringen må foregå over mange mnd. – dvs. ut i 2025.
- Avløpsrensaneanlegg: Er nesten ferdigstilt i 2023, resterende arbeid ferdigstilles i 2024.

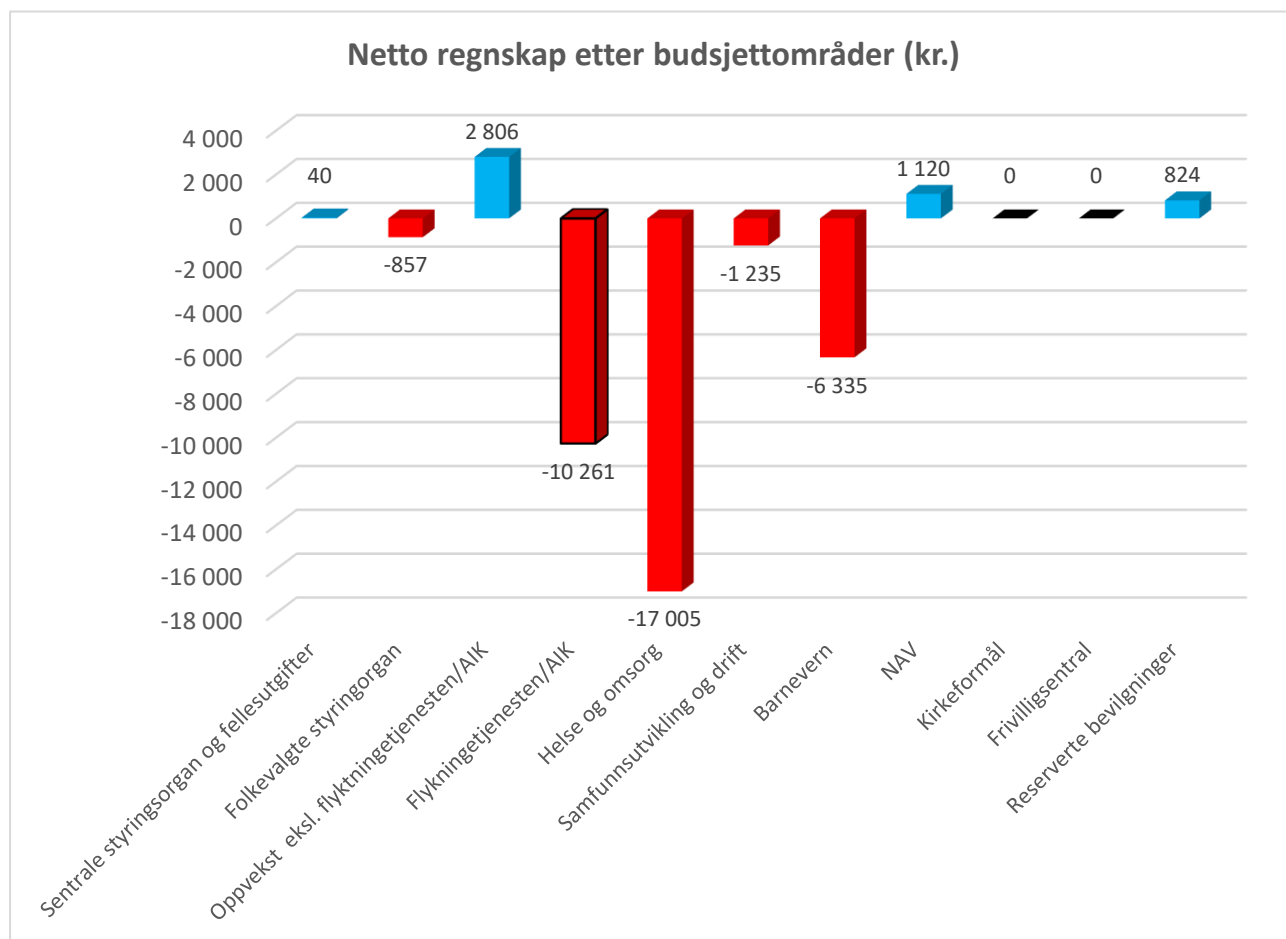

Foto: Skisse nye Rennebu brannstasjon under oppføring

2.3 Drift

Budsjettområde	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Avvik i kr.	Avvik i pst.
Sentrale styringsorgan og fellesutgifter	22 145	22 185	40	0,2 %
Folkevalgte styringorgan	3 496	2 639	-857	-32,5 %
Oppvekst eksl. flyktingetjenesten/AIK	63 076	65 882	2 806	4,3 %
Flykningetjenesten/AIK	14 556	4 295	-10 261	-238,9 %
Helse og omsorg	106 532	89 527	-17 005	-19,0 %
Samfunnsutvikling og drift	27 619	26 384	-1 235	-4,7 %
Barnevern	9 259	2 924	-6 335	-216,7 %
NAV	1 664	2 784	1 120	40,2 %
Kirkeformål	3 847	3 847	0	0,0 %
Frivilligsentral	447	447	0	0,0 %
Reserverte bevilgninger	589	1 413	824	58,3 %

Tabellen over viser netto regnskap drift etter budsjettområder 2023 sammenlignet med budsjett. Avvik vises i kroner og prosent. Tabellen avdekker dels betydelig netto merforbruk innen fem budsjettområder. Fire budsjettområder viser netto mindreforbruk og resterende viser 0 i avvik. Forklaringer til avvik gis under kapittel 3, årsmelding fra tjenesteområdene.

Driftsregnskapet	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Regnskap 2022
1 Rammetilskudd	120 178	117 765	113 500
2 Inntekts- og formuesskatt	63 150	62 135	67 143
3 Eiendomsskatt	21 831	21 000	20 418
4 Andre skatteinntekter	9 303	8 920	8 600
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	27 632	19 200	13 954
6 Overføringer og tilskudd fra andre	69 693	35 219	56 947
7 Brukerbetalinger	9 709	10 401	9 604
8 Salgs- og leieinntekter	36 692	34 264	33 878
9 Sum driftsinntekter	358 188	308 903	324 044
	-	-	-
10 Lønnsutgifter	201 217	172 020	183 744
11 Sosiale utgifter	33 003	39 218	29 322
12 Kjøp av varer og tjenester	104 854	78 542	98 840
13 Overføringer og tilskudd til andre	25 686	8 016	20 025
14 Avskrivninger	15 695	11 915	11 757
15 Sum driftsutgifter	380 454	309 711	343 687
16 Brutto driftsresultat	- 22 266	- 808	- 19 643
	-	-	-
Finansinntekter	-	-	-
17 Renteinntekter og utbytte	7 339	7 117	7 440
20 Renteutgifter og avdrag	31 862	29 697	27 023
22 Netto finansutgifter	- 24 523	- 17 426	- 10 338
	-	-	-
23 Motpost avskrivninger	15 695	11 915	11 757
	-	-	-
24 Netto driftsresultat	- 31 094	- 6 319	- 18 224
	-	-	-
25 Overføring til investering	810	810	1 187
26 Netto bundne driftsfond	- 9 427	2 519	- 1 734
28 Netto disposisjonsfond	- 22 478	- 6 124	- 17 852
31 Sum dekning av netto driftsresultat	- 31 094	- 6 319	- 18 224
Regnskapsmessig merforbruk etter fondsbruk	0	0	0

Regnskapet for 2023 viser et netto driftsresultat på -31,1 mill. kroner. Korrigert netto driftsresultat ble på 27,4 mill. kroner når vi korrigerer for avvikende postering av finansutgifter i 2022 (dvs. påløpte renter 2022 som ved en inkurie ikke ble postert dette året, men er overført til 2023).

Netto driftsresultat er det som er igjen av årets drifts- og finansinntekter når både drifts- og finansutgifter er oppgjort. Regnskapet balansert ved bruk av fond, inklusive bruk av reservefondet.

2.4 Kommunens driftsinntekter

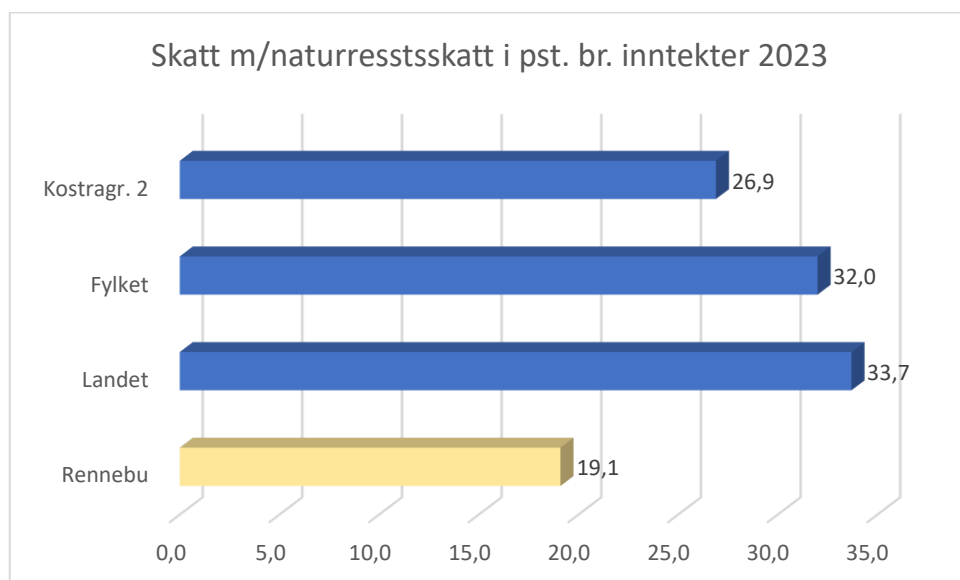
Inntekter	Regnskap 2023	Andel % 2023	Regnskap 2022	Andel % 2022
Rammetilskudd	120 178	30,3 %	113 500	33,7 %
Skatt inntekt/formue	63 150	15,9 %	67 143	19,9 %
Eiendomsskatt	21 831	5,5 %	20 418	6,1 %
Annen skatt	9 303	2,3 %	8 600	2,5 %
Overf. staten	27 632	7,0 %	13 954	4,1 %
Overf. andre	69 693	17,6 %	56 947	16,9 %
Brukerbetalinger	9 709	2,5 %	9 604	2,8 %
Salgs-/leieinntekter	36 692	9,3 %	33 878	10,0 %

Rammetilskudd

Rammetilskuddet består av mange ulike deler – inntektsutjevning, innbyggertilskudd, distrikts-tilskudd, småkommunetilskudd mv. For mange kommuner inngår også ordnære skjønnsmidler fordelt av Statsforvalteren som del av rammetilskuddet. Men de siste årene har ikke Rennebu blitt tildelt noe – heller ikke i 2023 (ca. halvparten av øvrige kommuner i fylket ble tilgodesett). Rammetilskuddet ble samlet sett 2,4 mill. kroner høyere enn budsjettert, dvs. +ca. 2,0 %. I hovedsak en økning som tilskives inntektsutjevning som del av inntektssystemet.

Skatt på inntekt og formue

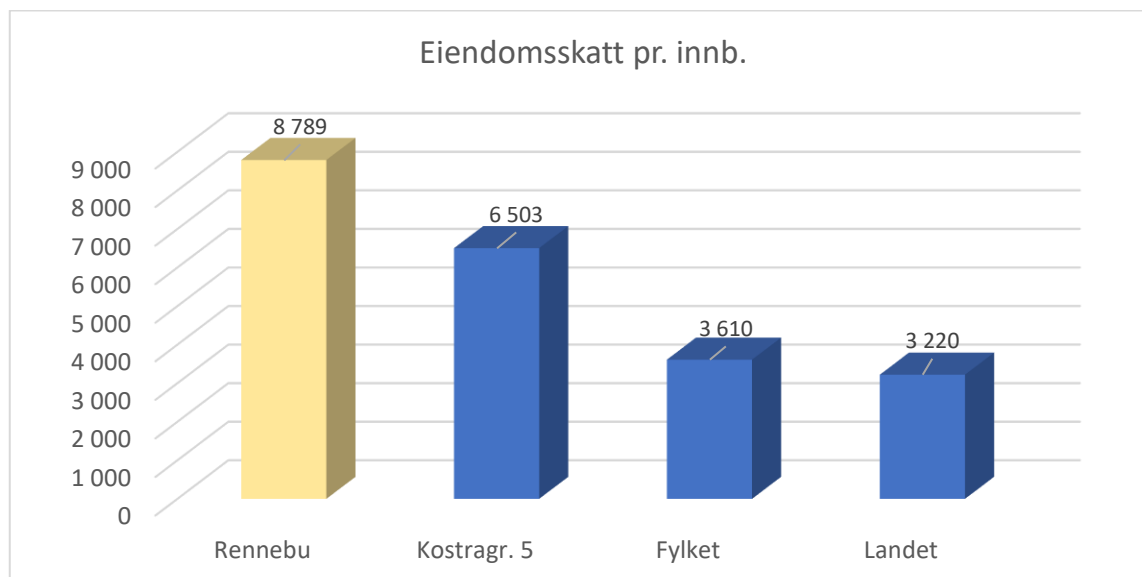
Skatteinngangen ble 0,9 mill. høyere enn budsjettert. Vi noterer oss likevel en samlet reduksjon i skatt på -4,0 mill. kroner sammenlignet med 2022, noe som tilsvarer ca. 6,9 % reduksjon i skatt pr. innbygger. Rennebu kommune har stadig en lav skatteinngang pr. innbygger med kun ca. 73,0 % av landsgjennomsnittet. Andel fra skatt av kommunens brutto inntekter samlet, er stadig fallende og utgjorde kun 19,1 % i 2023 når også naturressurskatt inkluderes, hvilket ligger godt under gjennomsnittet i landet som viser 33,7 %.

(SSB kostra 2023)

Eiendomsskatt

Totale eiendomsskatteinntekter 2023 beløp seg til 21,8 mill. kroner og fordeler seg med bolig-, landbruks og fritidseiendommer 9,6 mill. kroner og næringsseiendommer 12,2 mill. kroner. Eiendomsskatten ble totalt 1,4 mill. kroner høyere enn for 2022. Ser vi på sum eiendomsskatt fordelt pr. innbygger ligger Rennebu godt over gjennomsnittet.

(SSB kostra 2023)

Brukerbetaling og salgsinntekter

Her inngår vann- og avløpsavgifter, foreldrebetaling i barnehage, SFO, kulturskole, egenbetaling ved sykehjem, husleieinntekter osv. Med postert ca. 36,7 mill. kroner utgjør dette straks over 9,0 % av inntektene.

Momskompensasjon

Momskompensasjon utgjør til sammen ca 9,8 mill. kroner i driftsregnskapet og inngår i ”overføring/tilskudd”. Det er ikke budsjettert med momskompensasjon og moms (balanserer).

Salg av kraft

Rennebu kommune selger ca. 44 Gwh konsesjonskraft og 19 Gwh tilleggskraft. Kommunen kjøper konsesjonskraften for en pris som fastsettes av NVE (konsesjonskraftprisen).

Tilleggskraften kjøpes for en pris som tilsvarer 1,5 x konsesjonskraftprisen. Kommunen selger kraften i markedet ved bruk av ekstern rådgiver. Inntektene beløp seg til netto kr 16,8 mill.

Andre tilskudd/overføringer

Som følge av vesentlig økning i bosetting flyktninger i 2023 ble integreringstilskuddet ca. 8,2 mill. kroner mer enn budsjettert (jfr. vesentlig økning i drift flyktninhetjenesten). Det jobbes godt med intergrering og å sikre at flyktninger kan bli nye innbyggere i Rennebu.

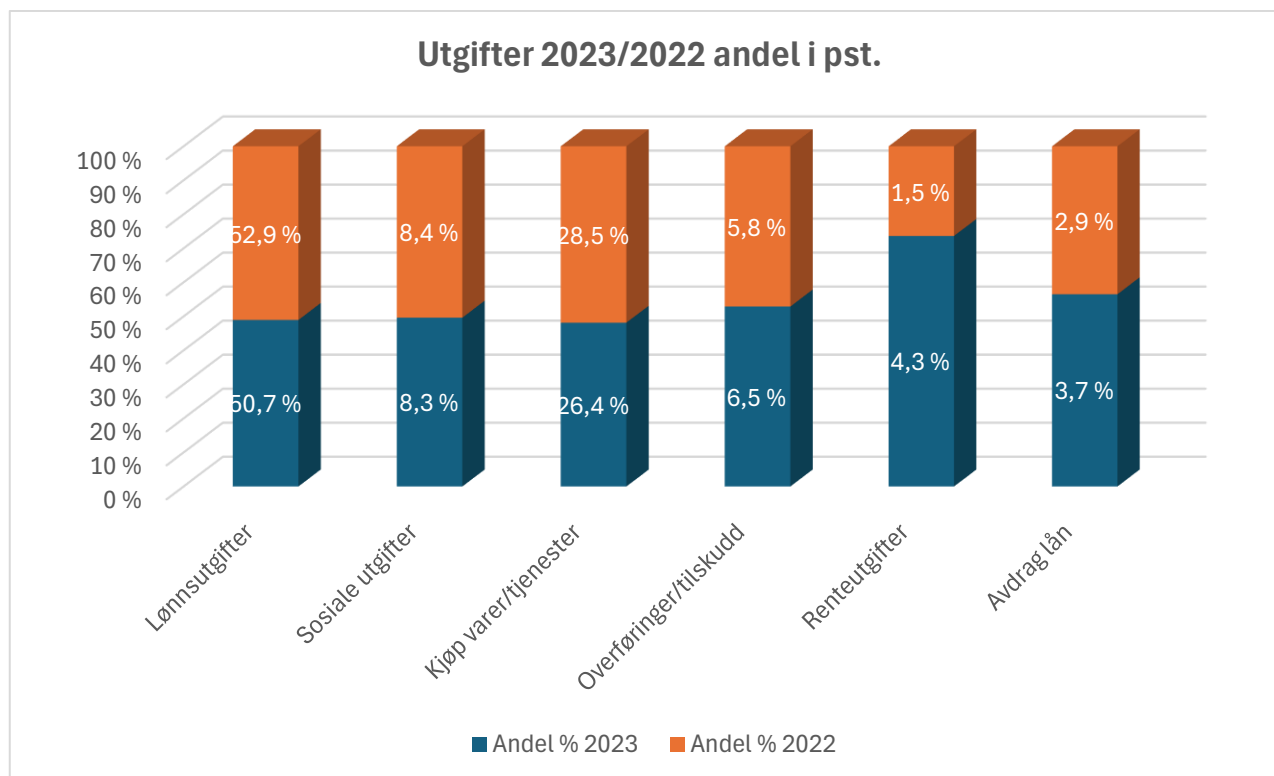
2.5 Kommunens driftsutgifter

Utgiftsart	Regnskap 2023	Andel % 2023	Regnskap 2022	Andel % 2022
Lønnsutgifter	201 217	50,7 %	183 744	52,9 %
Sosiale utgifter	33 003	8,3 %	29 322	8,4 %
Kjøp varer/tjenester	104 854	26,4 %	98 839	28,5 %
Overføringer/tilskudd	25 686	6,5 %	20 025	5,8 %
Renteutgifter	17 016	4,3 %	5 329	1,5 %
Avdrag lån	14 846	3,7 %	10 007	2,9 %

I oversikten utelater vi avskrivninger som balanserer med tilsvarende inntekter med 15,7 mill. kroner.

Lønn og sosiale utgifter utgjør samlet 59,0 % av kommunens driftsutgifter. Andelen som benyttes til lønn og sosiale utgifter har relativt stabil fra år til år, men har gått noe ned fra 2022 til 2023.

Motsatt vei har utgifter til renter gått – med en stadig høyere andel av brutto utgifter. En økning på hele 219,3 % fra 2022 til 2023 tilskrives både økt lånegjeld som følge av kostnadskrevene investeringer og økt rentenivå gjennom 2023. Når det dessten ble postert renter i 2023 som ved en inkurie ikke ble postert rett i 2022 tilsvarende ca. 3,2 mill. kroner, blir økningen svært markant. I samsvar med gjeldende økonomireglement, er deler av de løpende lånene tatt opp med fastrenteavtaler (minimum 30 % og maksimalt 70 % av porteføjen på flytende rente).

(SSB kostra 2023)

2.6 Nøkkeltall fra regnskapet

2.6.1 Lånegjeld

Utviklingen i netto lånegjeld					
<i>beløp i 1000</i>	2019	2020	2021	2022	2023
Netto lånegjeld pr. 31.12.	208 492	214 513	250 623	293 725	339 986

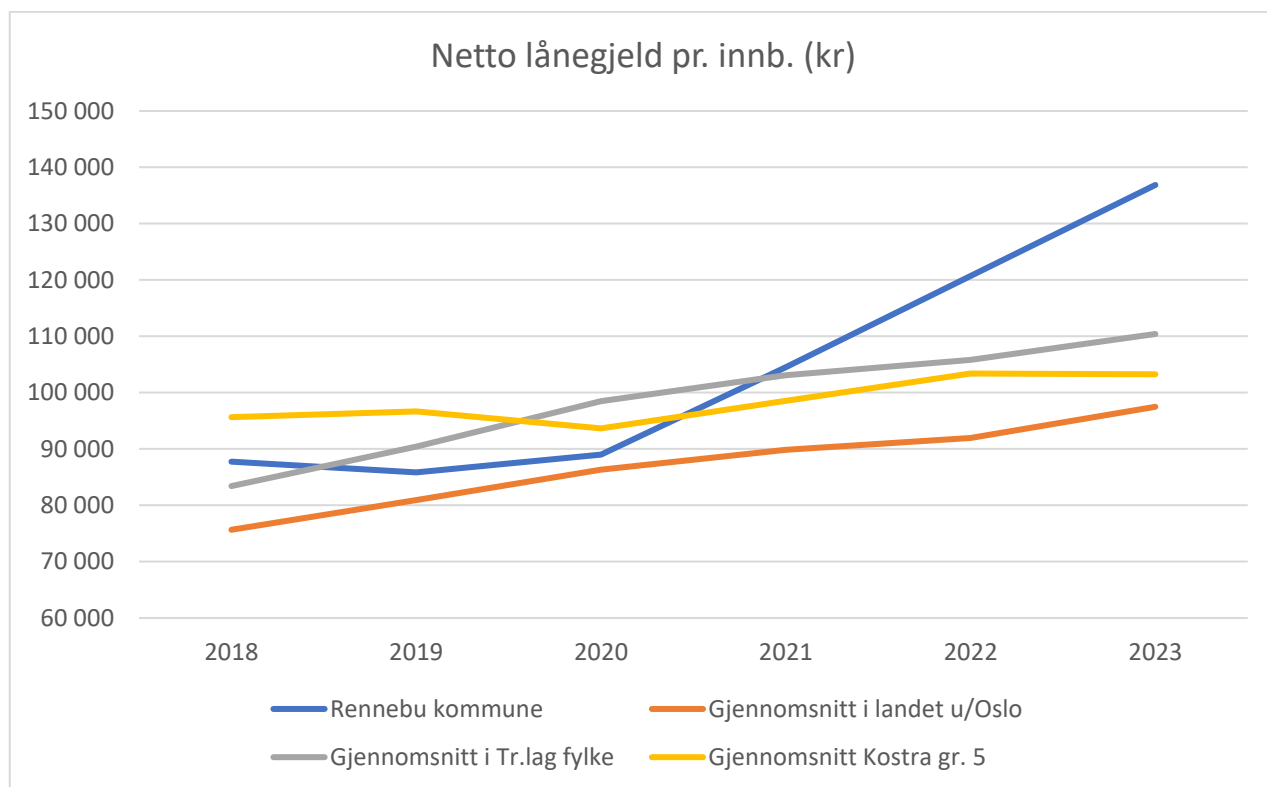
Netto lånegjeld har økt med ca. 46,3 mill. kroner fra 2022 til 2023. Det var budsjettert med nye låneopptak i 2023 på kr 66,4 mill. kroner, med nedbetaling over 30 år.

Utviklingen i netto lånegjeld pr. innbygger						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rennebu kommune	87 753	85 851	88 999	104 494	120 725	136 870
Gjennomsnitt i landet u/Oslo	75 664	80 940	86 359	89 857	91 984	97 490
Gjennomsnitt i Tr.lag fylke	83 422	90 449	98 512	103 075	105 819	110 418
Gjennomsnitt Kostra gr. 5	95 654	96 646	93 661	98 564	103 394	103 272

Rennebu registrer netto lånegjeld på kr.136.870 pr. innbygger ved utgangen av 2023. Det vil si en økning på kr.16.145 fra 2022. Tilsvarende økning i fjor på kr.16.231 (jf. SSB kostra). For et par år tilbake lå vi nær gjennomsnittet for kommuner i Trøndelag, men nå ligger vi godt over. Vi ligger også betydelig over gjennomsnittet for landet – noe som gjenspeiler de flere kostnadskrevende investeringene som er foretatt de siste årene. Merk at tall i utvikling for kostragr. 5 over kan være noe misvisende da SSB har endret kommuneinndelingen i perioden.

Rundt 36,8 % av kommunens lån hadde rentebinding pr. 31.12.2023. Renteavtalene med lengst gjenværende bindingstid, 17,5 % av kommunens lån, har rentesats på 2,90 % (renten er bundet til mars 2025). 19,3 % av kommunens lån har rentesats på 1,07 % (renten er bundet til februar 2024).

Ca. 63,2 % av lånene pr. 31.12.2023 hadde flytende rente. Lån med flytende rente har hatt en gjennomsnitt rente på 5,5 %.

(SSB kostra 2023)

Driftsregnskapet er belastet netto avdrag med ca. kr 13,8 mill. kroner (brutto 14,8). Brutto renteutgifter beløp seg til ca. 17,0 mill. kroner, dvs. hele 10,8 mill. kroner mer enn budsjettet.

Utviklingen i brutto renteutgifter				
	2020	2021	2022	2023
Rennebu kommune	87 753	85 851	88 999	104 494

Utviklingen i netto avdrag				
	2020	2021	2022	2023
Rennebu kommune	8 126	9 919	10 092	13 719

Regnskapsforskriftene har bestemmelser om minimums avdrag. Rennebu kommune overholder disse bestemmelsene.

2.6.2 Driftsresultat

Brutto driftsresultat er driftsinntekter minus driftsutgifter inkl. avskrivninger og er det beløp som kommunen har til rådighet til dekning av finansutgifter og investeringer/avsetninger. Brutto driftsresultat viser -22,2 mill. kroner i 2023 og er betydelig lavere enn for de siste årene før 2022 og spesielt sammenlignet med «rekordåret» 2020.

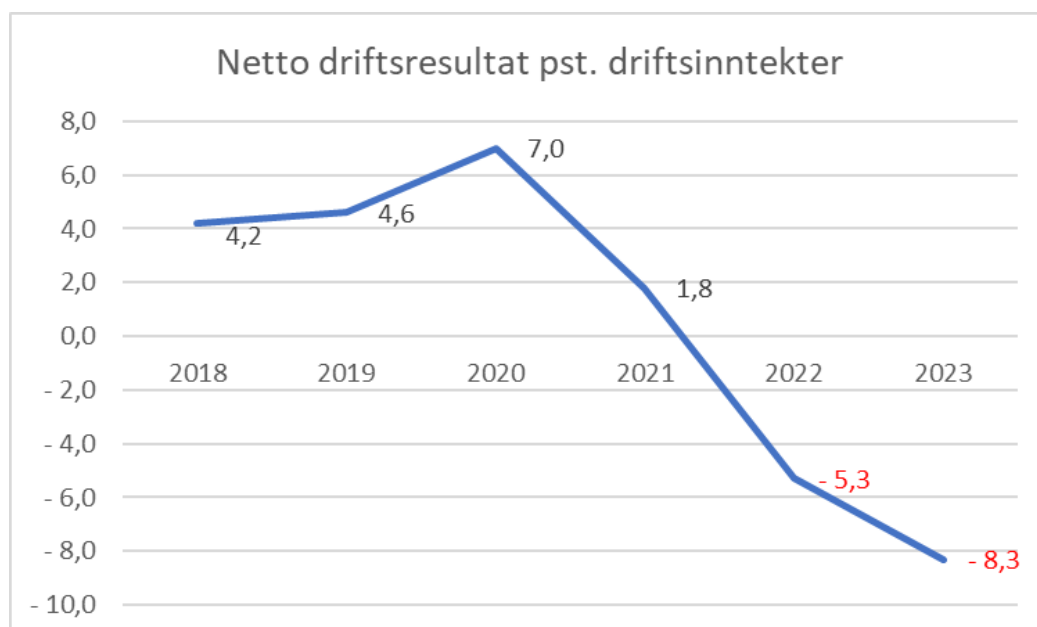
Netto driftsresultat er det beløp som kommunen kan bruke til finansiering av investeringer eller styrking av fond. Resultatet viser kommunens handlefrihet. Netto driftsresultat viser -31,1 mill. kroner i 2023. Korrigert netto driftsresultat viser 27,4 mill. kroner (korrigert for avvikende postering av finansutgifter i 2022).

Den viktige indikatoren netto driftsresultat i pst. av driftsinntektene viser -8,3 i 2023 – hvilket er godt under anbefalt norm fra TBU som sier minium +1,75 over tid.

Utviklingen i brutto og netto driftsresultat						
<i>kr i 1000</i>	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Netto driftsresultat	12 006	13 313	20 776	5 652	-18 224	-31 094
Brutto driftsresultat	11 005	12 092	19 831	5 937	-19 643	-22 266

Utviklingen i <u>korrigert</u> netto driftsresultat						
<i>kr i 1000</i>	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Netto driftsresultat	12 006	13 313	20 776	5 652	-21 800	-27 400

Utviklingen i netto dritsresultat i pst. av driftsinntekter						
<i>I pst.</i>	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Netto driftsresultat	4,2	4,6	7,0	1,8	-5,3	-8,3

2.7 Ressursprioritering etter tjenesteområder

Ved sammenligning av ressursbruk i Rennebu med andre kommuner for 2023, er det veldig mange ulike parametere å velge blant som kan gi dels høyst ulike utslag. I de to tabellene under har vi valgt å ta utgangspunkt i netto driftsutgifter pr. innbygger totalt for et utvalg tjenester.

Netto driftsutgifter pr. innb. etter tjenesteområde (kr.)

	Pol.st.	Kontr./rev.	Grunnsk.	Barneh.	Helse/oms.	Kirke	Adm.lønn*
Rennebu	2 216	333	13 897	9 781	51 434	1 206	3 082
Landet	501	114	13 696	9 036	31 741	613	3 186
Fylket	511	127	13 523	9 188	29 885	574	2 993
Kostragr. 5	1 151	271	15 550	8 829	43 520	1 107	4 910

* Rennebu justert for Plankontoret kommunalt oppgavefelleskap

Netto driftsutgifter Rennebu pr. innb. etter tjenesteområde, avvik i pst. fra gjennomsnitt

	Pol.st.	Kontr./rev.	Grunnsk.	Barneh.	Helse/oms.	Kirke	Adm.lønn
Landet	342,3 %	192,1 %	1,5 %	8,2 %	62,0 %	96,7 %	-3,3 %
Fylket	333,7 %	162,2 %	2,8 %	6,5 %	72,1 %	110,1 %	3,0 %
Kostragr. 5	92,5 %	22,9 %	-10,6 %	10,8 %	18,2 %	8,9 %	-37,2 %

Negativt fortegn indikerer lavere forbruk enn gj.snitt. Ingen fortegn indikerer høyere forbruk enn gj.snitt.

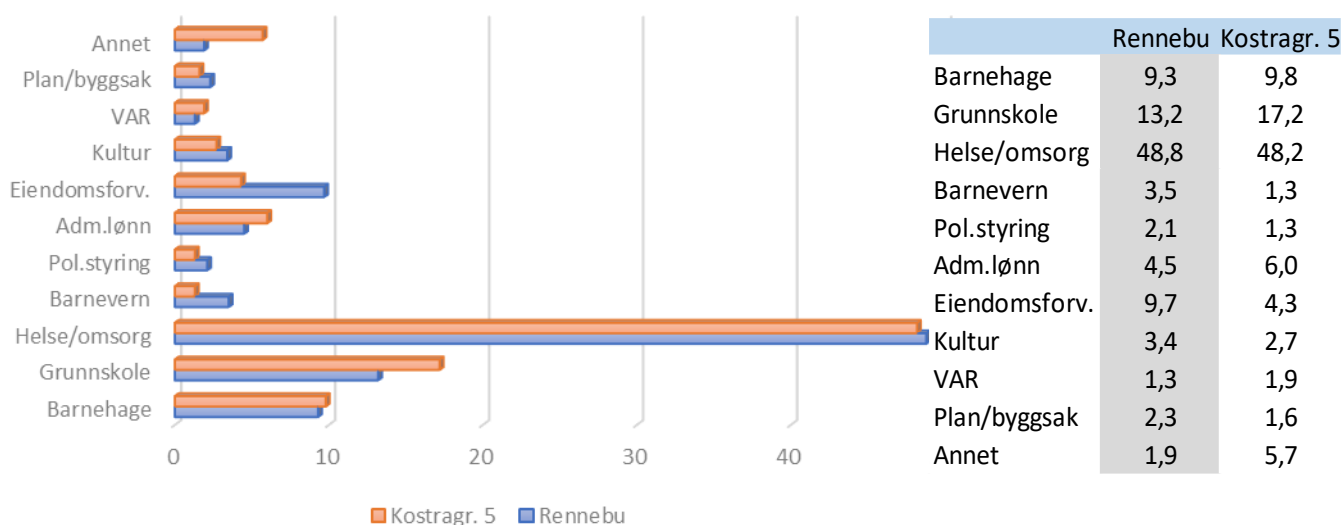
Tar vi utgangspunkt i netto driftsutgifter fordelt på antal pr. brukergrupper og ikke pr. innbygger totalt, vil bildet bli noe annerledes for flere tjenesteområder, herunder f.eks:

Innb. 1-5 år	Barneh.
Rennebu	219 300
Kostragr. 5	230 300

I denne sammenstilling blir kostnaden nær 5,0 % lavere i Rennebu enn for kostragruppen. Det kan gjøres tilsvarende sammenstillinger for de fleste tjenesteområder gjennom de verktøy vi disponerer.

Vi tar også med her en enkel oversikt som viser andel netto driftsutgifter som andel at totale utgifter i pst. for et utvalg tjenester, herav vi ser at helse/omsorg står for nær halvparten (48,8 %):

Netto driftsutg. andel totale utg. i pst.

2.8 Pensjonskostnader

Da pensjonspremien kan variere svært mye fra år til år, avhengig av lønnsutviklingen mv, har staten vedtatt spesielle regler for regnskapsføring av pensjonskostnader. Mens pensjonspremien avhenger av lønnsutviklingen gjennom regnskapsåret blir pensjonskostnadene beregnet i forhold til lønnsveksten over lengre tid, avkastning på pensjonsmidlene over lengre tid, mv. Det betyr at pensjonskostnadene som regnskapsføres ikke er identisk med betalt pensjonspremie.

Over tid skal betalt pensjonspremie og pensjonskostnader være lik. Det inntektsføres et premieavvik i regnskapet dersom betalt pensjonspremie er større enn beregnet pensjonskostnad. Motsatt dersom pensjonskostnaden er større enn betalt pensjonspremie.

Etter at denne ordningen ble etablert har betalt pensjonspremie vært større enn beregnet pensjonskostnad de fleste årene. Over tid er det akkumulert et premieavvik på til sammen ca. 39,3 mill. kroner (pensjon og arbeidsgiveravgift av pensjon) i kommuneregnskapet. Dette skal kostnadsføres i årene framover – noe som betyr at vi må påregne økte pensjonskostnader i årene framover.

Den store økningen i pensjonskostnadene er en likviditetsmessig utfordring. Rennebu kommune har hatt tilstrekkelig likviditet så langt, men amortiseringen av premieavvik øker belastningen på driften. Årets premieavvik på 20,4 mill. kroner skal betales tilbake over de neste 7 år, som vil medføre ytterligere belastning på driften.

2.9 Likviditet

Likviditet <i>beløp i 1000</i>	2019	2020	2021	2022	2023
Omløpsmidler:					
Kortsiktige fordringer	23 175	20 911	21 723	27 052	29 716
Premieavvik	20 876	22 559	22 547	27 185	44 164
Kasse, bank	86 342	95 232	137 784	139 853	102 912
Sum omløpsmidler	130 393	138 702	182 054	194 090	176 792
Kortsiktig gjeld	38 250	40 297	48 116	59 428	71 906
Arbeidskapital	92 143	98 405	133 938	134 662	104 886
Ubrukte lånemidler	18 159	4 348	41 604	62 589	65 528
Arbeidskapital i pst. av driftsinntekter	32,8	33,7	45,8	41,6	29,3 %

Arbeidskapitalen er definert som omløpsmidler fratrukket kortsiktig gjeld. Arbeidskapitalen utgjør en mindre andel av driftsinntektene enn de siste 4 årene.

2.10 Kommunens plasserte midler

Ved inngangen til 2024 hadde kommunen plassert kr 102,9 mill. kroner i bank. Stort sett hele beløpet var plassert i Orkla sparebank. Dette inkluderer kommunens skattetrekkkonto og andre konti som kommunekassen forvalter på vegne av andre (plankontorets fond, klimafond, fallrettigheter, Skaumsjøen, tilfluktsromfond, viltfond, diverse private veier).

Beholdningen på bankkonto er noe redusert som følge av netto merforbruk i 2023.

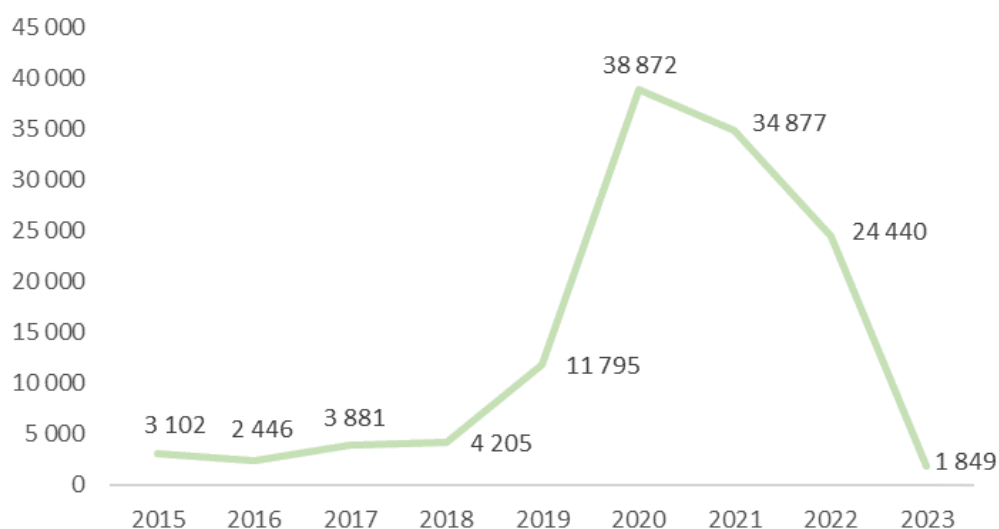
Kommunen har avtalt rente på kommunens innskudd som er 0,72 % høyere enn 3 mnd. NIBOR.

Kommunens rentebetingelser har vært gunstig i forhold til andre tilbud om plassering i bank. Det kan imidlertid være mulig å oppnå høyere avkastning ved plasseringer som innebærer større risiko, dette er regulert gjennom gjeldende finansreglement.

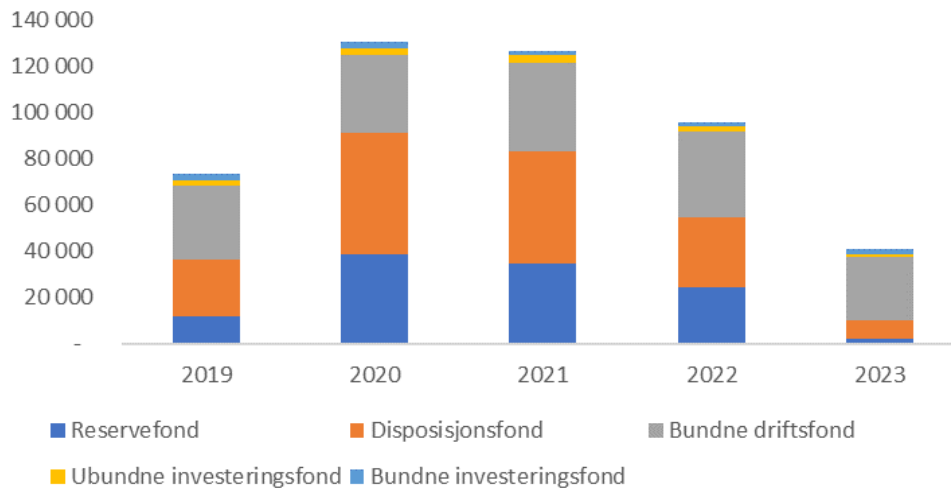
2.11 Kommunens sine fond

Fondsbeholdning <i>beløp i 1000</i>	2019	2020	2021	2022	2023
Reservefond	11 795	38 872	34 877	24 440	1 849
Disposisjonsfond	24 637	52 380	48 338	30 483	7 922
Bundne driftsfond	31 929	33 682	38 445	36 889	27 462
Ubundne investeringsfond	2 335	2 737	3 156	2 296	1 390
Bundne investeringsfond	2 625	2 995	1 807	1 816	2 071
Sum fond	61 526	91 794	91 746	71 484	38 845

Utvikling av reservefondet (tall i 1000)

Fondsoversikt

Kommunens samlede disposisjonsfond beløper seg til 7,9 mill. kroner, og er dermed redusert med hele 22,6 mill. kroner gjennom 2023. Dette er fond som disponeres fritt av kommunestyret.

Kommunens bundne driftsfond er redusert med 9,4 mill. kroner i 2023. Næringsfondet er økt med 1,4 mill. kroner til 12,3 mill. kroner. Fond knyttet til vann, avløp, renovasjon og feiing er redusert med 4,7 mill. kroner i 2023, og har en samlet saldo på 1,3 mill. kroner.

I mangel på fond knyttet til vann er 2,4 mill. kroner ført i balansen Vann – utlegg for selvkost. Tilsvarende ble ført 1,1 mill. kroner i 2022 og der er totalt kr 3,5 mill ført Vann – utlegg for selvkost.

Foto: Rennebu kommunehus

3. Årsmelding fra tjenesteområdene

3.1 Oppvekst

Tjenesteområdet oppvekst omfatter barnehage, grunnskole, SFO, grunnskole for voksne, Flyktningetjeneste, Introduksjonsordning – integrering og kvalifisering, PP-tjeneste, kulturskole og fritidsklubb

Tjenesteområdet samlet hadde i 2023 en netto driftsramme på 70,2 mill. kroner. Netto merforbruk viser 7,5 mill. kroner, derav Flyktningetjenesten alene hadde et merforbruk på 9,0 mill. kroner, se beskrivelse under.

Barnehager

Beskrivelse av tjenesten

Vi har to barnehager, Vonheim barnehage og Voll barnehage. Vonheim barnehage består av syv avdelinger, der to av avdelingene driftes i moduler. Voll barnehage består av to avdelinger. Barnehagen er organisert med en virksomhetsleder som er administrativ barnehageeier, en styrer på hver barnehage, og en pedagogisk leder ved hver avdeling.

Resultatvurdering og vesentlige budsjettavvik

Barnehagene driftes i henhold til barnehageloven med forskrifter. Begge barnehagene innfrir både bemanningsnorm og pedagognorm, men med midlertidig dispensasjon på tre vikariat ut barnehageåret 2023/2024. Det betyr at de ikke har den formelle utdanningen som kreves.

Begge barnehagene hadde et mindreforbruk i 2023. Dette skyldes i hovedsak at lønnsutgiftene ble mindre enn forventet. Det henger bl.a. sammen med at det ved utskifting av ansatte og ved langtidsfravær har kommet inn ansatte med lavere lønnsfastsetting, ny avdeling på Vonheim skjedde mer gradvis enn forventet, i tillegg har høyere barnetall påvirket foreldrebetaling i positiv retning.

Utfordringer – forbedringsmuligheter

En reell utfordring for tjenesteområdet de to siste årene er å få kvalifiserte søkere til barnehagelærerstillinger, da spesielt vikariat. Samtidig viser statistikk at Rennebu har lav andel barnehagelærere i sin grunnbemanning. 32,6 % av de ansatte er barnehagelærere, nasjonalt snitt er 40,8 %. Det er en nasjonal målsetting at snittet skal bli 50 %. Vi bør derfor ved naturlige avganger søke etter barnehagelærere. Det vil bidra til å gjøre oss mindre sårbare f.eks. ved permisjoner og langtidsfravær. Det vil måtte kreve noe høyere lønnsramme.

Barnehagene har hatt et voksende barnetall de siste årene, og ved Vonheim barnehage er det siden 2020 utvidet midlertidig med to avdelinger i moduler. Den siste ble tatt i bruk i januar 2023. Likevel har det vært utfordring å ha barnehageplasser tilgjengelig gjennom barnehageåret. Så spørsmålet er om vi har nok barnehageplasser nå og framover. Det blir viktig å komme i gang med videre planlegging og prosjektering av behov og løsninger.

Rennebu barne- og ungdomsskole, SFO, AIK og flyktningetjenesten

Beskrivelse av tjenesten

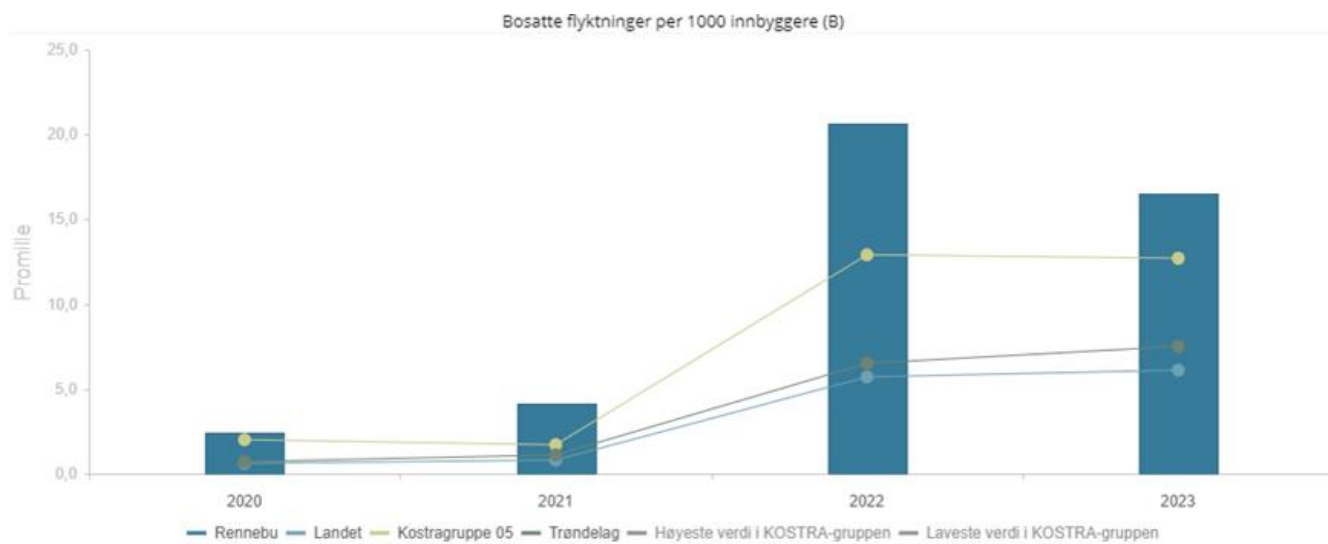
Rennebu barne- og ungdomsskole omfatter grunnskole 1-10 trinn, SFO, Grunnskole for voksne, Flyktningetjeneste og Introduksjonsordning – integrering og kvalifisering. Enheten har to avdelingsledere og fire fagledere.

Resultatvurdering og vesentlige budsjettavvik

Rennebu barne- og ungdomsskole drives etter opplæringsloven og dens til enhver tid gjeldende forskrifter. Rennebu barne- og ungdomsskole oppfylder lærernormen på alle trinn, og oppfyller lovkravene iht. undervisningskompetanse. I 2023 var det to tilsyn fra Statsforvalteren, begge tilsyn ga en sluttrapport uten avvik.

SFO drives etter opplæringsloven og lokal forskrift. I 2023 var det stor økning i antall barn ved SFO, og dermed også behov for utvidet bemanning. Dette uten av inntektene økte, da staten innførte gratis 12-timerstilbud også for 2.trinnselever slik at ordningen gjelder både 1. og 2.trinn. Svært dyre strømpriser har gitt utfordringer, og bidratt til et negativt driftsresultat.

AIK – avdeling for integrering og kvalifisering omfatter områdene flyktningetjenesten og integrering og kvalifisering. AIK driftes etter «Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid» (integreringsloven) og til enhver tid gjeldende lovverk iht. bosetting. I 2022 mottok Rennebu kommune 53 nye innbyggere, og i 2023 kom det 41 nye innbyggere. Budsjett 2023 ble lagt med utgangspunkt i revidering ved første tertial etter nytt lovverk, noe som ikke ble gjort. Budsjett 2023 var ikke realistisk, og avviket er derfor enormt iht. oppsatt foreløpig budsjett lagt i oktober 2022. Med bakgrunn i stor bosetting 2022 og planlagt bosetting 2023, er det grunn til å påpeke at kommunens generelle inntekt var stor ifm. bosetting og tilskudd, noe budsjettet ikke ble justert etter. Inntektene posteres under fellesområde sammen med frie inntekter forøvrig.

	2020	2021	2022	2023
Rennebu	2,4	4,1	20,6	16,5
Landet	0,6	0,8	5,7	6,1
Kostragruppe 05	2,0	1,7	12,9	12,7
Trøndelag	0,7	1,1	6,5	7,5

Utfordringer – forbedringsmuligheter

Tjenesten jobber kontinuerlig med videreutvikling av kvaliteten. Høsten 2023 kommer det en ny opplæringslov med retningslinjer både for grunnskole 1-10, men også for voksenopplæring. Tjenesten jobber systematisk for å forbedre det økonomiske arbeidet innen AIK (avdeling for

integrering og kvalifisering) Dette er et arbeid som involverer ledelse, økonomikontoret og innleid ressurs. Dette er et grundig arbeid som Rennebu kommune vil ha stor nytte av.

Kulturskole og fritidsklubb

Kulturskolen underviser i estetiske og kreative fag, og fungerer som lokalt ressurscenter i kommunen. Kulturskolen er forankret i Opplæringsloven §13-6. Kulturskolen har 7 ansatte og kjøper undervisningstjenester fra 2 aktører.

Rennebu kommune drifter to fritidsklubber: Sentrum fritidsklubb, i nye lokaler fra høsten 23, og Motorklubben. Sentrum fritidsklubb er åpen to til tre kvelder i uken med tilbud for 5.-7. trinn og 8.-10. trinn. Tjenesten gikk i balanse i 2023.

PP-tjenesten

PP-tjenesten hjelper barnehager og skoler med kompetanse- og organisasjonsutvikling, og utarbeider sakkyndige vurderinger av barn og elevers særlige behov. Tjenesten er forankret i Opplæringsloven § 5-6. PP-tjenesten i Rennebu består av to 100 % stillinger, hvor den ene har lederansvaret. Tjenesten gikk i balanse i 2023

Barn og elever i «eksterne» enheter

Ekstern barnehage

På dette ansvaret føres kostnader for barnehageplasser i annen kommune. Ansvaret har et mindreforbruk på 1,3 mill. kroner som skyldes en nedgang antall barn fra egen kommune med barnehageplass i Oppdal. Det skyldes også variasjoner i alder (over/under tre år) og oppholdstid.

Ekstern skole

På dette ansvaret føres kostnader for elever i private skoler og fosterhjemsplasserte barn i andre kommuner. Ansvaret hadde et merforbruk på 0,3 mill. kroner. Dette skyldes økte kostnader for skole-skyss og spesialundervisning.

3.2 Helse og omsorg

Organisering

Kommunen har i henhold til Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 ansvar for å sørge for at personer som oppholder seg i Rennebu tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester.

Tjenesteområde Helse og omsorg består av fire avdelinger som yter tjenester til innbyggerne våre:

- Helse og familie
 - Legetjeneste
 - Helsestasjon/skolehelsetjeneste
 - Fysio- og ergoterapitjenesten
 - Psykisk helse og rus
 - Folkehelsekoordinator
- Bo og mestring
 - Boliger for heldøgns pleie og omsorg 11 leiligheter - Løkkjakkveien (5) og Joveien (6)

- Omsorgsboliger 5 leiligheter – Løkkjakkveien
- Arbeidssenteret
- Hjemmetjenesten
 - Boliger for heldøgns pleie og omsorg 19 plasser – Bjørklia (12) og Skauma (7)
 - Omsorgsboliger 15 plasser
 - Hjemmesykepleie og praktisk bistand
 - Dagsenter til hjemmeboende
- Sykehjem
 - Demensavdeling 6 plasser - Furulia
 - Langtidsavdeling 10 plasser - Trollfoten
 - Rehabilitering-/korttidsavdeling 7 plasser - Minilla

Forvaltningskontoret ble etablert i slutten av 2020 for å ha én dør inn til kommunens helse- og omsorgstjenester. Målet var å øke kvaliteten på saksbehandlingen og sikre lik tilgang og lik tildelingspraksis.

Institusjonskjøkkenet som lager mat til beboere på helsesenteret og hjemmeboende er organisert under Helse og omsorg som egen avdeling.

Resultatvurdering

Helse og omsorg hadde i 2023 en netto driftsramme på ca. 87,6 mill. kroner. Området sett under hadde et netto merforbruk i forhold til budsjett på hele 17,0 mill. kroner.

Vi flyttet februar 2022 inn i nytt sykehjem og har de siste to årene gjort flere organisatoriske grep for å tilpasse oss økonomisk driftsramme. Det ble fra september 2023 laget ny bemanningsplan for å redusere pleiefaktoren. Dette ga en innsparing på 2 årsverk. I 2024 er det både iverksatt og planlagt ytterligere tiltak, blant annet å redusere antall nattevakter på sykehjemmet fra 3 til 2. Dette gjennomføres fra mai 2024 og krever omorganisering av avdelinger, ny turnus og innføring av velferdsteknologi.

Merforbruket 2023 skyldes i hovedsak lønn egne ansatte, utgifter til vikarbyrå og kjøp av ressurskrevende tjenester. Av totalt merforbruk er det verdt å merke seg at «underbudsjetterte» lørdags-, søndagstillegg og kvelds- og nattillegg utgjorde 4,6 mill.kroner. Dette har gitt seg størst utslag innen Bo og mestring, der totalt avvik var på kr 2,3 mill. kroner. Årsaken skyldes en kombinasjon av for lite budsjettert og ny sentral beregningsmodell for tillegg fra januar 2023.

Kort oppsummering av resultat etter ansvar underlagt tjenesteområdet

Helse og familie

Samlet sett viser regnskapet et merforbruk i forhold til budsjett på 1,2 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak bruk av vikarbyrå for å dekke fastlegelista i overgangen frem til ny kommunelege startet i stillingen høsten 2023. I tillegg viser regnskapet et merforbruk på psykisk helse på i overkant av 0,4 mill. kroner som skulle ha vært dekket av avsatte øremerkede fondsmidler.

Administrasjon helse og omsorg

Lønnsutgifter kommunalsjef, rådgiver, kompetansemidler og div. fellesinntekter-/utgifter for Helse og omsorg føres på dette ansvarsområdet. Området viser et mindre forbruk i forhold til budsjett på ca. 0,4 mill. kroner.

Forvaltning og administrasjon

Avdelingen består av tildelingskontoret og koordinator for velferdsteknologi som utgjør til sammen 3,7 årsverk. Avdelingen er i balanse.

Kjøkken og kantine rådhus

Området viser et merforbruk på til sammen 0,6 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak økte kostnader på matvarer og lønn til vikarer og overtid som følge av sykefravær. For å tilpasse driften til budsjettert ramme er kantina på rådhuset avviklet fra høsten 2023. I tillegg er det fra våren 2024 laget ny bemanningsplan for kjøkkenet.

Bo og mestring

Regnskapet for området viser et totalt merforbruk i forhold til budsjett på 4,4 mill. kroner. Av dette utgjør nærmere kr 2,3 mill. kroner for ubudsjetterte søndag, helligdags- og nattillegg. Øvrig merforbruk skyldes i hovedsak utgifter til ressurskrevende tjenester, BPA (brukerstyrt personlig assistent) og merutgifter til vikarer og overtid.

Sykehjemmet

Regnskapet for sykehjemmet viser et høyt merforbruk i 2023 på hele 6,3 mill. kroner Dette skyldes i hovedsak en høyere bemanningsfaktor enn tidligere ved innflytting i nytt sykehjem, som har medført behov for vikarer for å dekke fravær og hull i turnus. Det ble på høsten 2023 iverksatt tiltak ved å endre bemanningsplanen for 3 avdelinger som medførte reduksjon av 2 årsverk. Dette tiltaket er ikke tilstrekkelig og det er fra planlagt reduksjon av 1 nattevakt fra juni 2024. Strømforbruket på helse-senteret belastes sykehjemmet og posten elektrisitet viser et merforbruk på 0,5 mill. kroner

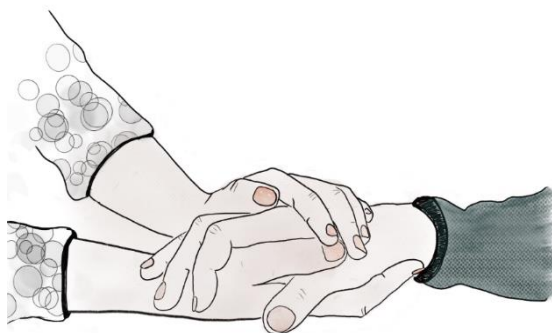
Hjemmetjenesten

Totalt merforbruk for hjemmetjenesten utgjør 5 mill. kroner og skyldes i sin helhet utgifter til vikarer og bruk av overtid. Hjemmetjenesten har lyktes med rekruttering og faser ut vikarbyrå fra mars 2024.

Strategier for å møte utfordringsbilde

Alle avdelinger innen tjenesteområdet må være med på å se på tiltak for å effektivisere driften. Det er i budsjettprosessen og frem til nå planlagt tiltak tilsvarende 16 - 17 mill. kroner. Det er tidkrevende å skape gode prosesser og involvering i omstillingsarbeidet. Tidsplanen for planlagte tiltak gjennomføres og vi forventer at dette vil bidra til å balansere resultatet i løpet av 2024.

Det ytes gode og rause helse- og omsorgstjenester i Rennebu. Terskelen for å få offentlig hjelp må bli høyere for at vi skal greie å tilpasse oss den demografiske utviklingen med flere eldre fordelt på færre i yrkesaktiv alder. Sektoren må fremover løse oppgavene på andre måter. Vi må yte nødvendig helsehjelp og satse på forebyggende arbeid for å sette brukeren og nettverket i stand til å ta større ansvar for egen helse.

3.3 Samfunnsutvikling og drift

Tjenesteområdet hadde i 2023 en netto driftsramme på ca. 26,4 mill. kroner Netto merforbruk viser 1,3 mill. kroner, dvs. 4,7 %. Dette var nær identisk med fjorårets resultat.

Teknisk drift

Avdelingsleder har fagledere innen hvert område: Driftsavdeling med ansvar for vann, avløp og vei. Vaktmesteravdeling med ansvar for oppfølging av alle kommunale bygg, idrettsanlegg, kommunale biler samt park. Boligavdeling med ansvar for utleie av alle bygg. Renhold har sørget for et godt inneklima gjennom renhold av innvendige overflater.

Bemanningen har vært stabil med noen lengre sykefravær. 2 permisjoner ble innvilget og vikarer er hentet inn.

De økonomiske konsekvensene av generell dyrtid med høye materialpriser, svært variable priser for drivstoff, elektrisitet og tjenester har vært merkbare. Avdelingen har enda ikke et budsjett med riktig nivå etter omorganiseringen i 2020 av ulike årsaker.

Budsjettvedtaket for 2023 ga ekstra stor aktivitet med arbeid med ny brannstasjon, nytt avløpsrenseanlegg i Berkåsmoen og oppstart etablering av reservevannkilde ved Orkla. Tilbygget til Helsesenteret var heller ikke helt avsluttet.

Hjelpesystemet for drift og vedlikehold av kommunale bygg, LAFT, gir enda ikke full oversikt etter anskaffelsen i 2022 fordi det mangler bl.a tegningsgrunnlag på en del bygg. Hovedplan for vann og avløp, for kommunale bygg og for kommunale veier er fullført og ble vedtatt i 2023 og er et godt styringsverktøy for disse ansvarsområdene.

Kort oppsummering av resultat etter ansvar underlagt tjenesteområdet

Renholdsseksjon

Mye sykefravær; langtidssykdom har ført til en god del vikarbruk. Økte priser på renholdsprodukter har også bidratt til overforbruk.

Næringsområder/lokaler

Kalkunfjøs og klekkeri ble solgt. Dette medførte bortfall av leieinntekter.

Formålsbygg

Byggingen av ny brannstasjon startet opp. Leiekostnader for ny avdeling i modulbygg ved Vonheim barnehage var ikke budsjettert og ga avdelingen et merforbruk på nær 1,0 mill. kroner. Budsjettet for serviceavtaler (heis, lås, SD-anlegg, brannalarmer, ventilasjonsanlegg) var kr. 20.000. Det reelle forbruket var 1,0 mill. kroner. Forsikringer var budsjettert med 0,1 mill. kroner, mens kostnaden ble nær 0,5 mill. kroner.

Vedlikehold fikk et merforbruk på 0,4 mill. kroner på Myrveien 2 for å rette opp etter tilsyn fra TBRT. Svikten i leieinntekter på formålsbygg var på 0,5 mill. kroner. Totalt merforbruk på formålsbyggene utgjorde 4,5 mill. kroner.

TBRT har årlige kontroller/ tilsyn med brannsikringen. Avvik gjennom mange år er ikke lukket. Lukking av avvik må fortsatt prioriteres framover.

Kommunale boligbygg

Bosetting av nye flykninger i 2023 ga stor etterspørsel på bosted. Etablering av boligkontor, prioritering av vedlikeholdsarbeid samt at ansvarsområdet har et lite mindreforbruk kan gi håp om å få dreid innsatsen mot vedlikehold.

Kommunale veier

Ressursene har blitt brukt på oppgradering av veikroppen inkl. veigrøfter for å få en god nok fundamentering til at veien kan asfalteres senere. Kostnadsøkning på vinterberedskapen til eksterne entreprenører kombinert med akuttarbeid i forbindelse med vårløsning, kostet mye. Dieslutgiftene ble ikke budsjettert riktig, som førte til et merforbruk.

Traktoren har gitt store utgifter på vedlikehold uten at dette ble dekt av forsikringen. Overtid og lønn til vikarer ga et merforbruk på 0,8 mill. kroner. Dette er knyttet til brøyting/strøing under snørike perioder.

Kommunale vannverk

Strengere krav fra Mattilsynet til drift og vedlikehold medførte oppgradering, som ga gebyrøkning. Reservevannkilden for Berkåk er i prøvedriftsfase som vil gå over flere år. Kilden vil gi en bedre vannkvalitet.

Kommunale avløpsanlegg

Får stadig strengere krav fra Statsforvalteren til drift og vedlikehold. Nytt avløpsrensaneanlegg ble nær fullført i 2023 og ble satt i prøvedrift med lovende resultater.

Både vann og avløp er ansvarsområder som er selvkostbasert. De kommunale avgifter må kommende år økes for å dekke opp kostnadene.

Helhetlig prosjektering av vann- og avløpsnettverket i og rundt Berkåk sentrum ble utført slik at Nye Veier AS kunne ta hensyn til Rennebu kommunes behov. Arbeid med ny oppdragsavtale (fordeling av kostnader og ansvar) er under arbeid.

Landbruk og miljø

Avdelingen har ansvar for matproduksjon og arealbruk, skog, klima og vilt. Oppgavene er knyttet til tilskuddsforvaltning, kontroll, lov- og arealsaker og ulike informasjons og utviklingsarbeid.

Avdelingen har jobbet mye med kommuneplanens arealdel. Det jobbes fortsatt med internkontroll og rutinebeskrivelser. Siste året har vi hatt en langtidssykemelding, som har vært utfordrende. Beiteplanen er i slutfasen, mangler kun politisk behandling. Utvidelse av parkeringsplass ved Buvatnet er gjennomført. Fjellandbruket er fortsatt et satsingsområde der Rennebu kommune er i et godt samarbeid med Oppdal kommune.

Rennebu kommune er plukket ut som en pilot i arbeidet med fremmede arter langs vassdrag i Gaula og Orkla. Dette har ført til økt aktivitet for å hindre spredning av fremmede arter.

Avdeling hadde et mindreforbruk på nær 0,5 mill. kroner. Dette skyldes lavere bruk av lønnsmidler samt mindre behov for midlene til veterinærvakt og Lensa. Fylkeskommunen utbetalte tilskudd fra arbeid i 2022.

Administrasjon

Avdelingen hadde et mindreforbruk på 0,2 mill. kroner som skyldes ledige lønnsmidler fra januar og fram til det ble ansatt ny person fra mars i en mindre stillingsandel.

Lensa

En skogpådriver har drevet med oppsøkende virksomhet og veiledning av skogeiere. Tilskudd fra Statsforvalteren og bruk av fond fra Lensa gjorde at kommunene ikke trengte å gå inn med budsjettert egenandel på kr. 47.000 i 2023.

Miljø og friluftsliv

Årlige tiltak; vedlikehold og stell av Buvatnet friluftsområdet samt årlige vannprøver for utsjekk av badevannet. Mindreforbruk på 0,1 mill. kroner skyldes utbetaling fra Fylkeskommunen for arbeidet med Felles kunnskapsgrunnlag i Trollheimen..

Parkeringsplass Buvatnet ble rimeligere enn beregnet. Total kostnad ble straks over 0,5 mill. kroner. Fylkeskommunalt tilskudd på 0,3 mill. kroner bidro til at vår andel ble omkring 0,2 mill. kroner.

Fallvilt

Fallvilt gikk med et lite mindreforbruk fordi enkelte fra fallviltmannskapet ikke leverte krav om honorar innen fristen. Det kom inn mindre i fellingsavgift pga færre tildelte dyr.

Kultur, næring og utvikling

Avdelingen har ansvar for koordineringen av kulturaktiviteter som ikke innbefatter barn og ungdom. I tillegg et ansvar for tilrettelegging for næringsutvikling med bistand av Næringsparken Næringshage.

Kultur går i balanse. Næring har et mindreforbruk på straks under 0,5 mill. kroner. Dette knytter seg i stor grad til følgende forhold:

- Lønnskostnader ble tatt helt ut av dette ansvaret i 2023.
- Avsatte midler til bredbåndsutbygging står ubrukt i påvente av overordna prosesser utenfor Rennebu kommune.
- Tidligere midler til lønn og årlig tilskudd til Rennebumartnan ble overført næringsutvalgets ramme. Det har vært færre, store næringssøknader, samtidig som budsjettposten ble vesentlig større for næringsutvalget. Årsaken til dette har også en sammenheng med det fjerde forholdet:
- Beløpet innenfor rammeavtalen med Nasjonalparken Næringshage har mindreforbruk. Til tross for dette har vi hatt mye aktivitet innen næringslivet i Rennebu. Dette fordi en har lyktes i arbeidet med å jobbe smartere slik at flere næringsaktører i Rennebu har kommet inn i større prosjekter med ekstern finansiering. Et eksempel er Treklynge-prosjektet som har gitt 1,2 mill. kroner i tilskudd fra Innovasjon Norge.

Plan, byggesak og oppmåling

Området driver med veiledning og forvaltning og fatter enkeltvedtak etter søknader etter plan- og bygningslov, matrikkeliv og forurensingslov. Tjenestene inngår i selvkostområdet, som medfører at kommunen ikke kan ta mer betalt enn det tjenestene koster. Kostnadene beregnes hvert år med hjelp av innleid firma, som har spesialisert seg på området. Rennebu kommune ligger godt under selvkostnivået i gebyrer.

	2022	2023
Antall kartforretninger (nye tomter, grensejusteringer og klarlegginger):	59	53
Jordskiftesaker:	4	3
Sammenslåinger:	9	6
Rettinger:	*	*

*) Oppmåling utfører fortløpende rettinger i matrikkelen som ikke er tallfestet. Dette er et omfattende arbeid, som det fortsatt gjenstår mye arbeid med. Arbeidet er viktig, og Kartverket setter nå i gang et stort landsdekkende prosjekt for å få gjennomført kvalitetsheving i matrikkelen. Dette vil også få betydning for Rennebu kommune.

Tidsfristene til gjennomføring av oppmålingsforretninger holdes i stor grad. Adresseringsarbeidet har nådd en dekning på ~90% veiadresser, en økning på 12 % fra 2022.

Byggesak

	2022	2023
Antall vedtak (tillatelse/avslag) i byggesaker:	296	117
Antall vedtak i delingssaker:	19	12
Antall vedtak seksjoneringsaker:	0	1
Antall vedtak om midlertidig brukstillatelse:	18	7
Antall vedtak om ferdigattest:	136	116
Antall klager på bygge- og delingssaker:	3	3

Nedgang i gebyrinntekter skyldes i all hovedsak den nasjonale bråstoppen i byggeaktivitet, spesielt på fritidsboliger. Nedgangen i aktivitet merkes spesielt på byggesak, men har også virkning for plan, oppmåling og utslipp som også har mindre gebyrinntekter enn forutsatt i budsjettet.

En medarbeider på byggesak har hatt permisjon deler av året uten at det har vært leid inn vikar (januar – april og oktober – desember). Dette forklarer mindreforbruk på lønn byggesak.

3.4 Sentrale styringsorgan og fellesutgifter inkludert politisk styring

Under dette tjenesteområdet finner vi sentraladministrasjonen med diverse fellestjenester. Her inngår også utgifter til folkevalgte styringsorgan samt revisjon/kontroll.

Sentraladministrasjonen er ansvarlig for tilrettelegging og koordinering av kommunens virksomhet, og fører tilsyn med hele kommunens forvaltning. Sentraladministrasjonen skal lede hele den kommunale organisasjon mot de mål som det politiske styringssystemet setter.

En stor del av sentraladministrasjonens arbeidsoppgaver er rettet mot kommunens interne organisasjon. Dette gjelder bl.a. overordnede personaloppgaver, tilrettelegging, koordinering og oppfølging av politisk virksomhet, post- og arkivtjeneste, lønn- og økonomisaker, vedlikehold- og utvikling av kommunens IKT-system, sentralbordtjeneste, overordnet planlegging samt prosjektledelse.

Kommunedirektøren sin ledergruppe består av:

- Kommunalsjef helse og omsorg
- Kommunalsjef samfunnsutvikling og drift
- Kommunalsjef oppvekst
- Personal- og stabssjef
- Økonomisjef (vakant store deler av 2023 - d.d.)

Kort oppsummering av resultat etter ansvar underlagt tjenesteområdet

Politisk styring

Omfatter folkevalgte styringsorgan, politiske partier og valg. Området kommer ut med et netto forbruk på 4,5 mill. kroner, noe som gir ca. 0,8 mill. kroner i merforbruk eller 32,5% sammenlignet med vedtatt budsjett. Sammenlignet med andre kommuner brukte Rennebu dels betydelig mer på politisk styring pr. innbygger siste året (se egen tabell foran i årsmeldingen kap. 2). Årsaken til det er nok sammensatt, men må antas å henge sammen med bl.a. at antall representanter som er valgt inn i politisk verv pr. innbygger er høyt - jfr. også aktivitetsnivået.

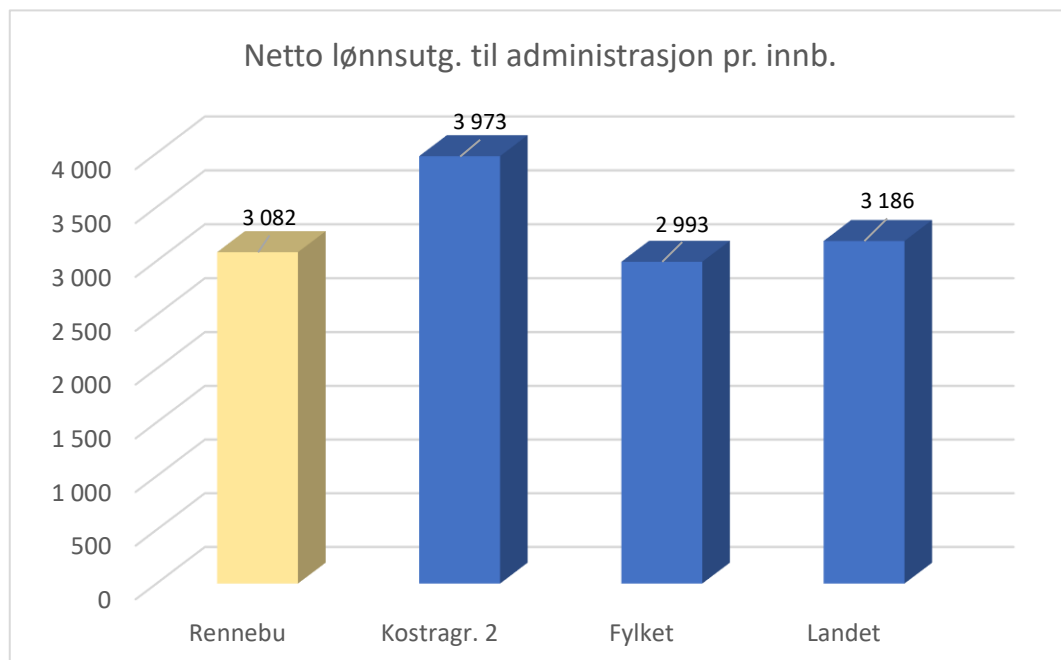

Kontroll og revisjon

Omfatter kjøp av tjenester fra revisjonen og kontrollutvalg. Området kommer ut med et netto forbruk på 0,8 mill. kroner, noe som nær samsvarer med vedtatt budsjett. Sammenlignet med andre kommuner brukte Rennebu dels betydelig mer på kontroll og revisjon pr. innbygger siste året (se også her egen tabell foran i årsmeldingen kap. 2).

Administrasjon og fellesutgifter

Området omfatter fellesutgifter for alle tjenesteområder herunder servicetorg, kantine, lærlinger, personaltiltak, ikt, økonomiavdeling samt administrativ ledelse. Tjenesteområdet hadde i 2023 en netto driftsramme på 20,4 mill. kroner. Regnskapet viser samlet et lite netto mindreforbruk sammenlignet med vedtatt budsjett. Sammenlignet med andre kommuner bruker Rennebu noe mindre til administrasjon målt i netto avlønning til administrasjon pr. innbygger (se egen tabell foran i årsmeldingen kap. 2).

Tjenester fra Plankontoret

Plankontoret er et plansamarbeid mellom kommunene Rennebu, Oppdal, Rindal, Holtålen, Midtre Gauldal, Meråker, Tydal, Aure og Selbu (fra 2024). I 2023 kjøpte Rennebu kommune tjenester fra Plankontoret for netto 1,0 mill. kroner – noe som var ca. 0,2 mill. kroner mer enn vedtatt budsjettet i hovedsak som følge av arbeidet med kommuneplanen.

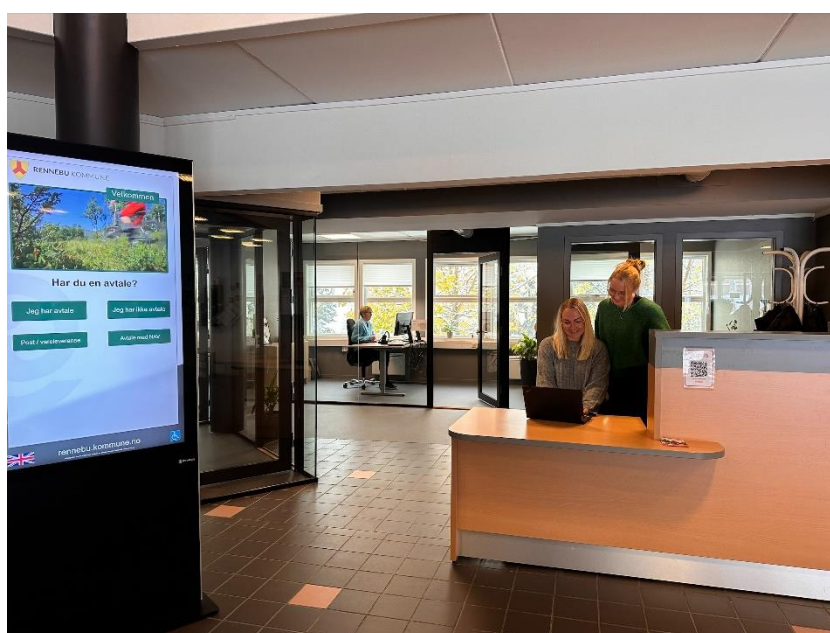

Foto: Rennebu kommunehus, servicetorget

4. Eierskap

4.1 Aksjer og andeler

Rennebu kommune betalte inn et egenkapitaltilskudd på noe over 0,8 mill. kroner til KLP i 2023.

Kommunens samlede egenkapitalinnskudd i KLP beløper seg til nær 12,2 mill. kroner ved utgangen av 2023. Kommunens aksjer og andeler forøvrig er som følger:

Selskapets navn	Hen-visning balansen	Eierandel i selskapet	Balanseført verdi 31.12.2023	Balanseført verdi 01.01.2023
ReMidt Næring AS	22170004	0 %	kr 3 610	3 610
Biblioteksentralen	22170005		kr 600	600
KRK	22170006		kr 9 000	9 000
"Torget i Rennebu"	22170007		kr 7 500	7 500
Aksjer Heleseplattformen	22170008		kr 14 014	0
Rosenvik produkter	22170010	1,14	kr 15 000	15 000
Meldal lakselekkeri	22170015		kr -	40 000
Andeler Trobo	22170016		kr 87 546	87 546
Kommunekraft	22170017		kr 2 716	2 716
Andel kontrollutvalg Fjell IKS	22170021	10,63	kr 21 257	21 257
Andel revsjon Fjell IKS	22170022	10,63	kr 53 142	53 142
Andel Allskog BA	22170023		kr 4 394	4 394
Andel Bakkan borettslag	22170026		kr 11 163	11 163
Trønderenergi	22170027		kr 3 225 639	3 225 639
Nasjonalparken Næringshage AS	22170028	15,27	kr 110 000	110 000
Trønderenergi AS	22170029		kr 1 000 000	1 000 000
Pensjonsinnskudd KLP	22170100		kr 12 998 201	12 167 389
Sum			kr 17 563 782	kr 16 758 956

5. Likestilling, forhold til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, etikk og internkontroll

5.1 Likestilling

Ifølge kommunelovens § 14-7 skal årsberetningen bl.a. redegjøre for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for tiltaksom er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene.

Registrert fravær/sykefravær i 2023 var samlet 9,4 % (mot 9,2 % i 2022), derav 7,7 % var legemeldt (mot 6,9 % i 2022). Gjennom vårt nye styringsverktøy i Framsikt, vil rapportering av sykefravær til formannskapet bli utført regelmessig fra 2024.

Kommunesektoren har en stor kvinneandel blant sine ansatte og mange av disse jobber deltid. Dette gjelder også Rennebu kommune hvor 83 % av alle ansatte (årsverk) er kvinner. Vi har ingen statistikk for Rennebu som sier noe om sammenhengen mellom kjønn og lønn for alle ansatte fordelt på de ulike stillinger innenfor sektorene.

Andel kvinner i lederstillinger:

Kvinneandel blant ledelsen	2020	2021	2022	2023
Toppledelsen	50 %	50 %	50 %	50 %
Kommunalsjefer	100 %	100 %	100 %	100 %
Avdelingsledere	60 %	60 %	60 %	78 %
Rådgivere	34 %	50 %	50 %	50 %
Regnskapskontor, lønn og servicetorg	100 %	100 %	100 %	100 %

Rennebu kommune har samme avlønning for kvinner og menn i ovennevnte stillinger hvor stillingens innhold, ansvarsområde og avdelingens størrelse er lik.

Rennebu kommunes avlønning for kvinner og menn er iht. hovedtariffavtalens kapittel 4, og for avlønning av ledergruppen, ingeniører, leger og rådgivere etter hovedtariffavtalens kapittel 3 og 5.

Rennebu kommune har ikke utarbeidet egen handlingsplan for likestilling. Det er ikke gjennomført særskilte tiltak for å fremme likestilling i 2023. Kommunedirektør mener imidlertid at kommunens ledelse har et bevisst forhold til likestillingsperspektivet.

Nedsatt funksjonsevne

Kommunen har som mål å øke sysselsettingen for personer med redusert funksjonsevne ved at kommunen bruker hele organisasjonen i utprøvningsarbeidet for å sikre at folk ikke faller ut fra sin jobb og kommunen tar inn arbeidstakere for arbeidsutprøving i dialog med NAV.

Etikk

Nye retningslinjer for folkevalgte og ansatte ble vedtatt i kommunestyret i 2013. Det arbeides kontinuerlig med informasjon om de etiske retningslinjene og refleksjon rundt selve verdigrunnlaget. Som eksempel gjennomføres kontinuerlige refleksjonsmøter innenfor helse og omsorg. Dette kan dokumenteres gjennom meldinger i fagsystemet Qm+ (HMS- system). Kommunedirektør gjennomfører spørreundersøkelse for å sjekke ut status og brukersvarene til forbedringer.

5.2 Internkontroll

Etter kommunelovens § 25-1 skal kommunedirektør sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og instruksjer, og påse at arbeidet skjer under betryggende kontroll. Kommunedirektørens internkontroll skjer i forlengelsen av kommunestyrets tilsynmed kontrollutvalg og revisjon samt med statens tilsyn med kommunen.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren:

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering.
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer.
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik.
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig.
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

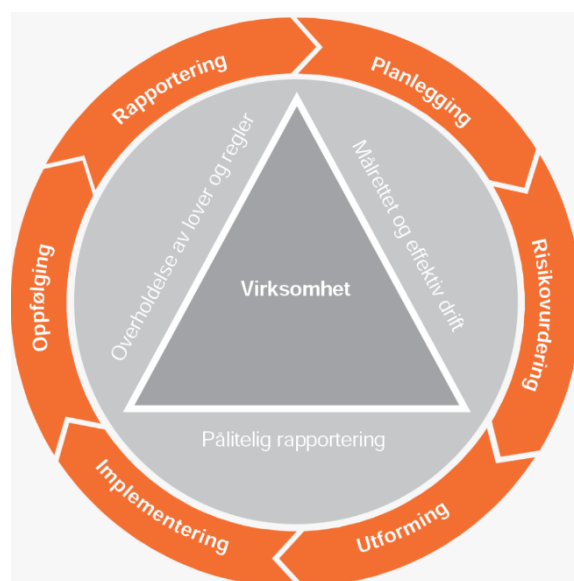
Kommunedirektøren skal rapportere til kommunestyret om internkontroll og resultater av statlig tilsyn minst en gang i året (kommunelovens §25-2).

Internkontroll er de systemer og rutiner som etableres for å sikre tilstrekkelig styring, måloppnåelse og etterlevelse av regelverk. Samtidig er internkontroll ikke bare kontroll, men like mye styring og læring.

I 2023 har vi viderført arbeidet og kartlagt status på internkontroll i Rennebu kommune innenfor utvalgte områder. Kartleggingen tok utgangspunkt i kommunelovens internkontrollbestemmelser, som er sitert ovenfor. Statusrapporter er jevnlig meddelt strategisk leder team, og det er gitt en beskrivelse av de utvalgte områdene, en vurdering og anbefalte tiltak for forbedring.

Rapporteringen i årsberetningen tar utgangspunkt i statusrapport internkontroll gjengitt strategisk lederteam gjennom 2023.

Kommunedirektør sikrer dette gjennom linjen med klare fullmakter og ansvarsområder gjennom vedtatt delegasjonsreglement. Lederne har ut fra sine fullmakter ansvar for å etablere tilstrekkelig internkontroll innenfor sine ansvarsområder.

Dokumentasjonssystem - Retningslinjer for rammeverket

Dokumentasjonssystemet omfatter alle styrende dokumenter som beskriver sentrale prosesser i

organisasjonen. Styrende dokumenter er planer, reglementer og prosedyrer. Systemet skal sørge for at dokumentene er oppdaterte til enhver tid. Styrende dokumenter er organisert i digitale verktøy og fagsystemer som omfatter tjenesteområder, støtteprosesser og overordna styringsdokumenter og reglement som gjelder hele kommunen.

Helhetlig styring / mål- og resultatstyring

Økonomi- og handlingsplanen i Rennebu kommune inneholder en beskrivelse av kommunens tjenester, organisering og mål, noe som internkontrollbestemmelsene stiller krav om i kommuneloven § 25-1 punkt a): Kommunedirektøren skal utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering.

Det helhetlige plan- og styringssystemet i Rennebu kommune skal sikre sammenheng i kommunens plandokumenter, fra kommuneplanen som det overordnede styringsdokumentet, til økonomi og handlingsplan med årsbudsjett, og til utviklingsplan for det enkelte tjenesteområde og avdeling. Kommunedirektøren rapporterer hver fjerde måned til kommunestyret.

Risiko- og sårbarhetsvurdering

Kommunelovens § 25 c) sier at kommunedirektøren skal avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik. For å oppfylle dette kravet må Rennebu kommune ha et system for å avdekke risiko for avvik.

Kommunestyret i Rennebu kommune vedtok 07.12.2021 en helhetlig ROS-analyse. Denne ROS-analysen er planlagt revidert høsten 2024. ROS-analysen er tilgjengelig for alle ansatte via Teams. ROS benyttes i alle tjenesteområder for å bidra til å sikre god tjenesteproduksjon; f.eks. innenfor barnehager og skoler, helse og velferdstjenestene (bl.a. vold og trusler), samt GDPR (personvern). Kommunen bruker ett felles system, Qm + for å gjøre ROS-analyser.

Kartleggingen viser at de fleste tjenesteområdene har en tydelig formening av hva loven krever knyttet til risiko- og sårbarhetsvurdering.

Flere lover og forskrifter pålegger kommunen å foreta risikovurderinger før aktiviteter og prosesser iverksettes. Risikovurderingene skal dokumenteres og revideres etter gjeldende plan. Kommunen har gjennomført flere risikovurderinger på overordnet nivå og innen kommunale tjenester og prosesser. Kommunen har etablert system for standardisert risikostyring som kan brukes av alle tjenesteområdene.

Det er en økning i utførte ROS- analyser fra 2022 til 2023. Kommunedirektøren arbeider med å bevisstgjøre lederne med betydningen av ROS- analyser.

Avvik og uønskede hendelser

Kommuneloven § 25 c) sier at kommunedirektøren skal avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik. I Rennebu bruker vi Quality Manager System (Qm+) for å følge opp avvik. Avvikssystemet i Qm+ sikrer at avvik/uønskede hendelser blir behandlet og dokumentert.

Formålet med avvik og avviksbehandling er å ha en oversikt over områder der kommunen ikke oppfyller eksterne eller selvpålagte krav. Når brudd skjer skal det bli meldt og følges opp, slik at det enkelte avviket blir behandlet/lukket. I tillegg skal avvikssystemet gi en oversikt over hvilke avvik som har oppstått, og disse skal være grunnlag for arbeidet med å redusere risiko.

Kartleggingen viser at avvikssystemet brukes i varierende grad innenfor de ulike tjenesteområdene. Det er en forbedring totalt i kommunen for 2023. Innenfor tjenesteområder som bruker avvikssystemet aktivt, er det også en årlig gjennomgang av avviksstatistikk med formål om forbedring og læring i Qm+. Vi vil også revidere avviksprosedyren/ sjekklister slik at den er tydelig på definisjon av

hva som skal meldes som uønskede hendelser, Leder tar stilling til om det er avvik eller ikke!

Systemet gir også mulighet til å melde avvik (etter avviksprosedyre/ sjekkliste) og å sende ut spørreskjema til ansatte. Resultatet kan eksempelvis føre til endring av retningslinjer, prosedyrer og opplæring. Kommunedirektøren arbeider kontinuerlig med å forbedre internkontrollen.

Kontrollutvalget har gjennomført forvaltningsrevisjonen for IKT- sikkerhet. Kommunedirektøren har utført anbefalingene fra rapporten. Viser til K-sak 28/ 2023.

Arkivtilsynet har gjennomført tilsyn med hovedfokus på arkivorganisering og elektronisk arkivdanning, blant annet arkivplan, journalføring og fagsystemer. Kommunedirektøren arbeider med de pålegg tilsynsrapporten beskriver innen fastsatt tidsfrist.

Helse, miljø og sikkerhet

Som arbeidsgiver er Rennebu kommune pålagt å sikre at virksomheten gjennomfører en systematisk helse, miljø og sikkerhetsarbeid i henhold til Arbeidsmiljølovens (AML) kapittel 3. HSM plan for kommunen er utarbeidet i samsvar med DrivHMS,

Det er gjennomført 1 møte i arbeidsmiljøutvalget (AMU). Kommunedirektøren gjennomførte en medarbeiderundersøkelse for alle ansatte i 2022. Det er ikke gjennomført i 2023. Vi har satt mer fokus på vernetjenesten og avholdt flere samlinger med verneombudene, noe kommunen vil gjøre til en fast møtearena. Driv HMS har bidratt med faglig påfyll.

Det er ikke registrert personskade via internkontrollsystemet Qm+ i 2023.

Ledelsens gjennomgang

Kommunedirektøren foretar hvert år en gjennomgang av kvalitets-systemet, HMS - systemet og systemet for informasjonssikkerhet og overordnet beredskaps-plan. Gjennomgangen skal foretas på grunnlag av revisjoner, tilsyn, rapporter og tilbake-meldinger fra tjenesteområdene og fagansvarlige.

Internkontroll for læring og forbedring

For å kontrollere at kvalitetssystemet virker etter intensjonen, har kommunen etablert et system for internkontroll for tjenesteområder. Internkontrollen følger kommunens styringssystem. Det gjennomføres årlig gjennomgang av resultat og mål, både gjennom styringssamtaler, tertialrapportering, arbeid med handlingsplan, økonomiplan og budsjett.

Personvernombudet

Egen årsmelding fra personvernombudet er utarbeidet og følger kommunens årsmelding for 2023 som vedlegg under den politiske behandlingen.

Rennebu, 25.mars 2024

Kommunedirektøren i Rennebu

Til Rennebu kommune v/ kommunedirektøren

Fra Personvernombudet

Personvernombudets årsmelding for året 2023

Støren, 13.02.2024

Marius Thue
Personvernombud Rennebu kommune

Innledning

Årsmeldingen skal gi en oversikt over aktiviteter og møter som er foretatt i 2023. Den skal beskrive hva som har blitt prioritert dette året, og hva som vil bli prioritert framover.

Det vil også framgå hvilke observasjoner ombudet har gjort innad i organisasjonen. Den viktigste jobben er å sette personvern og personvernarbeid i fokus og gjøre dette kjent i organisasjonen.

Personvernombudet

Alle offentlige virksomheter er pliktige til å ha et *personvernombud*.

Utpeking av et personvernombud – artikkel 37 i Personvernforordningen sier at «den behandlingsansvarlige og databehandleren skal utpeke et personvernombud når behandlingen utføres av en offentlig myndighet eller et offentlig organ».

Et personvernombud skal være kommunens ressurs eller rådgiver i personvernspørsmål. Reglene krever at personvernombudet skal involveres i saker som handler om behandling av personopplysninger.

Kommunens nåværende personvernombud begynte i sin stilling i oktober 2021, med en stilling på 40%. Personvernombudets stilling er et samarbeid mellom 4 kommuner: Oppdal, Rennebu, Midtre Gauldal og Holtålen. Midtre Gauldal har arbeidsgiveransvaret og arkivplikten.

Holtålen kommune har valgt å trekke seg ut av samarbeidet gjeldende fra 01.01.2025.

Personvernombudets hovedoppgave er å informere og gi råd om de forpliktelsene virksomheten har etter personvernlovgivningen til den behandlingsansvarlige, samt til de ansatte som utfører behandlingen av personopplysninger. Personvernombudet skal svare på spørsmål og bistå alle som er registrert med personopplysninger i kommunen og kontrollere at kommunen ivaretar personvernregelverket. Det stilles derfor naturlig nok et krav om personvernombudets uavhengighet for å unngå interessekonflikter. Personvernombudet kan for eksempel ikke være sjef for informasjonssikkerhet eller ha en lederstilling i organisasjonen.

Avvikshåndtering og risikoområder

Kommunen må håndtere avvik ved brudd på personopplysningssikkerheten. Det er viktig å ha rutiner for effektiv håndtering av avvik og raskt avklare om sikkerhetsbrudd fører til at sensitiv informasjon eksponeres.

Personvernombudet skal gi kommunen råd i avvikssaker på anmodning fra behandlingsansvarlig og være kontaktpunktet og samarbeide med tilsynsmyndighetene (Datatilsynet). Rennebu kommune har rutiner for håndtering av avvik. Det vil fremdeles være behov for å vedlikeholde kunnskapen innad i kommunen for hva som anses som et avvik og hvilke regler og rutiner som gjelder. Det er bedre å rapportere en gang for mye, enn ikke å rapportere i det hele tatt. Terskelen for å rapportere må være lav og avvikssystemet må benyttes.

Avvik bør registreres i avvikssystemene uansett størrelse. Det gjelder ikke bare hendelser som har skjedd, men også ting som kan skje. Det handler ikke bare om å gjøre skadebegrensning i etterkant,

men komme avvikene i forkjøpet. For eksempel hvis en ansatt oppdager en mangel på rutiner innen sin avdeling bør den melde avvik om hendelser som kan oppstå som følge av disse.

Oversikt over personopplysninger og formål

Alle kommuner skal utarbeide en oversikt over hvilke personopplysninger kommunen arbeider med og hva opplysningene brukes til (formål). En slik oversikt er helt nødvendig for å gjennomføre risikovurderinger av de ulike behandlingene, og ivareta innbyggernes rettigheter.

Kommunen skal skrive behandlingsprotokoller *før* personopplysninger behandles og *før* man tar i bruk et informasjonssystem! Det skal ikke komme som et etterarbeid.

Rennebu kommune benytter Qm+ som kvalitetssystem. Dette programmet er en sentral del av kommunens internkontroll. Systemet sammen med Teams gir en oversikt over kommunens styringsdokumenter, lover og forskrifter, beredskap og sikkerhet og avvikshåndtering.

Kommunen jobber kontinuerlig med å opprettholde en oversikt over systemer og behandlinger som innehar personopplysninger og som ikke er risikovurdert i samsvar med krav både fra lovgivning og retningslinjer fra offentlige myndigheter.

Rennebu kommune har fått på plass protokoller over behandlinger som innehar personopplysninger som loven påkrever (Personvernforordningen Artikkel 30. -Protokoller) Protokoller skrives fortløpende som nye program tas i bruk og nye behandlinger oppdages eller tas i bruk. Dette arbeidet er viktig å prioritere i alle enhetene i kommunen. Alle ferdigstilte behandlingsprotokoller skal gjennomgå en revisjon i løpet av året. Revisjon ble fullført 9. mai i 2023 i forbindelse med gjennomført fagdag i personvern.

Det er viktig at kommunen har gode verktøy for at behandlingsansvarlige kan foreta gode risikovurderinger og konsekvensutredninger. Det er viktig å huske at dette skal fungere i hele organisasjonen. Alle skal kunne ta del i en slik prosess.

Risikovurderinger og DPIA

Kravet til risikovurderinger og konsekvensanalyser må kommunen fortsette å opprettholde.

Kommunen skal gjennomføre en risikovurdering *før* personopplysninger behandles og *før* man tar i bruk et informasjonssystem! Det skal ikke komme som et etterarbeid.

Forordningens Artikkel 35, stiller krav om risikovurderinger og konsekvensanalyser for å kartlegge sannsynligheten for og konsekvenser av sikkerhetsbrudd med hensyn til håndtering av personopplysninger og videre tiltak for å håndtere risikoene.

Personvernprinsippene

Alle som behandler personopplysninger må opptre i samsvar med personvernprinsippene som bl.a. omhandler behandlingens lovlighet og formål, dataminimering, integritet, konfidensialitet og tilgjengelighet (se artikkel 5 i personvernforordningen) Personvernforordningen inneholder både rettigheter og plikter knyttet til behandling av personopplysninger.

Kontinuitet

Arbeidet med å innfri kravene i personvernforordningen er en kontinuerlig prosess. Samtidig som kommunen skal ha oversikt over behandlingene som innehar personopplysninger, skal det gjøres risikovurderinger/konsekvensanalyser (DPIA), utarbeides prosedyrer og retningslinjer, fordeles ansvar, gjennomføre sikkerhetsvurderinger, opprettholde informasjonsplikten, gi nødvendig opplæring osv. Viktig arbeid fremover blir å bevisstgjøre kommunen og kommunens behandlingsansvarlige sitt ansvar og oppfølging i forhold til personvernloven og dens forordning.

Året 2023

Personvernombudet planla et fiktivt tilsyn av alle kommunene i 2023, men Datatilsynet kom i forkjøpet ved å sende ut brevkontroller til utvalgte kommuner. Rennebu kommune var ikke en av kommunene som mottok denne brevkontrollen, men personvernombudet anbefalte allikevel at den ble gjennomført. Brevkontrollen skulle utgjøre grunnlaget for fremtidige tilsyn fra Datatilsynet og gi en pekepinn på hvordan kommunene ligger an. Kontrollen ble sett over og Rennebu kommune ville kunne svare ut en slik brevkontroll godt om den skulle komme i fremtiden.

Samarbeidskommunene møtes fremdeles på teams minimum en gang i måneden. Her deles det erfaringer samtidig som at personvernombudet forsøker å styre kommunene i retning av viktige temaer i personvernarbeidet. Møtene oppleves stadig som meget produktive. Til alle møtene er det skrevet referat som er arkivert i Midtre Gauldals arkivsystem på egen arkivdel for personvernsamarbeidet. Disse møtene vil vi fortsette med i 2024.

Det er svært viktig at personvernombudet blir orientert på forkant av saker som kan få videre følger for personvernet til de registrerte i kommunen. Kommunen bør ha en rutine på plass for melding av avvik til personvernombudet.

Det ble det gjennomført en fagdag i personvern den 9. mai. Dette oppleves som veldig positivt. Fagdage ledet av personal- og stabssjef, IT- rådgiver, controller og personvernombudet. Kommunalsjefene møter med sine avdelingsledere, superbrukere og merkantilt personell. Dagen fordeles med avsatte tidspunkt og en avsluttende oppsummering med strategisk ledergruppe.

Tema på fagdagen:

- GDPR – status med problemstillinger og avklaringer
- Revidering av protokoller
- Registrering av protokoller
- ROS analyser – behandlingsansvarlig – DPIA
- Internkontroll- Avvik
- Videre prioriteringer
- Felles oppsummering med strategisk ledergruppe

Frem mot 2024

I 2024 håper personvernombudet at protokoller og DPIA utfylles fortløpende når nye behandlinger og systemer tas i bruk.

Det anbefales at kommunen fortsetter å arrangere en fagdag for personvern hvor protokoller og DPIA gjennomgår en revisjon og vi får satt personvern på dagsorden.

Nå som de fleste protokoller er på plass og Datatilsynet har begynt å sende ut kontrollbrev tenker personvernombudet at vi er inne i en ny fase av personvernarbeidet. Personvernombudet har en kontrollfunksjon i organisasjonen. Denne funksjonen har fått for lite oppmerksomhet ettersom kommunen har vært inne i en overgangsfase etter GDPR ble innført. Vi hadde også en pandemi som gjorde at kommunen har brukt lenger tid på å komme seg i mål en forespeilet. Nå er vi altså ute av denne fasen og personvernombudet vil jobbe mer med kontrollering i 2024. Dette vil gi kommunen

en større trygghet om at ting er på stell. Det er derfor viktig at personvernombudet har tilgang til alle protokoller, analyser, rutiner, avvik og prosedyrer som omhandler personvern.

Det anbefales også at man retter et blikk fremover mot utfordringer som kan komme. Datatilsynet snakker ofte om utviklingen av AI teknologi. For en kommune betyr dette at man må alltid være kritisk til for eksempel eposter, klikking på lenker og hvor sikre man er i bruken av passord. Datatilsynet har utformet en rapport det kan være hensiktsmessig å se på her. Dette avsnittet avsluttet jeg også med i fjor, men det er like relevant i år. Vi blir nødt til å skru oss mer på i forhold til denne trusselen i årene fremover.

<https://www.datatilsynet.no/globalassets/global/dokumenter-pdf/rettinger-og-plikter/rapporter/rapport-om-ki-og-personvern.pdf>

Oversikt over avvik i Rennebu kommune for 2023:

Avvik som gjelder personvern i 2023:	Avvik meldt til Datatilsynet i 2023:
32	0

Personvernombudet ber om at det settes fokus på videre personvernarbeid i kommunen.

Alt arbeid med personvern og informasjonssikkerhet skal bidra til at kommunen får den oversikten som er påkrevd og at innbyggere og ansatte skal føle seg trygge på at deres personopplysninger blir tatt godt vare på i Rennebu kommune.

Rennebu kommune

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskap for Rennebu kommune som viser et negativt netto driftsresultat på kr 31.094.276. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunekassen per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi uttaler oss om årsberetning datert 20. mars 2024 og har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger

Uttalelse om øvrige lovmessige krav***Konklusjon om registrering og dokumentasjon***

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Rennebu kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentet bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om budsjettavvik.

Se www.nkrf.no/revisjonsberetninger

Orkanger, 15. april 2024

Kjell Næssvold
Kjell Næssvold
Oppdragsansvarlig revisor

Til Kommunestyret

Kontrollutvalgets uttalelse om Rennebu kommunes årsregnskap og årsberetning for 2023

Kontrollutvalget har i møte 23.05.2024, behandlet årsregnskapene og årsberetning for Rennebu kommune.

I revisjonsberetning, datert 15.04.2024, bekrefter revisor at regnskapet og årsberetningen er avlagt i tråd med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Årsregnskapet for kommunekassen er gjort med et netto driftsresultat på 31 094 276. kroner i merforbruk.

Kontrollutvalget har fått muntlige orienteringer fra rådmannen og fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor i sakens anledning.

Kontrollutvalget har vært løpende orientert om revisors arbeid gjennom året og i forbindelse med årsoppgjøret. Kontrollutvalget har ikke blitt kjent med forhold som har betydning for kommunestyrets godkjenning av årsregnskap og årsberetning for 2023.

Kontrollutvalget anbefaler Rennebu kommunes årsregnskap med årsberetning for 2023, godkjennes.

Berkåk 23.mai 2024
Kontrollutvalget

Kopi: Formannskapet

Kontrollutvalgets oppsummering og vurdering innspill til planarbeidet for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rennebu kommune

Møtedato

23.05.2024

Saknr

19/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-037, TI-&30

Arkivsaknr 24/170 - 6

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ber sekretariatet ta med seg utvalgets innspill og vurderinger i det videre arbeidet med å utarbeide forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll.
2. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge frem et forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll til kontrollutvalget neste møte.

Vedlegg

Særutskrift av møtebok - sak 11_24

Særutskrift fra møtebok - sak 12_24

Innspill gitt muntlig i møte 24.04.2024 - sak 1124 og 1224

Presentasjon kommunedirektøren

Presentasjon kommunalsjef oppvekst

Presentasjon kommunalsjef helse og omsorg

Presentasjon kommunalsjef samfunnsutvikling

Revisors presentasjon av risiko- og vesentlighetsvurderinger

KOSTRA-data Rennebu

Innspill fra Senterpartigruppa

Innspill fra Felleslista Høyre Venstre

Innspill fra Kristelig Folkeparti

Fra KS sitt folkevalgtprogram 2019 - Arbeidsgiveransvar 2020

Fra KS sitt folkevalgtprogram - arbeidsgiveransvar 2023

Kostra-tall sjekket ut etter innspill fra Utdanningsforbundet

Innspill fra Utdanningsforbundet

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

Saksopplysninger

I sak 11/24 og 12/24 ga flere aktører innspill til hvilke områder det kan være mest hensiktsmessig å gjennomføre forvaltningsrevisjon av eller eierskapskontroll med. I denne saken vil kontrollutvalget få anledning til å samle de ulike innspillene, oppsummer og selv komme med sine betraktninger basert på de innkomne innspill og revisors risiko og vesentlighetsvurderinger. Kontrollutvalgets drøftinger og innspill vil i tillegg til alle andre innspill og vurderinger danne grunnlag for at sekretariatets forslag til både plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, som vil legges frem til neste møte.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget oppfordres til å komme med innspill for hvilke områder som utvalget selv mener det er knyttet størst risiko og vesentlighet for svikt eller mangler mv.

Kontrollutvalgets arbeid med risiko- og vesentlighetsvurderinger - forvaltningsrevisjon

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rennebu kommune

Møtedato

24.04.2024

Saknr

11/24

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-217, TI-&30

Arkivsaknr 24/169 - 8

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar revisors risiko- og vesentlighetsvurdering til orientering.
2. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge fram et utkast til plan for forvaltningsrevisjon til neste møte ut fra revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger og de innspill som er kommet frem.
3. Kontrollutvalget vil prioritere følgende områder/tema:
 - a.
 - b.
 - c.
 - d.
 - e.

Vedlegg

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

Invitasjon til kommunedirektører med kommunalsjefer

Invitasjon til politisk ledelse, gruppeledere og medvirkningsorgan

Invitasjon til hovedtillitsvalgte og hovedverneombud

Behandling:

Leidulf Skarbø, oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor presenterte revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger og bakgrunn for arbeidet. Hans presentasjon legges ut på kontrollutvalgets nettside under saken.

Kommunedirektøren møtte med:

- Kommunalsjef oppvekst
- Kommunalsjef samfunnsutvikling og drift
- Kommunalsjef helse og omsorg
- Personal- og stabssjef
- Controller Terje

De ga innspill fra administrativ ledelse. Deres presentasjoner legges på kontrollutvalgets nettside under saken.

Fra politisk nivå deltok disse:

- Varaordfører Per Arild Torsen. Han fremmet innspill fra KrF, felleslista H/V og Sp.
- Gruppeleder Ap, Kjell Erik Berntsen

Fra medvirkningsorganene møtte:

- Eldrerådet ved Astri Snildal.
- Rådet for likestilling for mennesker med funksjonsnedsettelse ved Kari Aftreth.

Fra de tillitsvalgte hadde hovedtillitsvalgt Stian Stuen for Utdanningsforbundet sendt inn et innspill som ble lagt frem i møtet.

Revisor hadde en gjennomgang av KOSTRA-tallene som er brukt i risiko- og vesentlighetsvurderingen for oppvekst.

Kontrollutvalget diskuterte innspillene, og fremmet følgende forslag til vedtak:

Nytt pkt. 2:

Kontrollutvalget tar innspill fra administrativ ledelse, politikere, medvirkningsorgan og tillitsvalgte til orientering.

Nytt pkt. 4:

Kontrollutvalget vil vurdere følgende områder/tema:

- Helse- og omsorg
 - Eldreomsorg
 - Helhetlig virksomhetsstyring
 - Tildeling av helse- og omsorgstjenester
- Rekruttering og vikarbruk
- Utenforskap
 - Psykisk helse
 - Mestring
- Bo- og mestring
- Kostnadsstyring - beslutningsgrunnlag
- Åpenhet
- Sjølkostområdet - grunnlag og informasjon til brukere
- Offentlige anskaffelser
- Internkontroll - avvikskultur
- Integrasjon - bruk av ressurser
- Vedlikeholdsetterslep
- Klima- og miljø

Forslag til vedtak med kontrollutvalgets forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kontrollutvalget tar revisors risiko- og vesentlighetsvurdering til orientering.
2. Kontrollutvalget tar innspill fra administrativ ledelse, politikere, medvirkningsorgan og tillitsvalgte til orientering
3. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge fram et utkast til plan for forvaltningsrevisjon til neste møte ut fra revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger og de innspill som er kommet frem.
4. Kontrollutvalget vil vurdere følgende områder/tema:
 - a. Helse- og omsorg
 - i. Eldreomsorg
 - ii. Helhetlig virksomhetsstyring
 - iii. Tildeling av helse- og omsorgstjenester
 - b. Rekruttering og vikarbruk
 - c. Utenforskap
 - i. Psykisk helse
 - ii. Mestring
 - d. Bo- og mestring
 - e. Kostnadsstyring - beslutningsgrunnlag
 - f. Åpenhet
 - g. Sjølkostområdet - grunnlag og informasjon til brukere
 - h. Offentlige anskaffelser
 - i. Internkontroll - avvikskultur
 - j. Integrasjon - bruk av ressurser
 - k. Vedlikeholdsetterslep
 - l. Klima- og miljø

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunes virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper.

Forvaltningsrevisjon kan gjennomføres innen alle kommunale tjenesteområder og i selskaper som kommunen har eierinteresser i for å se om virksomheten er i tråd med forutsetningene. Kontrollutvalget gjorde et vedtak om bestilling av risiko- og vesentlighetsvurderinger på sitt møte 21.02.2024 (sak 2/24). Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

1. Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide risiko- og vesentlighetsvurdering for Rennebu kommune.
2. Arbeidet gis en ressursramme på inntil 60 timer, risiko- og vesentlighetsvurderingene skal leveres kontrollutvalgets sekretariat innen 05.04.2024.
3. Kontrollutvalget ber sekretariatet iverksette øvrige tiltak som er nødvendig for å gjennomføre den skisserte prosessen med plan for forvaltningsrevisjon.

Revisors vurdering for risiko og vesentlighet er utarbeidet i henhold til bestillingen, og er vedlagt.

I saksfremlegget i overfor nevnte sak, står det at sentrale aktører inviteres. Disse er:

- kommunedirektør, med ønske om deltagelse sammen med kommunalsjefene.
- hovedtillitsvalgte og hovedverneombud. Invitasjonen ble sendt til personalansvarlig med ønske om viderefremming.
- politisk ledelse, gruppeledere og ledere av medvirkningsorgan. Invitasjonen har gått via ordfører.

Invitasjonene er vedlagt.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

Revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger er revisors vurdering av risiko basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens. Disse områdene har fått en kort omtale i teksten, og områdene er angitt som henholdsvis rødt og gult område. Revisor har valgt å fremstille områdene på en enkel måte. Funnene er basert på erfaringer i revisjonsarbeidet i kommunen, eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen. Rapporten er delt inn syv områder, og det syvende området omhandler eierskap. Dette området behandles nærmere i kontrollutvalgets sak 12/24 "Risiko- og vesentlighetsvurdering - eierskapskontroll".

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor vil innledningsvis orientere om revisjonens vurderinger og prioriteringer.

Skissert opplegg for planarbeidet

Hensikten med arbeidet er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon. I tillegg til revisor sine vurderinger er sentrale aktører i kommunen invitert til å gi ytterligere innspill til risikoområder, for dermed å ha et bredere grunnlag til utarbeidelse av planen. De sentrale aktørene er invitert inn gruppevis og har fått revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet.

Tidsplan med tema:

10:00 - 10:30 Revisors presentasjon av risiko- og vesentlighetsvurderinger

10:30 - 11:30 Kommunedirektør med kommunalsjefer

1. En kort presentasjon av de ulike områdene i kommunen
2. På hvilket område er størst problemer med henblikk på økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og etterlevelse av kommunens vedtak? Dette gjelder også de inntrykk dere har av kommunens selskaper
3. Hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon? Dette gjelder også de inntrykk dere har av kommunens selskaper
4. Er det mangler ved kommunedirektørens internkontroll på enkelte områder?

12:00 - 13:00 Hovedverneombud og hovedtillitsvalgte

1. På hvilke områder er det risiko for at kommunen ikke
 - a. Når politisk vedtatte målsettinger
 - b. Oppfyller lovkrav
 - c. Driver effektivt
2. På hvilke områder og i hvilke kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon?

12:00 - 13:00 Politisk ledelse, gruppeledere og ledere av medvirkningsorgan

1. På hvilke områder er det risiko for at kommunen og selskaper der kommunen har eierandeler ikke når sine målsettinger, ikke oppfyller lovkrav, eller utnytter ressursene dårlig?
2. På hvilke tjenesteområder/kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon?
3. Er det mangler ved eierstyringen i kommunens selskaper?

Når kontrollutvalget har fått innspillene fra påmeldte deltakere, bes utvalget om å komme fram til områder det er ønskelig å gjennomføre forvaltningsrevisjon.

Tidligere forvaltningsrevisjoner

Siden 2017 er det gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner:

- Oppfølging og etterlevelse av energi- og klimaplanen (2017)
- Kommunenes fastsetting av gebyrer og behandlingstid for tjenestene oppmålingsforretninger og byggesak (2018)
- Enkeltvedtak etter forvaltningsloven - er saksbehandlingen i samsvar med forvaltningsloven (2019)
- Drift og vedlikehold teknisk (2021)
- Tidlig innsats (2023)
- IKT-sikkerhet (2023)

Vurdering

Revisjonens risiko- og vesentlighetsvurderinger er utarbeidet ut fra revisjonens perspektiv. Sekretariatet vil understreke at hensikten med å invitere inn hovedtillitsvalgte, hovedverneombud, politisk ledelse og ledere av medvirkningsorgan er at de alle har ulike roller og dermed ulike perspektiv. Dette vil gi et utvalget et nyttig helhetsbilde for å komme frem til områder for forvaltningsrevisjon som har størst mulig nytte for kommunen. Det er første gangen sentrale aktører inviteres til innspill i for planarbeidet, og kontrollutvalget bør derfor gjøre en evaluering av arbeidet.

I prioriteringen av områder/tema som kontrollutvalget finner aktuelt å ta inn i planen, bør kontrollutvalget se etter sammenhenger og vekte informasjon ut fra hvor en revisjon kan bidra med mest mulig læring for kommunen.

Det er lagt opp til at forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 behandles i kontrollutvalgets neste møte. Planen oversendes deretter til kommunestyret som vedtar den endelige prioriteringen av forvaltningsrevisjonsarbeidet for den kommende perioden.

Kontrollutvalgets arbeid med risiko- og vesentlighetsvurderinger - eierskapskontroll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rennebu kommune

Møtedato

24.04.2024

Saknr

12/24

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-037, TI-&30

Arkivsaknr 24/170 - 4

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar revisors risiko- og vesentlighetsvurdering til orientering.
2. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge fram et utkast til plan for eierskapskontroll til neste møte ut fra revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger og de innspill som er kommet frem.
3. Kontrollutvalget vil prioritere eierskapskontroller i disse selskapene:
 - a.
 - b.
 - c.
 - d.
 - e.

Vedlegg

ROV-rapport RENNEBU - utdrag eierstyring
Eierskapsmelding Rennebu kommune

Behandling:

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor , Leidulf Skarbø, la frem risiko- og vesentlighetsvurderingen for området knyttet til eierskap. Deltakere som er omtalt i sak 11/24 "Kontrollutvalgets arbeid med risiko- og vesentlighetsvurdering - plan for forvaltningsrevisjon" (forrige sak), ga også innspill til denne saken som ligger til grunn for kontrollutvalgets vurderinger.

Kontrollutvalget vil prioritere følgende selskap i planen til punkt 3:

- Generell eierstyring
- ReMidt IKS

Forslag til vedtak med kontrollutvalgets forslag til prioriterte selskap ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kontrollutvalget tar revisors risiko- og vesentlighetsvurdering til orientering.
2. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge fram et utkast til plan for eierskapskontroll til neste møte ut fra revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger og de innspill som er kommet frem.
3. Kontrollutvalget vil prioritere eierskapskontroller i disse selskapene:
 - a. Generell eierstyring
 - b. ReMidt IKS

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for eierskapskontroll i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunes eierinteresser i kommunens selskaper.

Kontrollutvalget gjorde et vedtak om bestilling av risiko- og vesentlighetsvurderinger på sitt møte 21.02.2024 (sak 1/24).

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

1. Kontrollutvalget slutter seg til skissert opplegg for planarbeidet beskrevet i saksfremlegget.
2. Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide en helhetlig risikovurdering for eierskapskontroll til andre møte i 2024. Dokumentet utarbeides og ses i sammenheng med ressursbruk til helhetlig risikovurdering for forvaltningsrevisjon og oversendes sekretariatet innen 05.04.2023.
3. Kontrollutvalget ber sekretariatet iverksette øvrige tiltak som er nødvendig for å gjennomføre den skisserte prosessen med plan for forvaltningsrevisjon.

Arbeidet med risiko- og vesentlighetsvurderinger skal munne ut i to separate planer, plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll. Det legges derfor frem to separate saker i dagens møte. I denne saken tas det utgangspunkt i kapittel 7 i revisors risiko- og vesentlighetsvurdering.

Det gjennomføres ofte en kombinasjon av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i et selskap for å få frem forhold som både er knyttet til driften av selskapet og eierstyringen.

Inviterte aktører er bedt om å komme med innspill til eierskapskontroller og forvaltningsrevisjoner i selskaper, og dette sees i sammenheng med foregående sak 11/24 "Kontrollutvalgets arbeid med risiko- og vesentlighetsvurderinger - forvaltningsrevisjon".

Eierskapskontroll

En eierskapskontroll fokuserer på hvordan kommunen utøver eierstyring og om den som representerer kommunen sine interesser opptre i tråd med kommunens vedtak og forutsetninger for eierinteressene. Strategier og målsetninger for eierskapene skal fremkomme av kommunens eierskapsmelding. Kommunens eierskapsmelding ble første gang vedtatt i 2022, og er vedlagt.

For at kontrollutvalget skal få en bedre forståelse av hva en eierskapskontroll er, så følger noen eksempler på problemstillinger ved en eierskapskontroll:

- Har kommunen etablert tydelige føringer for eierskapene sine?
- Fører kommunen kontroll med sine eierinteresser?
 - Har kommunen etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser?
 - Er rutinene gode nok og blir de etterlevd?
- Blir eierinteressene til kommunen utøvd i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovkrav og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?

I perioden 2019 - 2023 ble det ikke gjennomført eierskapskontroller.

Vurdering

Revisjonens risiko- og vesentlighetsvurderinger er utarbeidet ut fra revisjonens perspektiv. Sekretariatet vil understreke at aktørene som er invitert inn har ulike perspektiv og ser ulike behov. Innspill til forvaltningsrevisjoner i selskap sees i sammenheng med foregående sak om innspill til forvaltningsrevisjoner. På bakgrunn av dagens informasjon må kontrollutvalget peke på selskaper de finner aktuelle å ta inn i planen. Det kan også gjennomføres en eierskapskontroll opp mot flere selskap som kommunen har eierandeler i for å vurdere eierstyringen på et mer generelt grunnlag.

Det er lagt opp til at forslag til plan for eierskapskontroll 2024-2028 behandles på kontrollutvalgets neste møte. Planen oversendes deretter til kommunestyret som vedtar den endelige prioriteringen av eierskapskontroller for den kommende perioden.

Innspill gitt muntlig i møte 24.04.2024

Ap ved gruppeleder Kjell Erik Berntsen

- Helsesenteret
Samhandling og medvirkning fra pårørende og brukere
- Mangler skriftlige planer på noen områder
- Bruken av flyktningetilskudd – brukes det for å dekke drift?

Eldrerådet ved leder Astri Karin Snildal

- Eldre har mange ulike behov
- Godt inntrykk av eldreomsorgen i Rennebu
- Informasjon fra kommunen og om hva som skjer i kommunen savnes etter at Rennebunytt ble borte.

Rådet for likestilling for mennesker med funksjonsnedsettelse ved leder Kari Aftreth

- Det er en utfordring med universell utforming og tilgjengelighet på flere offentlige bygg
- Hvordan arbeider kommunene med de som har psykiske utfordringer?
 - Kan det sees i sammenheng med utenforskap
 - Oppfylles lovkravene for de som har psykiske utfordringer?

Plan for forvaltningsrevisjon / revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

24.april 2024

Innspill fra kommundirektøren

Plan for forvaltningsrevisjon / revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

KD sitt utgangspunkt:

- Forvaltningsrevisjon ønskes velkommen – uansett tjenesteområde og omfang.
- Vedvarende genuint ønske om å optimalisere tjenesteproduksjonen.
- Positivt at noen utenfra som ikke en del av organisasjonen og tjenesteapparatet (les revisjonen), kan «se oss i kortene».
- Positivt at kontrollutvalget bruker ressurser på forvaltningsrevisjon når tjenestene selv ikke disponerer tilstrekkelige ressurser som kan benyttes til egenkontroll/ internkontroll i ønsket grad

MEN.....er dette likevel rett bruk av ressursene, og er ressursene reelt sett tilgjengelige....og hvilke ressurser brukes egentlig.....?

Plan for forvaltningsrevisjon / revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

MEN forts....

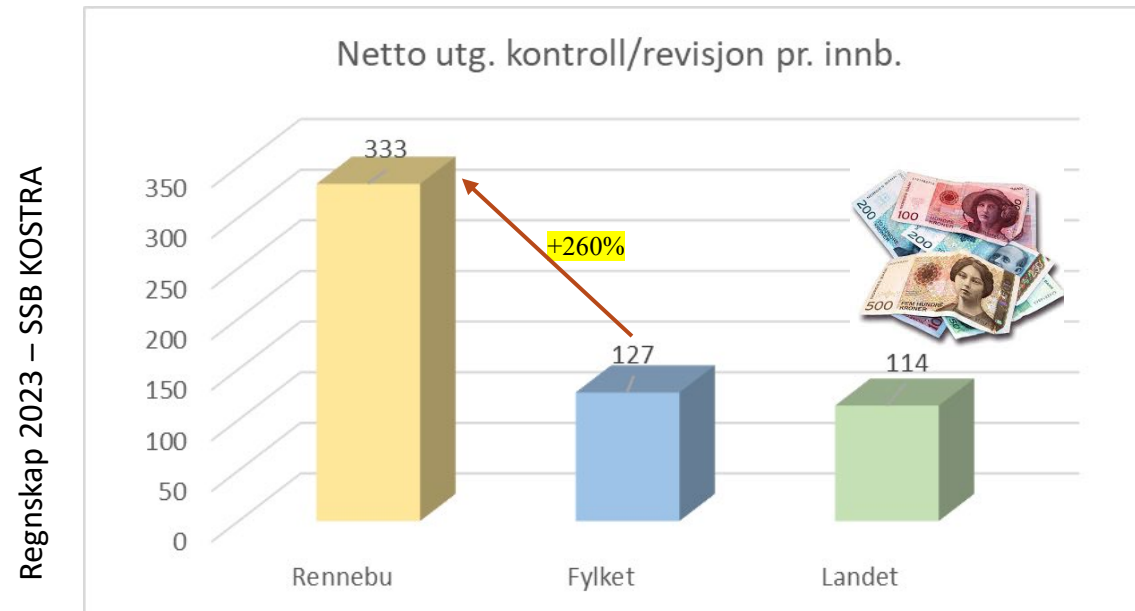
- Revisors vurderinger er ikke nødvendigvis fasit
- Dels konklusjoner basert på status tilbake i tid – ikke oppdatert til nåtid (herunder budsjettering, rapportering, anskaffelsesprosedyrer)
- Generalisering – antakelser om status og årsaksforhold (herunder bl.a. at kommunen bruker bosetting av flyktninger som virkemiddel til å opprettholde folketallet)

Plan for forvaltningsrevisjon / revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

MEN forts....

- Kontroll og tilsyn bør vurdere egen ressursbruk på lik linje med øvrig drift i kommunen – kost/nytte må også være på agendaen til kontrollutvalget:

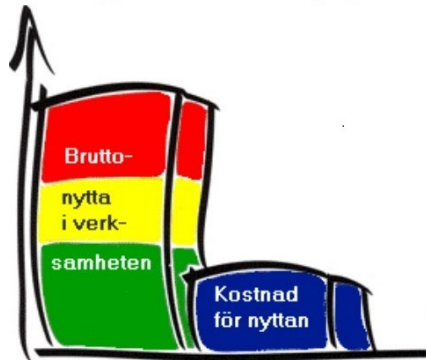
- Hvorfor vesentlig høyere forbruk i Rennebu ?
- Bevisst / ønsket ?
- Konsekvens ?

Plan for forvaltningsrevisjon / revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

MEN forts....

- Kontroll og tilsyn bør også vurdere kommunens øvrig ressursbruk ved involvering. All deltakelse – politisk og/el. administrativt har en kostnad som må dekkes inn i driften for øvrig.
- Til dagens møte er invitert: ordfører, varaordfører, gruppeledere, eldreråd, rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, hovedtillitsvalgte, hovedverneombud samt adm. strategisk ledergruppe. Totalt rundt regnet 20 stk. som i ulike grader skal kompenseres for deltakelse og/eller som må ta igjen tiden som blir brukt.
- Viktig sak på agendaen ja – men forsvarer det kostnaden ? Er det foretatt reell vurdering av kost/nytte...?

Plan for forvaltningsrevisjon / revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

MEN forts.....

- KD vil anmode kontrollutvalget å påse at forvaltningsrevisjonsprosjekter ikke stjeler unødig tid og ressurser fra våre medarbeidere som ellers ville gått til det som er vår primæroppgave, som alltid vil være tjeneste-produksjon.

Vi har en liten stab i utgangspunktet – denne må prioritere tiden på det som er viktig – alltid.

Plan for forvaltningsrevisjon / revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

Er det mangler ved KD sin internkontroll på enkelte områder?

Ja, ikke bare enkeltområder – men det finnes forbedringspotensiale på alle områder alltid.

Vi søke mot det optimale og feilfrie alltid, men må samtidig være realistiske.

RENNEBU KOMMUNE

Kontrollutvalget 24. april 2024

Orientering og innspill fra oppvekst

RENNEBU KOMMUNE

Kort presentasjon av tjenesteområdet

Internkontroll

Innspill/kommentarer til «Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering»

RENNEBU KOMMUNE

Kort presentasjon av tjenesteområdet

et godt sted å være!

Eier melder, deg forteller

- fra barnehagene, skolen og kulturskolen i Rennebu 2023

Bilde: Elever på visuelle kunsthøgskolen på inspirasjonstur til kunstutstilling.

VEDTATT AV KOMMUNESTYRET 25. MAI 2023

www.rennebu.kommune.no

et godt sted å være!

Plan for kompetanse- og kvalitetsutvikling i barnehagene, skolen, kulturskolen og PP-tjenesten i Rennebu 2023 – 2026

VEDTATT AV KOMMUNESTYRET 25. MAI 2023

www.rennebu.kommune.no

et godt sted å være!

Ligger på hjemmesiden til Rennebu kommune, under «Barnehage og skole» og «Annet».

RENNEBU KOMMUNE

Utgaver for 2024 behandles i HOO 25. april og kommunestyret 2. mai

Utfordringer og strategi beskrevet i Eier melder, deg forteller

Eier melder, deg forteller – viktig del av internkontrollen

Utfordringer og strategi for veien videre

Utfordring:

Ha nok barnehageplasser nå og i framtida

Som mange andre små kommuner har vi et vekslende barnetall. Som tidligere beskrevet så har barnetallet i kommunen økt betydelig de siste årene, og vi har siden 2020 utvidet Vonheim barnehage med to nye avdelinger. Det ble først satt opp en brakkerigg i 2020 og deretter en ny som ble tatt i bruk i januar 2023. Begge de to avdelingene er godkjent for barn 3-5 år, og begge avdelingene driftes som friluftsavdelinger. Dette er gode midlertidige løsninger, men fungerer ikke som en varig løsning.

Strategi:

Vurdere varig utvidelse av Vonheim barnehage. Vurdere oppstart forprosjektering og prosjektering med mål om oppstart bygging i 2026. Dette ble tatt opp administrativt i strategisk lederteam i februar 2024, hvor det ble bestemt at samfunnsutvikling og drift legger fram sak til politisk behandling våren 2024.

Utfordring:

Bemanningsnormen er ikke dekt i store deler av barnehagedagen

Barnehagene innfrir den nasjonale bemanning- og pedagognormen. Ved budsjettbehandlingen 2020 fikk barnehagene en økning på 100 % stilling fordelt mellom de to barnehagene. Helt konkret vil det si fordelt på åtte avdelinger. Ressursen er satt inn på å tette hull når møter gjennomføres og pedagogene tar ut planleggingstid. Likevel er det fortsatt en lang vei å gå til at vi kan si at bemanningsnormen er innfridd i store deler av dagen.

Språkressursen på 50 % ved Vonheim barnehage ble inndratt som ett av innsparingstiltakene i 2024. Naturlig nok vil det merkes. Språktiltakene må nå i større grad følges opp av ordinær bemanning.

Foreldreundersøkelsen 2023 viser at foreldre heller ikke er tilfredse med bemanningstettheten.

Strategi:

Bemanningsnormen må økes for at barnehagene skal klare å være tett nok på hvert enkelt barn og klare å innfri forventninger og krav i lov og rammeplan.

Utfordring:

Rekruttering av nok barnehagelærere nå og i framtida

Barnehagene har pr. februar 2024 fire barnehagelærere på dispensasjon. Det skyldes at vi ikke har fått kvalifiserte søkere når stillinger har vært lyst ut. Dette er en av de største utfordringene vi står overfor de nærmeste årene, og som det må jobbes strategisk og målrettet med.

Barnehagene i Rennebu har relativ lav andel av ansatte med barnehagelærerutdanning sammenlignet med landet ellers. I Rennebu: er snittet 32,62 %. Nasjonalt snitt er 40,81%. Nasjonal målsetting er 50 %.

Strategi:

- Øke andelen barnehagelærere. Ved naturlige avganger bør vi søke etter barnehagelærere. Det vil bidra til å gjøre oss mindre sårbare f.eks. ved permisjoner og langtidsfravær.
- Stimulere barne- og ungdomsarbeidere til å ta desentralisert barnehagelærerutdanning ved å gi støtte gjennom de nasjonale tilskudsordninger.
- Gjøre oss attraktive med å ha et godt omdømme, for eksempel ved å ha en styrket bemanningsnorm, ha et godt arbeidsmiljø, ha gode ordninger for nyutdannede, ha gode muligheter for videreutdanning.
- Være synlige og aktive på karrieredager og ved lignende arenaer ved utdanningsinstitusjonene.
- Gi skoleungdom mulighet til sommerjobb og praksisplasser i barnehagene.

Internkontroll

Har utarbeidet tjenestevise internkontroller

Sterkt medvirkende til at vi ikke har hatt avvik

- Forvaltningsrevisjon tidlig innsats
- Tilsyn av Statsforvalteren
- Barnehagemyndighetens risikovurdering for lovbrudd har ikke medført behov for tilsyn

Skoleeiers forsvarlige system for skolen i Rennebu kommune

Vedtatt av kommunestyret 15.03.18

Internkontroll i barnehagen, Rennebu kommune

1. Krav om internkontroll

Barnehagemyndighet og barnehageeier skal ha internkontroll for å sikre at regelverket blir fulgt. Internkontroll er en del av myndighetens og eierens ledelse og styring.

De nye bestemmelsene i kommuneloven og barnehageloven skal bidra til å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigert. Kommunedirektøren og barnehageeieren har ansvaret for at kommunen og barnehagen etterlever regelverket. I internkontrollbestemmelsene er det fastsatt minstekrav til hvordan internkontrollen skal gjennomføres.

Lovhjemmel

Kommunelovens §25-1 tredje ledd og barnehagelovens § 9, internkontroll i barnehagen

Barnehageeier skal ha internkontroll for å sikre at kravene i denne loven med forskrifter følges. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset barnehagens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter §9 i barnehageloven skal barnehageeier

- utarbeide en beskrivelse av barnehagens hovedoppgaver, mål og organisering
- ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Utføre internkontroll

Jobben med internkontroll skal være systematisk. Det vil si sammenhengende og repeterende, ikke hendelsesbasert, tilfeldig eller spontant. Hverken barnehageloven eller kommuneloven stiller krav til en bestemt systematikk, og barnehagemyndigheten og barnehageeieren kan selv bestemme hvordan de skal legge opp det systematiske arbeidet.

Barnehagemyndigheten og barnehageeieren skal tilpasse innholdet og omfanget av internkontrollen ut fra risiko og andre konkrete og lokale forhold.

Innspill til «Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering»:

4 OPPVEKST

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Taushetsplikt og personvern	Kostnadsnivå
	Barnehage – kapasitet og dekningsgrad
	Spesialundervisning - omfang
	PP-tjenesten
	Minoritetsspråklige barn

Høy risiko:

Taushetsplikt og personvern

Taushetsplikt og personvern

Revisor erfarer at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn og ungdom. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte, og er spesielt sårbart i små lokalsamfunn. Det kan også gi negative økonomiske konsekvenser og svekke kommunens omdømme.

Moderat risiko:

Kostnadsnivå

Kostnadsnivå

Sammenlignet med KOSTRA-gruppen og landet har Rennebu høye kostnader per oppholdstime i kommunale barnehager. Det samme gjelder brutto driftsutgifter til grunnskolesektoren målt per elev. Konsekvensen av svak produktivitet er at ressursene brukes mindre effektivt enn hva som er mulig.

RENNEBU KOMMUNE

Barnehage:

	<u>Kostragruppe 5</u>	Rennebu	Differanse	Kilde
Netto driftsutgifter barnehager, per innbygger 1-5 år (kr):	230.272 kr	219.341 kr	10.931 kr lavere i Rennebu enn <u>kostragruppe 5</u>	Hjemmesiden til SSB (pr. 08.04.24) https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra/statistikk/kostra-kommune-stat-rapportering
Netto driftsutgifter per innbygger - barnehage	12.278 kr	12.267 kr	11 kr lavere i Rennebu enn <u>kostragruppe 5</u>	<u>Framsikt</u> (Netto driftsutgifter per innbygger og tjenesteområde)
Innsparingsmulighet <u>ift sammenligningskommuner</u> (mill kr)			0,0	<u>Framsikt</u> (Oversikt innsparingsmulighet <u>ift sammenligningskommuner</u> (mill kr))
Netto driftsutgifter barnehager i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	11,7%	10,8%	0,9 lavere i Rennebu enn <u>kostragruppe 5</u>	Hjemmesiden til SSB (pr. 08.04.24) https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra/statistikk/kostra-kommune-stat-rapportering

RENNEBU KOMMUNE

Grunnskole:

	<u>Kostragruppe 5</u>	Rennebu	Differanse	Kilde
Netto driftsutgifter grunnskole pr. innbygger 6-15 år (kr):	178.702,6 kr	173.247,0 kr	5.455,6 kr lavere i Rennebu enn <u>kostragruppe 5</u>	Hjemmesiden til SSB https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra/statistikk/kostra-kommune-stat-rapportering
Netto driftsutgifter per innbygger - grunnskole	20.187 kr	20.044 kr	143 kr lavere i Rennebu enn <u>kostragruppe 5</u>	<u>Framsikt</u> (Netto driftsutgifter per innbygger og tjenesteområde)
Innsparingsmulighet <u>ift sammenligningskommuner (mill kr)</u>			- 0,4	<u>Framsikt</u> (Oversikt innsparingsmulighet <u>ift sammenligningskommuner (mill kr)</u>)
Netto driftsutgifter grunnskolesektor i prosent av netto totale utgifter (prosent):	22,0%	16,3%	5,7 lavere i Rennebu enn <u>kostragruppe 5</u>	Hjemmesiden til SSB (pr. 08.04.24) https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra/statistikk/kostra-kommune-stat-rapportering

Moderat risiko:

Kostnadsnivå

Kostnadsnivå

Sammenlignet med KOSTRA-gruppen og landet har Rennebu høye kostnader per oppholdstime i kommunale barnehager. Det samme gjelder brutto driftsutgifter til grunnskolesektoren målt per elev. Konsekvensen av svak produktivitet er at ressursene brukes mindre effektivt enn hva som er mulig.

Moderat risiko:

Barnehage – kapasitet og dekningsgrad

Barnehage – kapasitet og dekningsgrad

Rennebu har store svingninger i barnetallet fra år til år. I forhold til andre kommuner er andelen av barn med barnehageplass lav. Noe av dette kan forklares med at de har barnehageplass i nabokommuner. Til tross for dette er det tatt i bruk brakkerigger for å ha tilstrekkelig kapasitet

7

ved Vonheim barnehage. Barnehageplass i nabokommuner kan skape utfordringer når barna kommer i skolepliktig alder.

Moderat risiko:

Spesialundervisning - omfang

Omfang av spesialundervisning

En langt høyere andel av elevene i Rennebu får spesialundervisning på bakgrunn av enkeltvedtak enn hva som er gjengs hos andre kommuner. Dette har vedvart over flere år, noe som indikerer at årsaken kan ligge på systemnivå og ikke hos egenskaper ved elevene. Konsekvensen av et høyt nivå kan bli at kommunen ikke oppnår samme kostnadseffektivitet som andre former for tilpasset undervisning kunne gitt, og at elevene kan oppleve utenforskap.

RENNEBU KOMMUNE

Andel elever med spesialundervisning:

	Kommunal skole	Privat skole
Landet	8%	10%
Rennebu	9,7%	17%
Avvik	1,7	7

Tallene i tabellen over er hentet fra udir.no

Folkehelseplan for Rennebu 2022-2026:

«I Rennebu har 18,8 % av befolkningen over 16 år høyere utdanning (universitets- og høgskoleutdanning). Landssnittet ligger på 35,3 %.»

Fra «Sosial ulikhet i skolen» av professor Thomas Nordahl og høgskolelektor Sigrid Øyen Nordahl 2023:

«Barn av foreldre med lavt utdanningsnivå får i større grad spesialundervisning enn barn av foreldre med høyt utdanningsnivå (Nordahl et al., 2018). Disse elevene viser også noe mer problematisk atferd og har i større grad symptomer på ADHD og psykiske problemer i skolen (Torvik et al., 2020).»

Ny opplæringslov fra 1. august; stor endring av dagens spesialundervisning.

Moderat risiko:

PP-tjenesten

PP-tjenesten

I forvaltningsrevisjonen om tidlig innsats i 2023 ble det pekt på at PP-tjenesten er sårbar som følge av at den er liten. Kommunestyret fulgte opp med å be kommunedirektøren om å gjøre tiltak slik at risikoen kan minimeres. Saksbehandlingen skal ha fokus på barnets beste, samtidig som minimumskravene til enkeltvedtak etter forvaltningsloven blir ivaretatt. Konsekvensen av en lite robust PP-tjeneste kan bli mangelfullt beslutningsgrunnlag om barnets beste, og føre til feil beslutning og feil tiltak.

Moderat risiko:

Minoritetsspråklige barn

Minoritetsspråklige barn

Rennebu har hatt stort mottak av flyktninger den siste tiden, noe som stiller krav til organisering og bemanning for å løse morsmålsundervisning og språkutfordringer. Med knapp tilgang på kvalifiserte lærere kan dette bli utfordrende. Dette kan både få konsekvenser for kommunens integreringsarbeid, overholdelse av lovkrav, og ikke minst hensynet til den enkelte elev.

RENNEBU KOMMUNE

Takk fra oppvekst for at vi fikk
komme med innspill 😊

Helse og omsorg

24.04.24

RENNEBU KOMMUNE

Agenda

- Utfordringsbilde
- Rekruttering og vikarbruk
- Økonomi/omstillingsprosesser
- Tildeling av helse- og omsorgstjenester
- Internkontroll
- Helseplattformen

RENNEBU KOMMUNE

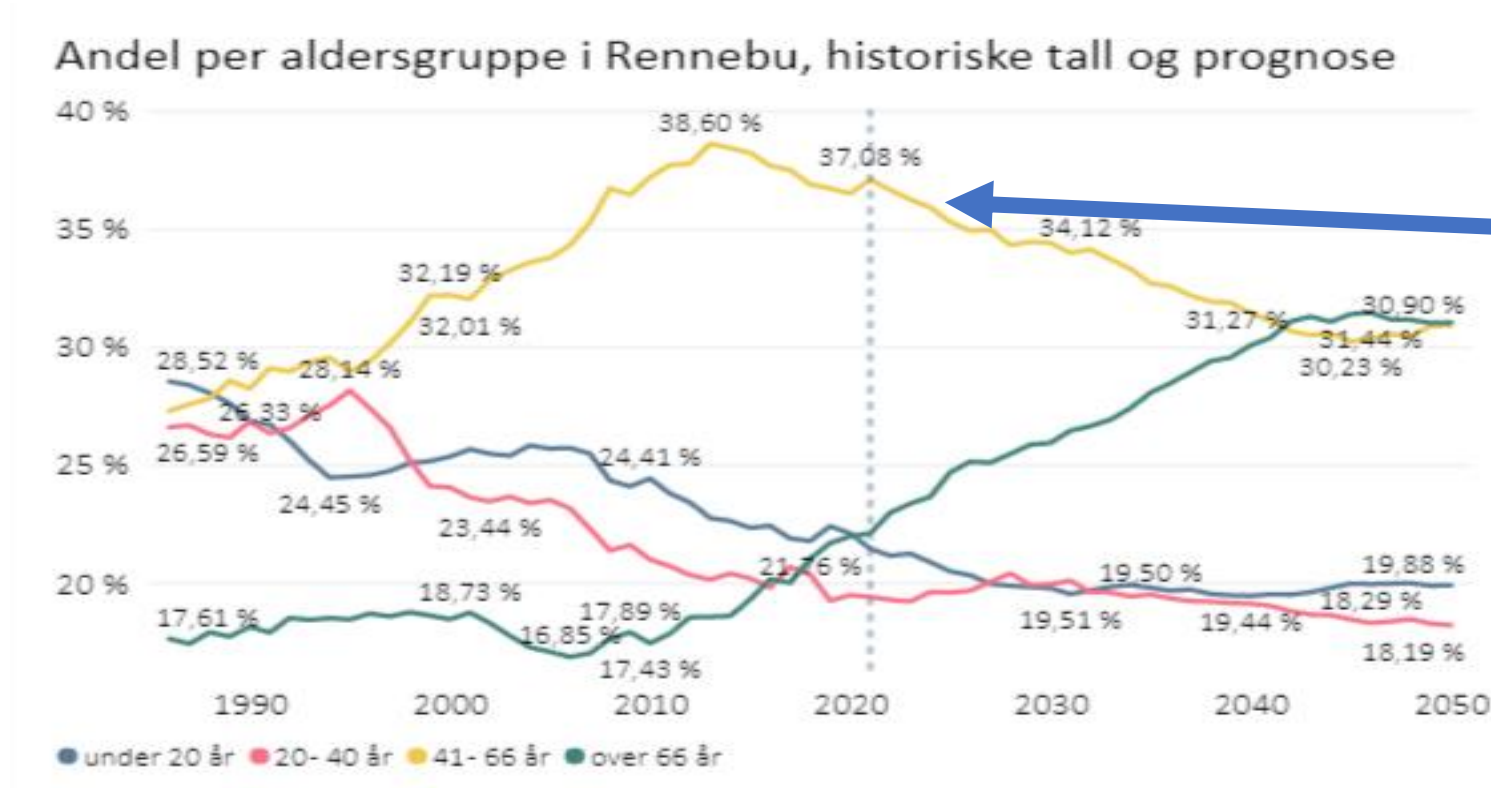
Befolknings sammensetning

RENNEBU KOMMUNE

En av mengden

Figur 7: Befolknings sammensetning basert på alder fortid, nåtid og fremtid. Hentet fra <https://trondelagital.no/>

RENNEBU KOMMUNE

Rekruttering og vikarbruk

- Flyttet februar 2022 inn i nytt sykehjem
- Flere organisatoriske grep for å tilpasse oss økonomisk driftsramme
- Har greid å fase ut vikarbyrå i hjemmetjenesten og Bo og mestring fra mars/april 2024
- Utfordringen er pr. i dag tilgang til fagarbeidere og vernepleiere
- Nye turnusordninger vurderes ved langturnus innen Bo og mestring og innføring av helårsturnus fra 01.06.24 på sykehjemmet og i hjemmetjenesten
- Sektoren må løse oppgavene på andre måter

Omstillingsprosesser - Tiltak Helse og omsorg

Helse og omsorg, innsparingstiltak 2024/2025: Sum innsparingsmål kr 15 640 000.						
Totalte tiltak			12 575 000	3 465 000		
Avdeling	Ansvar	Tiltak	2 024	2 025	Hvem	Status
Adm. helse og omsorg	3100	Oppsigelse KAD	500 000	265 000	Ingrid/Annika/Ole	Iverksatt fra mai 2024
Helse og familie	3000:3040	Turnusfysio (1/2 årseffekt)	390 000		Ole	Iverksatt
Kjøkken	3115	Effektivisering kjøkkendrift 50 %	245 000		Ola	Iverksettes april 2024
	3115	Avvikling av kantine rådhus	340 000		Ingrid	Iverksatt fra 01.12.23
Bo og mestring	3510:3515	40 % stilling arbeidssenter	225 000		Hanne Kristin	Iverksatt høst 2023
		Administrasjon 14 %	120 000		Hanne Kristin	Iverksatt høst 2023
		Innsparing Løkkjakkveien 52%	355 000		Hanne Kristin	Iverksatt 2023
		Ikke lovpålagt tilbud - vedsentralen	70 000		Hanne Kristin	Vedsentralen fortsetter pga stort vedsalg som finansierer driften
		Oppsigelse av avtale med BUPA	3 000 000		Ingrid/Hanne Kristin	Iverksatt fra 01.12.23
		Merinntekt RT	1 500 000		Hanne Kristin/Ole	Sødermann kontaktes for kvalitetssikring av beregningsmodell
Sykehjemmet	3700	Salg sykehjemsplasser	1 300 000		Annika	I hht plan
		Merinntekt vederlag	1 400 000	900 000	Annika/Mona	I hht plan
		Vikarboliger trygda	480 000		Annika/Dordi	I hht plan. 3 leiligheter er nylig godkjent av brannkonsulent.
		Red. 2 årsverk Minilla/Skauma og Trollfoten	1 200 000		Annika/Dordi	Iverksatt juni 2023
		Effekt av helårsturnus (ses opp mot økt kompensasjon egne helg, sommer)	500 000	1 000 000	Annika, Dordi, Ole, May Britt og Mona	Oppstart halvårsturnus 01.06.24. Full virkning årsturnus fra 01.01.25.
Hjemmetjenesten	3840	Gj.gang tildelingskriterier praktisk bistand (+ red. tjenester sommer)	200 000	300 000	Dordi	Møte gjennomført jan./febr. 2024. Oppfølging av tildelingspraksis gjennom året.
		Sommerstengt dagsenter	50 000		Eli	Gjennomføring av sommeravvikling er planlagt.
		Innføring av multidoser	200 000		Dordi/Ole	I prosess. Nytt journalsystem for legetjenesten har foreløpig ført til at arbeidet er satt på vent
		Effekt av helårsturnus (ses opp mot økt kompensasjon egne helg, sommer)	500 000	1 000 000	Annika, Dordi, Ole, May Britt og Mona	Oppstart halvårsturnus 01.06.24. Full virkning årsturnus fra 01.01.25.
			12 575 000	3 465 000		

Nye tiltak

Nye tiltak				
Omorganisering Skauma	3700	Reduksjon 1 dagvakt lørdag og søndag - årvirkning 40 % stilling (- matvert 8 – 12)	140 000	Virkning fra 08.01.24
Reduksjon av nattevakt	3700	Reduksjon 1 nattevakt – årvirkning 1,9 årsverk	1 500 000	Iverksettelse 01.06.24
Vakanse 40 % stilling forvaltningskontoret	3105	Årvirkning 2024	200 000	
Evt. nye tiltak				
Samlokalisering Bo og mestring	3510:3515	Foreløpig beregnet innsparing: 1 nattevakt og 1 dagvakt mandag tom torsdag, 2,7 årsverk	2 200 000	Årvirkning uten beregning av tillegg, vikarutgifter og evt. overtid
Prosjektmidler helseteknologi	3105	Søknad om dekning av 50 % stilling + opplæringskost. tilkobling responscenterløsning	400 000	Engangstiltak 2024

Tildeling av tjenester

- Det ytes gode og rause helse- og omsorgstjenester i Rennebu

Strategier:

- Terskelen for å få offentlig hjelp må bli høyere for at vi skal greie å tilpasse oss den demografiske utvikling med flere eldre fordelt på færre i yrkesaktiv alder
- Sektoren må løse oppgavene på andre måter
- Vi må yte nødvendig helsehjelp og satse på forebyggende arbeid for å sette brukeren og nettverket i stand til å ta større ansvar for egen helse

Mestringstrappa

Du kan være på flere trinn samtidig og/eller
veksle mellom ulike trinn

Tildeling av tjenester

- Rennebu kommune har utarbeidet kriterier for tildeling av helse- og omsorgstjenester
- Beskriver de ulike tjenestene innenfor helse- og omsorgstjenesten
- Verktøy for ansatte ved tildeling av tjenester
- Forvaltningskontoret ble etablert i slutten av 2020 for å ha en dør inn til kommunens helse- og omsorgstjenester
- Målet var å øke kvaliteten på saksbehandlingen og øke lik tilgang og lik tildelingspraksis
- Behandler alle søknader om helse- og omsorgstjenester, drar ut på kartleggingsbesøk og fatter vedtak og ivaretar klagebehandling
- Har ansvaret for koordinerende enhet som oppretter koordinator for brukere som har behov for tverrfaglige tjenester (0 – 110 år)
- Høsten 2024: Fokus på strengere tildelingspraksis

Kommunalsjefens oppdragsbrev

Tiltak	Frist
1. Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS) <ul style="list-style-type: none">• Gjennomføre ROS-analyse for å avdekke områder hvor det er fare for svikt• Lage oversikt over prioriterte tiltak framkommet i ROS-analysen• Utarbeide tidsplan for gjennomføring av tiltak	
2. Utarbeide nødvendige rutiner og prosedyrer <ul style="list-style-type: none">• Oversikt over nødvendige rutiner/prosedyrer• Utarbeide prosedyrene• Sørgje for et oppdatert kvalitetssystem• Implementering – opplæring/gjøre kjent	
3. Avvikshåndtering <ul style="list-style-type: none">• Opplæring i bruk av avvikssystem• Melde, følge opp, rapportere og korrigere• Håndtering av ulike avvikskategorier• Avviksrapportering<ul style="list-style-type: none">○ Antall○ Alvorlighet○ Antall avvik som fører til endring i prosedyre/ny praksis	
4. Kompetanse <ul style="list-style-type: none">• Oversikt over kompetanse i enheten• Oversikt over nødvendig kompetanse• Plan for nødvendig kompetanse	
5. Brukermedvirkning <ul style="list-style-type: none">• Brukerundersøkelse• Brukerutvalg	
6. HMS <ul style="list-style-type: none">• Beskrivelse av tiltak (vernerunde, medarbeiderundersøkelse, personalmøter m.m.)	
7. Arkiv <ul style="list-style-type: none">• Beskrivelse av arkiv for enheten	

HELSEPLATTFORMEN

felles pasientjournal i Midt-Norge

Status Rennebu

Fredag 27. april kl. 03.00 logger vi oss på den nye journalløsningen

Største utviklingsprosjektet som er gjennomført innen Helse og omsorg

Inne i innspurten av arbeidet etter en svært hektisk periode der vi i tillegg til kurs har foretatt migrering av data fra Geric/HsPro til Helseplattformen

Dette arbeidet har bidratt til økt forståelse av systemet og har vært en positiv opplevelse

Vi er i rute og all honnør til alle avdelinger for meget god innsats og positiv innstilling i en periode med intens aktivitet

– Det hendte vi måtte lete i kjøkkenskap for å få en oversikt
over medisiner - adressa.no

HELSEPLATTFORMEN

felles pasientjournal i Midt-Norge

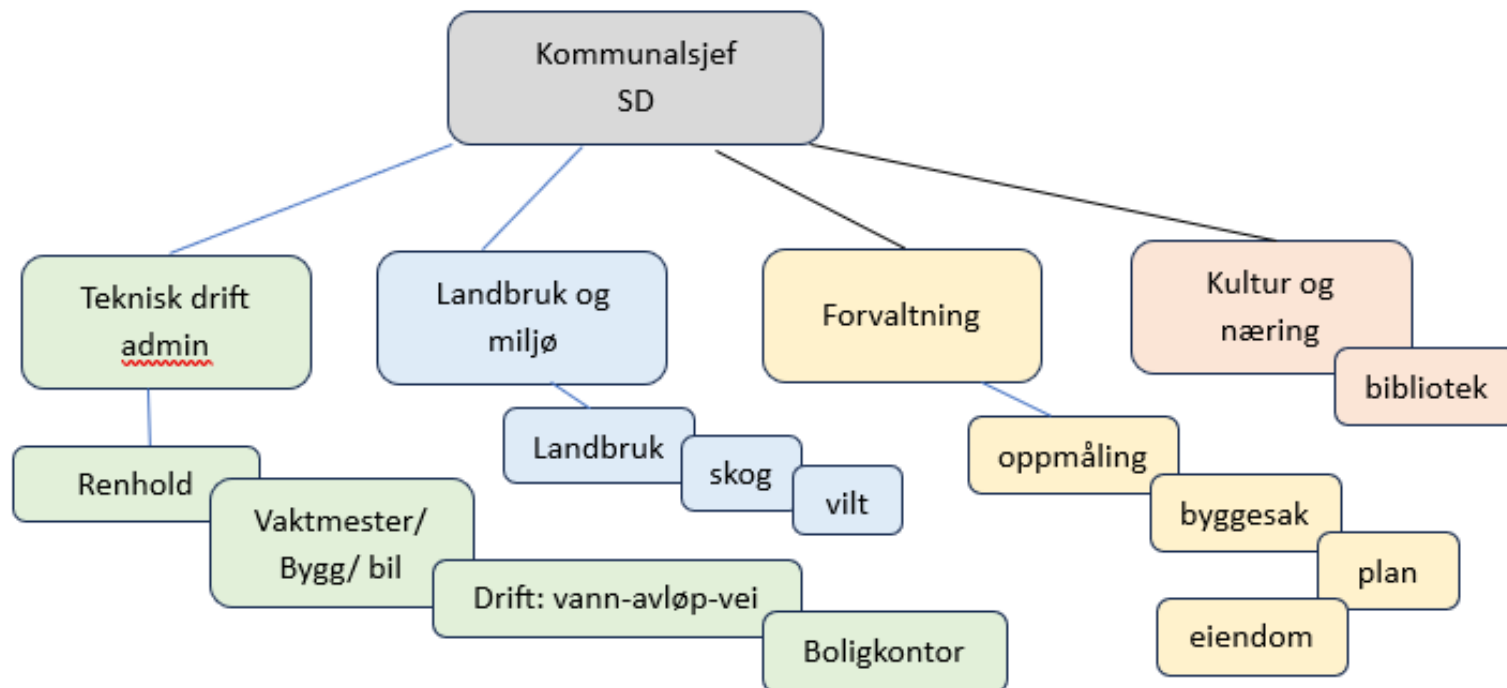
Presentasjon for kontrollutvalget

24.04.2024

Samfunnsutvikling og drift (SD)

- forvaltning
- landbruk og miljø
- kultur og næring
- teknisk drift

Organisasjonskart SD nov 23

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Klima og miljø	Fritidsbebyggelse
	Vedlikeholdsetterslep
	Næring, skog og landbruk

Offentlige anskaffelser

Avgjørelser i to klagesaker til KOFA indikerer svakheter i kommunens anskaffelsesprosesser.

Kommentar :

Rennebu kommune har leid inn eksterne fagmiljø for å kjøre anskaffelsene. KOFA klagene sier derfor lite om kommunens rutiner, men heller mangler ved de eksterne fagmiljøenes kompetanse/ rutiner.

Klima og miljø

- plan under utarbeiding. Har vært ute på første høring. Denne oppdateres nå før ny politisk behandling.
- Fagområdet et nasjonalt fokusområde
- Rennebu kommune har ikke spesifikk ressurs til området – tverrfaglig gruppe
- Om risiko: mangler god mal til skriftlig kartlegging av risikoer ved klimatilpasning.

Fritidsbebyggelsen;

Siste 2 årene: lav aktivitet på bygging

Tilsynsstrategi er vedtatt i samsvar med nasjonale satsingsområder;

2023-25: fokusområde - etablering av hybler og boenheter er lovlige etter plan- og bygningsloven.

Vedlikeholdsetterslepet

Hovedplan for bygg og veg er vedtatt.

Politikerne har satt ønsket mål for standard.

Midlene prioriteres for å oppnå best mulig kost-nytte.

Revisors vurdering: Manglende systematikk i verdibevarende vedlikehold kan få konsekvenser:

- SD har ikke ressurser til å kunne jobbe med verdibevarende vedlikehold. 80-90% av ressursene brukes til akutt vedlikehold. Et mål å komme dit.
- Kommunale veger; utvalg skal vurdere hvilke veier som skal prioriteres.

Landbruk, skog og næring

- er interessekonflikter på grunn av at ulike lovverk gir ulike prioriteringer.
- har gode saksbehandlingsrutiner - områdene blir godt faglig utredet og belyst.
- risikoen for saksbehandlingsfeil er begrenset:
 - god fagkompetanse
 - bruker kunnskapsgrunnlaget, lovverket
 - ydmyk - god kultur for å spørre/ undersøke
 - samarbeide og diskutere med andre kommuner
 - statsforvalter veileder og kjører forvaltningsoppsyn

Risiko- og vesentlighetsvurdering

for

Rennebu kommune

Leidulf Skarbø

Prosess for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Revisor utfører
**risiko- og
vesentlighetsanalyse**

Kommunestyret
vedtar plan for
forvaltningsrevisjon
og eierskapskontroll

Revisor **utfører
og rapporterer**
til
kontrollutvalget

Kontrollutvalget
utarbeider **plan for
forvaltningsrevisjon
og plan for
eierskapskontroll**

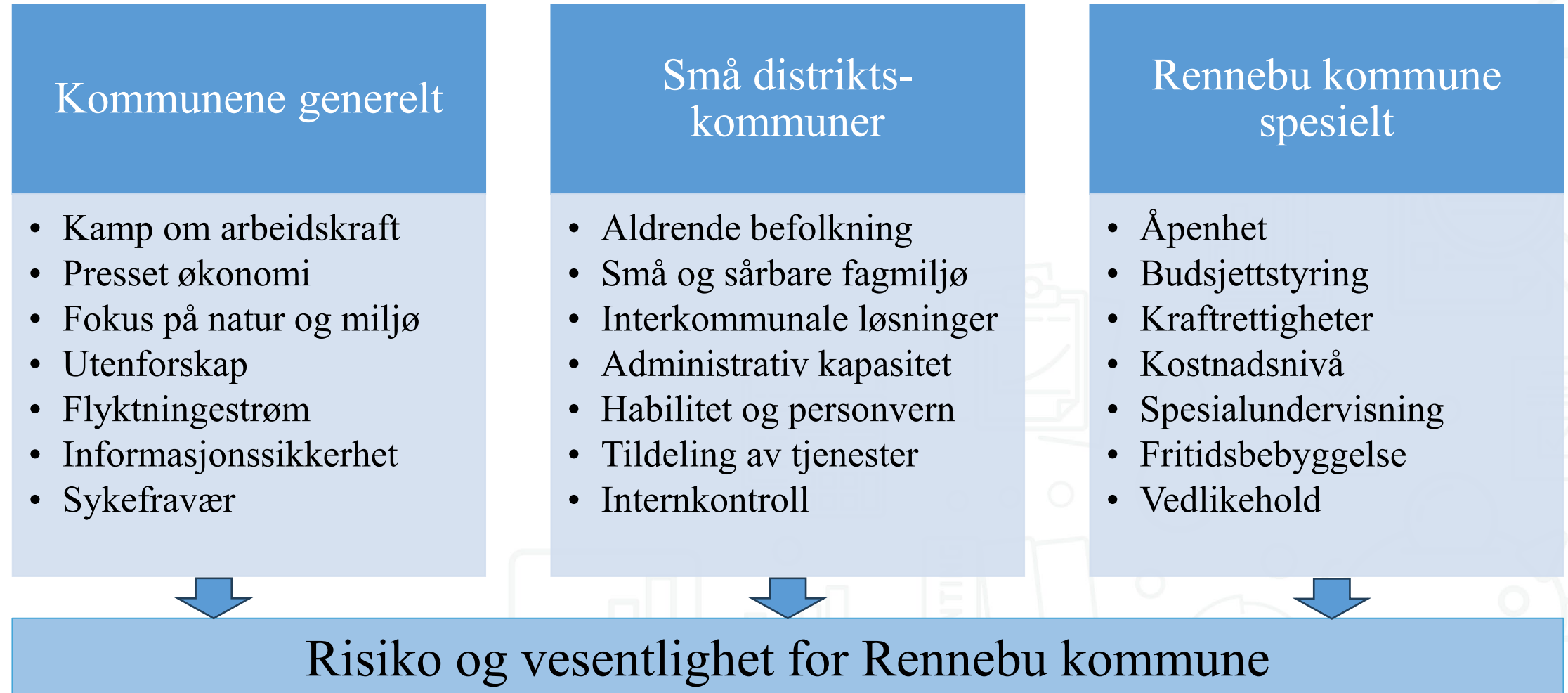
Kontrollutvalget
bestiller
forvaltningsrevisjon
og eierskapskontroll

Rapporten
sluttbehandles i
kommunestyret

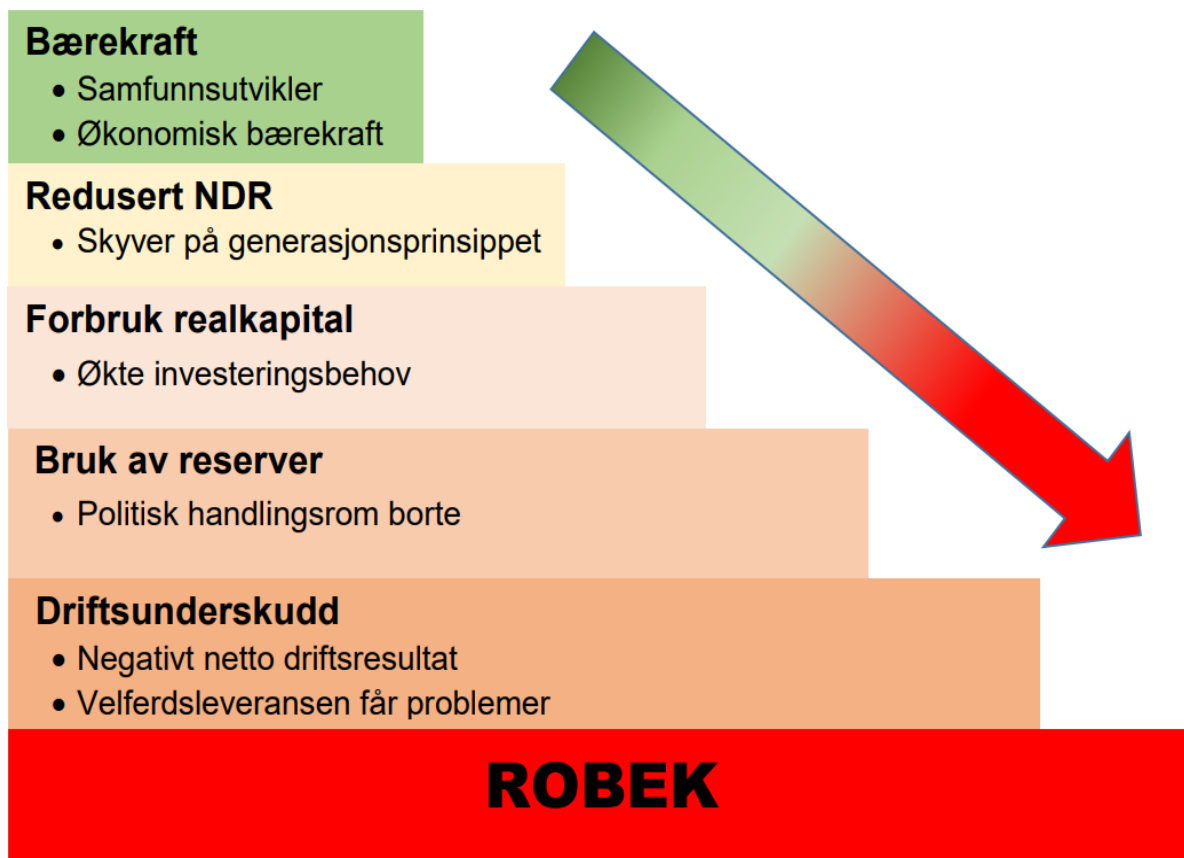
Risiko og vesentlighet

Sannsynlighet	Konsekvens				
	Ubetydelig	Mindre alvorlig	Alvorlig	Meget alvorlig	Svært alvorlig
Svært sannsynlig					
Meget sannsynlig					
Sannsynlig					
Lite sannsynlig					
Usannsynlig					

Risikofaktorer

Økonomisk bærekraft

Kilde: Rana kommune - bærekraftstrappa

Riksrevisjonen:

«Det er sammenhengen av store lån, lavt disposisjonsfond og lavt driftsresultat som gir utfordringer» (Dokument 3:5 (2014-2015))

Netto driftsresultat i % av inntekter

Rennebu kommune		Anbefalt nivå av TBU	
2022	2023		
-5,3 %	-8,3 %	1,75 %	
		2022	2023
Langsiktig lånegjeld i % av inntekter		114,3 %	114,7 %
Fri egenkapital drift i % av driftsinntekter		10,0 %	2,9 %

Kommuneorganisasjonen

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Rekruttering og vikarbruk	Informasjonssikkerhet
Internkontroll	Saksbehandling
	HMS og sykefravær
	Helhetlig virksomhetsstyring
	Kommunesamarbeid
	Åpenhet i forvaltningen

Økonomi

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Økonomisk bærekraft	Budsjettstyring og rapportering
	Offentlige anskaffelser
	Forvaltning av kraftrettigheter

Oppvekst

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Taushetsplikt og personvern	Kostnadsnivå
	Barnehage – kapasitet og dekningsgrad
	Spesialundervisning - omfang
	PP-tjenesten
	Minoritetsspråklige barn

Helse og omsorg

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Eldreomsorg	Helseplattformen
Utenforskap	Barnevern
Tildeling av tjenester	Integrering av flyktninger
	Kostnadsstyring
	Bruk av tvang

Samfunnsutvikling og drift

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Klima og miljø	Fritidsbebyggelse
	Vedlikeholdsetterslep
	Næring, skog og landbruk

Eierskapskontroll

- Hvordan utøves eierstyringen?
 - Generelt
 - I enkeltstående selskap

Hva ser vi etter?

- Opplæringstiltak
- Eierskapsmelding
- Myndighet og roller
- Rapportering
- Dialogen med eierrepresentanten

Hva finner vi?

- Mer opplæring etterspørres
- Eierskapsmeldingen revideres sjelden
- Usikkerhet om roller
- Fragmentert rapportering
- Lite systematisk dialog med eierrepresentantene

Risiko for enevelde?

Eierskap i Rennebu kommune

Aksjeselskap	Andre selskapsformer
TrønderEnergi AS	Revisjon Midt-Norge SA
Kommunekraft AS	Trøndelag Brann og Redningstjeneste IKS
Kvikne-Rennebu Kraftlag AS	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS
Rosenvik Holding AS	Midt-Norge 110-sentral IKS
Nasjonalparken Næringshage AS	Plankontoret for Oppdal og Rennebu
ReMidt Næring AS	Allskog BA
Torget i Rennebu AS	Biblioteksentralen AL
Helseplattformen AS	Konsek Trøndelag IKS
	ReMidt IKS

Eierstyring

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
	Generell eierstyring
	ReMidt IKS
	Trøndelag Brann og Redningstjeneste IKS
	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS

Tabell 13502: Utvalgte nøkkeltall barnehager	Rennebu		KOSTRAGruppe 5		Landet ex Oslo	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Korrigerte brutto driftsutgifter per korrigert oppholdstime (samlet f201, f211, f221) i kommunale barnehager	97,9	114,4	89,2	100,6	89,2	97,2
Korrigerte brutto driftsutgifter per korrigert oppholdstime (f201) i kommunale barnehager	85,2	97,1	75,5	84,7	69,8	76,2
Tabell 12235: Korrigerte brutto driftsutgifter i grunnskolesektoren						
Korrigerte brutto driftsutgifter per elev (FGK8 Grunnskolesektor)	190 855	215 254	176 894	195 149	149 164	163 131
Korrigerte brutto driftsutgifter per elev (FGK8a Grunnskole, skolelokaler og skoleskyss)	186 012	211 316	170 350	187 763	140 652	153 327

INNSPILL TIL PLAN FOR FORVALTINGSREVISJON FRA SP-GRUPPA

Fra: rolfafre@getmail.no <rolfafre@getmail.no>

Sendt: tirsdag 23. april 2024 20:51

Til: Per Arild Torsen <per.torsen@rennebu.kommune.no>

Kopi: Per Arne Lium <Per.Arne.Lium@rennebu.kommune.no>

Emne: Innspill til Kontrollutvalg

Innspill til Kontrollutvalg

Stikkordsliste på generelt grunnlag uten nummerrekkefølge.

Eiendommer og boliger

Vedlikehold

Fornye

Strategi eie, selge

Kunnskap og ledelse ved større prosjekter

Kostnader, overskridelse, erstatninger (hvordan nå frem?)

Ansettelses

Prosesser

Arbeidsgiverstrategi

Sette mål om sykefravær

Flyktninger

Budsjettering

Utnyttes inntektene til «vanlig» drift

Senterpartigruppa Rennebu

Rolf Arne Bruholt

90922848

Innspill fra H/V

Fra: Siv Kristin Remetun Lånke <Siv.Lanke@rennebu.kommune.no>

Sendt: tirsdag 9. april 2024 22:15

Til: Per Arild Torsen <per.torsen@rennebu.kommune.no>

Kopi: Per Arne Lium <Per.Arne.Lium@rennebu.kommune.no>

Emne: Innspill spørsmål fra kontrollutvalget

Viser til Revisors risiko og vesentlighetsvurdering/invitasjon til innspill.

Her kommer noen stikkord fra drøfting i gruppemøte felleslista H/V. Har limet inn spørsmålene og referere til punkt vi diskuterte i forhold til hvert spørsmål.

1. På hvilke områder er det risiko for at kommunen og selskaper der kommunen har eierandeler ikke når sine målsettinger, ikke oppfyller lovkrav, eller utnytter ressursene dårlig?

- Eiendomsforvaltning, kjøp og salg av eiendom/areal
- Prissetting ved kjøp og salg
- Medvirkning -Helse
- Utenforskap -forebyggende tiltak
- Pårørende som ressurs

2. På hvilke tjenesteområder/kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon?

- Helse- bo og mestring
- Helse og omsorg- struktur og samhandling på tvers
- Torget i Rennebu
- Utslipp og oppmåling
- Eiendomsforvaltning
- Nytt renseanlegg standard og pengebruk

3. Er det mangler ved eierstyringen i kommunens selskaper?

Vanskelig for oss å ha oversikt nok til å kunne svare på spørsmålet.

Mvh, felleslista H/V

V/ Siv Remetun Lånke

Sendt fra [Outlook for iOS](#)

Innspill fra KrF

Fra: Ragnhild Løvseth Øverland <ragnhild.overland@rennebu.kommune.no>

Sendt: tirsdag 9. april 2024 21:30

Til: Per Arild Torsen <per.torsen@rennebu.kommune.no>

Kopi: Per Arne Lium <Per.Arne.Lium@rennebu.kommune.no>

Emne: Innspill kontrollkomiteen

KrF ønsker følgende tema for kontrollkomiteen sitt arbeid for denne perioden:

Tilknyttet spørsmål 1 i invitasjonen ønsker vi:

1: Folkevalgtes arbeidsgiveransvar, Jfr KS FOLKEVALGTPROGRAM 2019–2023
Folkevalgtes arbeidsgiveransvar, "Tillit", spesielt det som står anført på side 7-8 og i siste del, side 17-18.

Med hovedfokus på målsettinger, lovkrav, og at vi utnytter ressursene på en god måte.

Tilknyttet spørsmål 2 i invitasjonen ønsker vi:

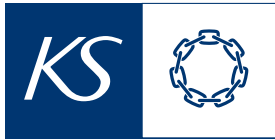
2: Som kommunalt selskap ønsker vi forvaltningsrevisjon rundt selskapet ReMidt sin tjenesteleveranser. Remidt tar hånd om en grunnleggende tjeneste for alle rennbygge og vil derfor være en viktig aktør for revisjon.

Folkevalgtes arbeidsgiveransvar 2019 -2023 s. 7-8;

- Folkevalgtes overordnede ansvar og myndighet som arbeidsgiver ivaretas best gjennom å vedta kommunens arbeidsgiverpolitikk og arbeidsgiverstrategi.
 - Har kommunestyret vedtatt arbeidsgiverpolitikk og arbeidsgiverstrategi?
 - Har kommunestyret vedtatt overordnede føringer på arbeidsgiverområdet slik som reglementer og mandat for lønnsforhandlinger?
 - Dersom dette har økonomiske konsekvenser, bør de vedta overordnede rammer for eventuelle nedbemanninger, mål for sykefravær, mål for heltidskultur med mer.
 - Ved særskilte satsinger/prosjekt vil de folkevalgte også gjerne vedta økonomiske rammer i forbindelse med budsjettbehandlingen. Hvordan arbeider kommunen med dette?
- Etterspør kommunestyret nøkkelinformasjon om kommunen som arbeidsgiver?
 - Rekruttering, kapasitet og kompetansesammensetning
 - Nærvær, turnover, medarbeiderundersøkelser og lignende.
- Har Rennebu kommune et delegeringsreglement som følger kommuneloven jf kml §13-1-7, og hvordan etterleves det?

Samspill folkevalgte og kommunedirektøren 2019 -2023 s. 17-18

- Er det vedtatt en lokal arbeidsgiverpolitikk som avklarer handlingsrommet for kommunedirektøren?
 - Kommunedirektøren skal sikres faglig uavhengighet
 - Er det etablert arenaer for informasjonsutveksling mellom folkevalgte og kommunedirektøren?
 - Hvordan er rolleforståelsen mellom kommunedirektør og de folkevalgte?
 - Er det etablert arenaer for utveksling av informasjon, gjensidig forståelse rundt saker og politiske prosesser videre.

KS FOLKEVALGTPROGRAM 2019–2023

Folkevalgtes arbeidsgiveransvar

KOMMUNESEKTORENS ORGANISASJON

The Norwegian Association of Local and Regional Authorities

Innhold

- 4 **Arbeidsgiverpolitikk og arbeidsgiverstrategi**
- 6 **Arbeidsgiveransvaret**
- 8 **Arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren**
- 13 **Utviklingssamtalen**
- 16 **Samspill folkevalgte og kommunedirektøren**

Forsidefoto:
You X Ventures/Unsplash

Ansvarlig redaktør:
Dag-Henrik Sandbakken

Grafisk formgivning:
Ståle Hevrøy, Bly

Utgivelsesår:
2020

ISBN 978-82-93100-70-6

Dette heftet er utgitt av KS.
KS er kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge. Alle landets 356 kommuner og 11 fylkeskommuner (pr. 2020) er medlemmer.

Forord

Kommuner og fylkeskommuner sysselsetter 480.000 personer i Norge, og er den største offentlige arbeidsgiveren. Folkevalgte har et overordnet ansvar og myndighet som arbeidsgiver.

Det administrative lederskapet i kommunal sektor utøves innenfor rammene som de folkevalgte setter. For å lykkes med å opprettholde en bærekraftig kommunesektor må kommuner og fylkeskommuner være attraktive arbeidsgivere. Et godt samspill mellom folkevalgte og administrativ ledelse helt avgjørende for å lykkes.

Arbeidsgiverpolitikken er den plattform kommuner og fylkeskommuner står på for å utvikle gode tjenester til innbyggerne. Den er et overordnet styringsmål fra politisk ledelse som med fordel kan forankres i kommuneplanen.

Med dette heftet ønsker KS å bidra til kunnskap om utøvelse av folkevalgtes arbeidsgiverrolle overfor kommunedirektøren. Inngåelse av arbeidsavtale og gjennomføring av gode utviklingssamtaler er sentrale temaer.

Vi håper lesningen av dette heftet kan være til inspirasjon og nytte for de folkevalgte i deres viktige arbeid med å fremme en god arbeidsgiverpolitikk.

Bjørn Arild Gram
Styreleder i KS

Lasse Hansen
Administrerende direktør i KS

Innledning

Kommuner og fylkeskommuner sysselsetter 480.000 personer i Norge, og er den største offentlige arbeidsgiveren. For å utvikle og levere gode tjenester nå og i framtiden er det nødvendig at kommunesektoren både er og framstår som en attraktiv arbeidsgiver. Dette er viktig for å beholde, utvikle og rekruttere tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft. En selvstendig og nyskapende kommunesektor kan realiseres gjennom en framtidsrettet arbeidsgiverpolitikk.

Kommunestyret eller fylkestinget har det øverste arbeidsgiveransvaret for alle de ansatte i kommunen eller i fylkeskommunen. Arbeidsgiverstrategier er et styringsverktøy som anbefales forankret i kommunestyret og fylkestinget.

Arbeidsgiverpolitikk og arbeidsgiverstrategi

ARBEIDSGIVERPOLITIKK

Arbeidsgiverpolitikken handler om hvordan kommuner og fylkeskommuner forvalter sin arbeidsgiverrolle, og dermed hvordan de ansattes ressurser og kompetanse brukes best mulig. Det kan handle om hva som er god ledelse, hvilke forventninger vi har til medarbeiderne, hvordan vi bygger en kultur for mestring, læring og utvikling, tiltak for økt nærvær/lavere sykefravær, hvordan fremme heltidskultur, hvordan vi avlønner, balanse mellom kjønn i ulike stillinger, mangfold osv. Det er viktig å ha ledere som er opptatt av at medarbeiderne mestrer jobben sin. Opplevelsen av mestring er helt avgjørende for indre motivasjon, noe som påvirker hvilken innsats medarbeideren legger i jobben sin og kvaliteten på arbeidet som utføres.

KS har definert arbeidsgiverpolitikk som de verdier, holdninger og handlinger som arbeidsgiver står for og som medarbeidere møter hver dag i sin jobb. Arbeidsgiverpolitikken utgjør et felles verdigrunnlag for folkevalgte, ledere, medarbeidere og tillitsvalgte.

ARBEIDSGIVERSTRATEGI

For å iverksette arbeidsgiverpolitikken anbefaler KS at den følges opp gjennom arbeidsgiverstrategier, som konkretiserer målsetninger med definerte tiltak og tydelig oppfølgingsansvar.

KS ANBEFALER:

1. At lokal arbeidsgiverpolitikk og arbeidsgiverstrategier oppdateres og revideres jevnlig i likhet med annet plan- og strategiarbeid.
2. At arbeidsgiverpolitikken synliggjøres som en del av kommuneplanens samfunnsdel, for å få frem sammenhengen mellom arbeidsgiverpolitikken og øvrige innsatser og styringsmål i kommunen/fylkeskommunen.
3. At arbeidsgiverpolitikken bygger på Hovedavtalens mål om samarbeid, medbestemmelse og medinnflytelse og fremmer en innovativ og omstillingsdyktig kommunesektor til det beste for innbyggerne.
4. At lokal arbeidsgiverpolitikk ses i sammenheng med Hovedtariffavtalen kapittel 3.2, som uttrykker at det utarbeides en lokal lønnspolitikk

I delegeringsreglementet bør det framkomme om de folkevalgte skal vedta arbeidsgiverpolitikken og/eller arbeidsgiverstrategien.

Arbeidsgiveransvaret

Kommuneloven fastslår at øverste myndighetsorgan er kommunestyret/fylkestinget. Som et kollegialt organ ivaretar det sitt ansvar og utøver sin myndighet gjennom vedtak. Den nye kommuneloven lovfester folkevalgt ledelse. Det er en viktig premisse at det skal gis mer styringsinformasjon til kommunestyret/fylkestinget som kollegium. Det er også viktig å presisere at prinsipielle saker bare skal behandles av folkevalgte organer.

Folkevalgtes overordnede ansvar og myndighet som arbeidsgiver ivaretas derfor best gjennom å vedta kommunens/ fylkeskommunens arbeidsgiverpolitikk og arbeidsgiverstrategi.

Kommunestyret/fylkestinget bør også vedta de overordnede føringene på arbeidsgiverområdet slik som reglementer, mandat for lønnsforhandlinger dersom dette har økonomiske konsekvenser, vedta overordnede rammer for eventuelle nedbemanninger, mål for sykefravær, mål for heltidskultur med mer. Ved særskilte satsinger/prosjekt vil de folkevalgte også gjerne vedta økonomiske rammer i forbindelse med budsjettbehandlingen.

I tillegg er det viktig at de folkevalgte etterspør nøkkelinformasjon om kommunen som arbeids-

giver. Dette kan handle om rekrutteringsevne, kapasitet og kompetansesammensetning i forhold til bemanningsbehov, nærvær/sykefravær, tall for turnover inklusiv avgang til pensjon, kompetansebehov fremover, status for inntak av lærlinger, samarbeid med videregående skole og UH-systemet mm. Det er også viktig å etterspørre resultater av medarbeiderundersøkelser og evt. andre arbeidsmiljøkartlegginger.

Delegeringsreglementet er et svært viktig verktøy for utøvelse av folkevalgtes overordnede arbeidsgiverrolle. Daglig utøvelse av arbeidsgiveransvaret for den kommunale organisasjonen er i henhold til kommuneloven overlatt til kommunedirektøren, jf. kommuneloven § 13-1, 7. ledd. Kommunedirektøren har i ny kommunelov fått lovfestet det løpende personalansvaret. Hvilket blant annet innebærer ansvaret for alle ansettelser, oppsigelser, permisjoner og å fastsette lønn til den enkelte medarbeider. Alt dette innenfor de føringer kommunestyret/fylkestinget har gitt gjennom budsjetter og vedtatt arbeidsgiverpolitikk. Kommunestyret eller fylkestinget selv skal fortsatt ansette kommunedirektøren og eventuelt avslutte arbeidsforholdet.

Kommunedirektøren har også ansvaret for å lede den samlede kommune/fylkeskommune-administrasjonen, jfr. kommunelovens § 13-1, 2. ledd. Det innebærer blant annet at alle ansatte opptrer på hans eller hennes vegne i møte med politiske organ. Kommunedirektøren har som en følge av dette også ansvaret for å organisere og lede sin administrasjon i det daglige. Bestemmelsen er imidlertid ikke til hinder for at folkevalgte kan fatte vedtak om overordnede føringer for kommunal organisering eller en administrativ hovedstruktur. KS anbefaler at de folkevalgte overlater til kommunedirektøren å bestemme den mer detaljerte administrative strukturen.

REFLEKSJONSSPØRSMÅL

Hvordan synliggjøres og forankres de folkevalgtes arbeidsgiveransvar hos oss?

Hvordan skal vi forankre arbeidsgiverpolitikken vår – både administrativt og politisk?

Hvordan skal arbeidsgiverstrategien ses i sammenheng med annet plan- og strategiarbeid i vår organisasjon?

Arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren

Arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren må ivaretas av kommunestyret eller fylkestinget selv. Kommunedirektøren ansettes av og rapporterer til kommunestyret eller fylkestinget. Kommunedirektøren har slik sett ingen enkelt person å forholde seg til som sin arbeidsgiver, men et kollegialt organ, som består av kommunestyret eller fylkestinget.

Hvordan kommunestyret eller fylkestinget ivaretar rollen som arbeidsgiver for kommunedirektøren vil ha stor betydning for samarbeidet mellom kommunedirektøren og de folkevalgte, for styring, ledelse og rolleavklaring. I tillegg betydning for omdømme og mulighetene for å rekruttere dyktige ledere.

En god ivaretagelse av arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren handler om å opptre på en slik måte at konflikter forebygges og at det er et godt tillitsforhold mellom folkevalgte og kommunedirektøren. Et godt samspill mellom folkevalgte og kommunedirektøren gir et godt grunnlag for kraft i det felles lederskapet. Kommunedirektøren bør gi løpende informasjon om tilstanden i administrasjonen og tjenesteproduksjonen til alle folkevalgte til samme tid. På samme måte er det viktig at ordfører gir kommunedirektøren relevant informasjon fra møter o.l. han/hun har deltatt på, som kommunedirektøren trenger kunnskap om. Tillit i systemer med mye delegering forutsetter innsikt hos de folkevalgte og trygghet for de vurderingene administrasjonen gjør. Tydelige rolleavklaringer er en forutsetning for tillit. Dersom det oppstår uklarheter knyttet til roller og rolleforståelse mellom de folkevalgte og administrasjonen, må dette tas opp og samtales om.

Kommunedirektørens arbeidsavtale og jevnlig utviklingssamtaler er to viktige verktøy for de folkevalgte. Kommunedirektøren har om ikke annet er avtalt, det samme oppsigelsesvernet i henhold til arbeidsmiljøloven som andre ansatte. Kommunestyret eller fylkestinget kan derfor ikke si opp kommunedirektøren uten at det foreligger en saklig grunn. Det er også adgang til å inngå en forhåndsavtale om at kommunedirektøren fraskriver seg stillingsvernet mot en sluttkompensasjon. Slike avtaler kan være hensiktsmessig å inngå.

Det skal foreligge en skriftlig arbeidsavtale mellom kommunen/fylkeskommunen og kommunedirektøren som innfrir minstekravet etter arbeidsmiljølovens bestemmelser. Avtalen bør også beskrive ansvar og myndighetsområde, prosedyre for oppfølging av resultatkrav og muligheter for faglig utvikling. I tillegg bør det gjennomføres utviklingssamtaler der forventninger, rolleavklaringer og resultater gjennomgås. Det anbefales at utviklingssamtalen som minimum gjennomføres av ordfører, varaordfører i tillegg til en annen ledende folkevalgt. Formannskapet/fylkesutvalget kan være et egnet forum. Anbefalt antall 3-5 personer. Det bør også gjennomføres årlig lønnsamtaler og lønnsvurdering.

«Det skal foreligge en skriftlig arbeidsavtale mellom kommunen/fylkeskommunen og kommunedirektøren som innfrir minstekravet etter arbeidsmiljølovens bestemmelser.»

KS ANBEFALER:

Folkevalgtes arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren bør utformes etter følgende prinsipper:

1. Kommunestyret/fylkestinget og kommunedirektøren bør kontinuerlig være opp tatt av roller og rolleforståelse og hva som kjennetegner et godt samspill. Kommunedirektøren skal være uavhengig og lojal til hele kommunestyret eller fylkestinget. Med «uavhengig» menes at kommunedirektøren ansettelsesforhold forventes å være uberørt av endringer i kommunestyret eller fylkestingets sammensetning, nytt formannskap, nytt fylkesutvalg eller ny ordfører. Kommunedirektøren skal sikre at saker er så godt utredet som mulig ut fra et faglig ståsted, følge opp vedtak, og melde tilbake.
2. Arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren må ivaretas etter de samme prinsippene som for andre ansatte i kommunen, selv om det er representanter fra den politiske ledelsen som følger det opp.
3. Utviklingssamtalen med kommunedirektøren må være tilstrekkelig forankret i kommunestyret eller fylkestinget og bør som minimum gjennomføres av ordfører, varaordfører i tillegg til en annen ledende folkevalgt. Dersom det ikke er formannskapet som får denne myndigheten bør kommunestyret/fylkestinget velge et utvalg etter § 5-7 i kommuneloven.

«For å oppnå varige resultater trenger vi å legge til rette for gode og involverende prosesser – i samspillet mellom politikere, ledere, medarbeidere og tillitsvalgte»

REFLEKSJONSSPØRSMÅL

Det overordnede arbeidsgiveransvaret for de ansatte i kommunen eller fylkeskommunen ligger i kommunestyret eller fylkestinget. Hvordan utøves dette arbeidsgiveransvaret i dag?

Har kommunen/ fylkeskommunen en vedtatt lokal arbeidsgiverstrategi?

Er arbeidsgiverstrategien i tråd med sittende kommunestyre/ fylkestings ønskede arbeidsgiverpolitikk?

GODE RÅD OG TIPS

- Husk at det er kommunestyret eller fylkestinget som kollegium som utøver arbeidsgiveransvaret, men at du som folkevalgt har et ansvar for å fremstå som en seriøs arbeidsgiver.
- Sett deg inn i hva som er vedtatt arbeidsgiverpolitikk og vedtatte arbeidsgiverstrategier
- Etterspør informasjon til kommunestyret/fylkestinget dersom du har behov for dette. For at folkevalgte skal kunne fatte en god beslutning er det viktig med informasjon.

CASE

Som ordfører har du bekymret deg over sykefraværet som er på over 20 % på sykehjemmet. Høyt sykefravær har vært en utfordring over tid, og det laveste fraværet har i et kvartal vært 14 %. Endringen skjedde etter at en ny styrer ble ansatt ved sykehjemmet. Du opplever et stort press fra andre politikere som er bekymret for både kvaliteten på tilbudet og arbeidsmiljøet og de hører mye lederkritikk på bygda. Som ordfører orienterer du kommunedirektøren om dette og du ber han informere mer i AMU og helse og velferdsutvalget om årsaken til dette. Du spør også om kommunedirektøren har vurdert å avvikle ansettelsen av den nye styreren.

Som kommunedirektør mener du at det informeres nok både med statistikk og meldinger, og du presiserer at dette ligger under arbeidsgiveransvaret som du har med hjemmel i kommuneloven. Du mener det ikke er naturlig å involvere politisk nivå eller AMU utover det som gjøres i dag. Du framhever at det er krevende å jobbe med arbeidsmiljø og du mener at folkevalgte ikke bør mene noe om enkeltansatte, det er kommunedirektørens ansvar.

REFLEKSJONSSPØRSMÅL

Har kommunestyret vedtatt mål for sykefraværet?

Hvem er den ansvarlige her?

Hvordan burde ordfører og kommunedirektøren hatt dialog om denne saken?

ARBEIDSAVTALEN

Det skal foreligge en skriftlig arbeidsavtale mellom kommunen eller fylkeskommunen og kommunedirektøren som innfrir minstekravet etter arbeidsmiljølovens bestemmelser.

Arbeidsavtalen er et grunnlag for oppfølging av kommunedirektøren og den bør inneholde følgende:

1. Avtalens parter, tiltredelse, arbeidsted, prøvetid, arbeidstid og eventuelle særlige arbeidsordninger, samt oppsigelsesfrister.
2. Lønn, eventuelle tillegg eller kompensasjon, samt henvisning til hovedtariffavtalen.
3. Ansvar og myndighetsområde, taushetsplikt, samtykke til offentliggjøring av CV, regulering av adgang til bierverv, verv, egen utvikling/ faglig utvikling.
4. Eventuelt avtale om åremål, retrettstilling og etterlønn ved fratreden.

KS anbefaler at avtalen også inneholder:

1. Prosedyrer for utarbeiding av gjensidige forventninger/resultatkrav
2. En plan for oppfølging og videreutvikling av gjensidige forventninger/resultatkrav og gjennomføring av utviklingssamtalen
3. Prosedyre for håndtering av situasjoner som kan oppstå om forventninger/resultatkrav

Ved inngåelse av arbeidsavtale med ny kommunedirektør anbefaler KS at det avtales at oppsigelsesvernet ikke gjøres gjeldende, men at det i stedet avtales etterlønn, jf. arbeidsmiljøloven §15-16 (2). Etter våre erfaringer er det en ubetinget fordel, både for kommunestyret/ fylkestinget som arbeidsgiver og kommunedirektøren som arbeidstaker, at man på forhånd har regulert hva som skal skje dersom kommunestyret/fylkestinget ikke lenger har tillit til kommunedirektøren eller av andre grunner ser behovet for å avslutte forholdet.

GODE RÅD OG TIPS

- Kommunen eller fylkeskommunen bør innhente bistand fra KS advokatene eller andre når en skal utforme arbeidsavtalen.
- Arbeidsavtalen bør gjennomgås i forbindelse med utviklingssamtalen og eventuelt justeres ved behov. En justering av avtalen krever enighet fra begge parter.
- Arbeidsavtalen bør regulere en eventuell avslutning av arbeidsforholdet.

Utviklingssamtalen

Kommunedirektøren har ingen enkeltperson å forholde seg til som arbeidsgiver, men et kollegialt organ som består av kommunestyret eller fylkestinget. KS bruker begrepet «utviklingssamtalen» for å skille mellom en tradisjonell medarbeidersamtale og en strukturert samtale mellom de folkevalgte og kommunedirektøren. Det er fornuftig at et arbeidsutvalg nedsatt etter kommunelovens § 5-7 som for eksempel ordfø-

rer, varaordfører og representant fra mindretallet har disse samtale med kommunedirektøren. Det bør på forhånd være drøftinger i kommunestyret eller fylkestinget om hvilke temaområder som bør tas opp i utviklingssamtalen. I samtalen bør det være rom for å drøfte utvikling av relasjonen mellom folkevalgte og kommunedirektøren, roller og rolleforståelse, arbeidsform, kommunikasjon og oppnådde resultater, dette kan bidra til å forebygge konflikter og tillitsbrudd. Det er viktig at en årlig utviklings samtale ikke erstatter den løpende dialogen mellom de folkevalgte og kommunedirektøren. Flere av temaene som omhandles i utviklingssamtalen vil det være behov for å drøfte flere ganger i løpet av perioden.

Formålet med utviklingssamtalen:

1. Å avklare gjensidige forventninger til samarbeidet, form for kommunikasjon, arbeidsvilkår og resultater
2. Å skape tillit og åpenhet
3. Å legge grunnlaget for god kommunikasjon mellom de folkevalgte og kommunedirektøren, og bidra til god rolleforståelse og avklaring
4. Å identifisere og avtale utviklingsbehov og utviklingstiltak for kommunedirektøren.

KS ANBEFALER

Utviklingssamtalen skal være et verktøy for en systematisk gjennomgang av oppnådde resultater for kommunedirektøren. Utgangspunktet for samtalen vil være arbeidsavtalens beskrivelse av ansvar og arbeidsoppgaver samt konkrete mål for kommunedirektøren. De konkrete resultatmålene må være nedfelt i en skriftlig resultat- og utviklingsplan for kommende periode, for eksempel for ett år. Det er viktig at de målene som settes for kommunedirektøren er forankret i vedtak i kommunestyret/fylkestinget, for eksempel i vedtatt budsjett, kommune- eller fylkesplan og arbeidsgiverstrategi.

Det enkelte kommunestyret/fylkesting må selv finne de områder som er viktig for oppfølging av kommunedirektøren. Målene bør være konkrete og det bør angis hva som er kritiske suksessfaktorer og gode resultatmål.

KS foreslår følgende tema, hvor gitte mål kan etterprøves gjennom tydelige resultater:

- Økonomi
- Brukere av tjenester
- Medarbeidere
- Interne prosesser og rutiner
- Innovasjon, læring og utvikling

Utviklingssamtalen med kommunedirektøren bør også inneholde en dialog om utviklingsbehov og utviklingstiltak for kommunedirektøren. Det er viktig å identifisere og avstemme hvilke muligheter og behov som foreligger for kompetanseutvikling for kommunedirektøren.

Kommunedirektøren bør også forberede seg til utviklingssamtalen. Og det kan være nyttig at

At det settes opp god tid til samtalen, og at tidspunkt avtales i god tid. Samtalen må bygge på tillit, slik at det som blir sagt i fortrolighet ikke blir gjengitt i andre sammenhenger. Det bør skrives et referat som inneholder følgende:

1. Oppsummerer gjennomgangen av resultatoppnåelse
2. Formulerer nye resultatmål og forventninger
3. En tydeliggjøring av prinsipper for samhandling mellom folkevalgte og administrasjonen
4. Eventuelt også konkretisere utviklings tiltak for kommunedirektøren i kommende periode

kommunedirektøren har gjennomført en egen- evaluering av oppnådde resultater.

Referatet bør gjøres kjent for kommunestyret/fylkestinget og vil slik sett være åpent. Det er viktig at kommunen følger offentlighetsloven.

Utviklingssamtalen bør også åpne for en god dialog om samarbeidet og samspillet mellom folkevalgte og kommunedirektøren. Formålet er å få til en best mulig avstemning av gjensidige forventninger om hvordan samarbeidet kan fungere best mulig, og gå igjennom erfaringene partene har hatt av det samarbeidet som har vært. Det er viktig at samtalen er en dialog der kommunedirektøren er en likeverdige samtalepartner med de folkevalgte, og at det er åpenhet for å komme med egne vurderinger av samspillet og samarbeidet.

LØNNFASTSETTELSE

Det er kommunestyret/fylkestinget selv eller den som har fått myndighet som fastsetter kommunedirektørens lønn, jf. Hovedtariffavtalen kap.3, pkt. 3.4.1

GODE RÅD OG TIPS

Grunnlaget for lønnsvurderingen kan være ett eller flere av følgende kriterier:

- Oppnådde resultater i forhold til kommunens /fylkeskommunens mål
- Utøvelse av administrativ styring og ledelse
- Gjennomføring av mål og tiltak som er avtalt i utviklingssamtalen

REFLEKSJONSSPØRSMÅL

Hvordan sikrer vi en god dialog mellom kommunedirektøren og folkevalgte i utviklingssamtalen?

Hvordan kan vi etablere tillit til at det som sies i fortrolige samtaler ikke blir gjengitt i andre sammenhenger?

Hvordan jobber vi sammen for å løse problemer som oppstår underveis?

CASE

Det har vært flere situasjoner der deler av kommunestyret begynner å miste tilliten til kommunedirektøren. Hva vil du som ordfører gjøre for å bidra til å skape tillit og bygge gode relasjoner mellom folkevalgte og kommunedirektøren?

Samspill folkevalgte og kommunedirektøren

Skal forholdet mellom de folkevalgte og kommunedirektøren bli godt, kreves det respekt og aksept for de ulike rollene. Tillit er helt sentralt i dette samspillet. Det er ikke et entydig skille mellom politikk og administrasjon. Det kan være ulike oppfatninger av hva som er politikk og hva som er administrasjon, både blant folkevalgte og blant de ansatte i kommunen. Det vil være en dynamisk relasjon mellom politikk og administrasjon. Det betyr at rolleforståelsen aldri kan avklares en gang for alle, men må arbeides med kontinuerlig, både blant de folkevalgte og i dialogen mellom de folkevalgte og kommunedirektøren.

Kommuner og fylkeskommuner er styrt av folkevalgte som er valgt av og blant innbyggerne og de folkevalgte kan ha ulike oppfatninger om både mål og virkemidler for å nå disse. Det er en viktig grunn til at kommunestyret/fylkestinget tidlig i perioden vedtar en lokal arbeidsgiverpolitikk. Dette avklarer handlingsrommet for kommunedirektøren. Kommunedirektøren skal utrede, følge opp og sørge for å iverksette alle vedtak fattet av folkevalgte organer.

Det at kommunedirektøren fremstår som både lojal og uavhengig er sentralt for kommunedirektørens autoritet og tillit hos de folkevalgte og

«Skal forholdet mellom de folkevalgte og kommunedirektøren bli godt, kreves det respekt og aksept for de ulike rollene. Tillit er helt sentralt i dette samspillet.»

de ansatte i kommunen. Det er derfor viktig at samspillet mellom de folkevalgte og kommunedirektøren har et tydelig preg av en uavhengighet til å gjøre egne faglige vurderinger. Kommunedirektørens uavhengighet innebærer også at rolleutøvelsen i prinsippet ikke bør endres om det politiske flertallet i kommunestyret eller fylkestinget endres, eller ved skifte av ordfører.

De folkevalgte og kommunedirektøren spiller ikke på hver sin banehalvdel, de spiller på samme lag og mot felles mål. Et godt samspill mellom folkevalgte og kommunedirektøren vil gi kraft til det felles lederskapet.

GODE RÅD OG TIPS

- Etabler arenaer for informasjonsutveksling mellom folkevalgte og kommunedirektøren.
- Sett av tid til å snakke sammen om samspillet.
- Rolleforståelse - forstår vi hverandres roller?
- Arenaer for utveksling av informasjon, gjensidig forståelse rundt saker og politiske prosesser videre.
- Klare og tydelige vedtak gir administrasjonen gode forutsetninger for videre arbeid.
- Riktig og god informasjon, kommunedirektøren må informere, sikre at de folkevalgte sitter med den samme informasjonen.

REFLEKSJONSSPØRSMÅL

Hvordan kan folkevalgte og kommunedirektøren hos oss spille hverandre gode?

Hvordan kommer det til uttrykk at «vi spiller på samme lag – mot samme mål»?

Her foreslår vi en samtale mellom ordfører og kommunedirektør:

Ordfører: Hvilke forventninger har jeg til kommunedirektøren? Og hva gjør jeg for å bidra til et godt samspill med kommunedirektøren?

Kommunedirektør: Hvilke forventninger har jeg til ordfører? Og hva gjør jeg for å bidra til et godt samspill med ordfører?

Hva gjør vi når vi lykkes?

Hvor ser vi at vi har et forbedringspotensial?

KS
Postadresse: Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Besøksadresse: Haakon VII's gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00
ks@ks.no
www.ks.no

KS Folkevalgtprogram

Folkevalgtes arbeidsgiveransvar

23

27

Innhold

- 4 **Arbeidsgiverpolitikk og arbeidsgiverstrategi**
- 6 **Arbeidsgiveransvaret**
- 8 **Arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren**
- 13 **Utviklingssamtalen**
- 16 **Samspill folkevalgte og kommunedirektøren**

Forsidefoto:
You X Ventures/Unsplash

Ansvarlig redaktør:
Dag-Henrik Sandbakken

Grafisk formgivning:
Ståle Hevrøy, Bly

Utgivelsesår:
2020

ISBN 978-82-93100-70-6

Dette heftet er utgitt av KS.
KS er kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge. Alle landets 356 kommuner og 11 fylkeskommuner (pr. 2020) er medlemmer.

Forord

Kommuner og fylkeskommuner sysselsetter 480.000 personer i Norge, og er den største offentlige arbeidsgiveren. Folkevalgte har et overordnet ansvar og myndighet som arbeidsgiver.

Det administrative lederskapet i kommunal sektor utøves innenfor rammene som de folkevalgte setter. For å lykkes med å opprettholde en bærekraftig kommunesektor må kommuner og fylkeskommuner være attraktive arbeidsgivere. Et godt samspill mellom folkevalgte og administrativ ledelse helt avgjørende for å lykkes.

Arbeidsgiverpolitikken er den plattform kommuner og fylkeskommuner står på for å utvikle gode tjenester til innbyggerne. Den er et overordnet styringsmål fra politisk ledelse som med fordel kan forankres i kommuneplanen.

Med dette heftet ønsker KS å bidra til kunnskap om utøvelse av folkevalgtes arbeidsgiverrolle overfor kommunedirektøren. Inngåelse av arbeidsavtale og gjennomføring av gode utviklingssamtaler er sentrale temaer.

Vi håper lesningen av dette heftet kan være til inspirasjon og nytte for de folkevalgte i deres viktige arbeid med å fremme en god arbeidsgiverpolitikk.

Bjørn Arild Gram
Styreleder i KS

Lasse Hansen
Administrerende direktør i KS

Innledning

Kommuner og fylkeskommuner sysselsetter 480.000 personer i Norge, og er den største offentlige arbeidsgiveren. For å utvikle og levere gode tjenester nå og i fremtiden er det nødvendig at kommunesektoren både er og framstår som en attraktiv arbeidsgiver. Dette er viktig for å beholde, utvikle og rekruttere tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft. En selvstendig og nyskapende kommunesektor kan realiseres gjennom en framtidsrettet arbeidsgiverpolitikk.

Kommunestyret eller fylkestinget har det øverste arbeidsgiveransvaret for alle de ansatte i kommunen eller i fylkeskommunen. Arbeidsgiverstrategier er et styringsverktøy som anbefales forankret i kommunestyret og fylkestinget.

Arbeidsgiverpolitikk og arbeidsgiverstrategi

ARBEIDSGIVERPOLITIKK

Arbeidsgiverpolitikken handler om hvordan kommuner og fylkeskommuner forvalter sin arbeidsgiverrolle, og dermed hvordan de ansattes ressurser og kompetanse brukes best mulig. Det kan handle om hva som er god ledelse, hvilke forventninger vi har til medarbeiderne, hvordan vi bygger en kultur for mestring, læring og utvikling, tiltak for økt nærvær/lavere sykefravær, hvordan fremme heltidskultur, hvordan vi avlønner, balanse mellom kjønn i ulike stillinger, mangfold osv. Det er viktig å ha ledere som er opptatt av at medarbeiderne mestrer jobben sin. Opplevelsen av mestring er helt avgjørende for indre motivasjon, noe som påvirker hvilken innsats medarbeideren legger i jobben sin og kvaliteten på arbeidet som utføres.

KS har definert arbeidsgiverpolitikk som de verdier, holdninger og handlinger som arbeidsgiver står for og som medarbeidere møter hver dag i sin jobb. Arbeidsgiverpolitikken utgjør et felles verdigrunnlag for folkevalgte, ledere, medarbeidere og tillitsvalgte.

ARBEIDSGIVERSTRATEGI

For å iverksette arbeidsgiverpolitikken anbefaler KS at den følges opp gjennom arbeidsgiverstrategier, som konkretiserer målsetninger med definerte tiltak og tydelig oppfølgingsansvar.

KS ANBEFALER:

1. At lokal arbeidsgiverpolitikk og arbeidsgiverstrategier oppdateres og revideres jevnlig i likhet med annet plan- og strategiarbeid.
2. At arbeidsgiverpolitikken synliggjøres som en del av kommuneplanens samfunnsdel, for å få frem sammenhengen mellom arbeidsgiverpolitikken og øvrige innsatser og styringsmål i kommunen/fylkeskommunen.
3. At arbeidsgiverpolitikken bygger på Hovedavtalens mål om samarbeid, medbestemmelse og medinnflytelse og fremmer en innovativ og omstillingsdyktig kommunesektor til det beste for innbyggerne.
4. At lokal arbeidsgiverpolitikk ses i sammenheng med Hovedtariffavtalen kapittel 3.2, som uttrykker at det utarbeides en lokal lønnspolitikk

I delegeringsreglementet bør det framkomme om de folkevalgte skal vedta arbeidsgiverpolitikken og/eller arbeidsgiverstrategien.

Arbeidsgiveransvaret

Kommuneloven fastslår at øverste myndighetsorgan er kommunestyret/fylkestinget. Som et kollegialt organ ivaretar det sitt ansvar og utøver sin myndighet gjennom vedtak. Den nye kommuneloven lovfester folkevalgt ledelse. Det er en viktig premiss at det skal gis mer styringsinformasjon til kommunestyret/fylkestinget som kollegium. Det er også viktig å presisere at prinsipielle saker bare skal behandles av folkevalgte organer.

Folkevalgtes overordnede ansvar og myndighet som arbeidsgiver ivaretas derfor best gjennom å vedta kommunens/ fylkeskommunens arbeidsgiverpolitikk og arbeidsgiverstrategi.

Kommunestyret/fylkestinget bør også vedta de overordnede føringene på arbeidsgiverområdet slik som reglementer, mandat for lønnsforhandlinger dersom dette har økonomiske konsekvenser, vedta overordnede rammer for eventuelle nedbemanninger, mål for sykefravær, mål for heltidskultur med mer. Ved særskilte satsinger/prosjekt vil de folkevalgte også gjerne vedta økonomiske rammer i forbindelse med budsjettbehandlingen.

I tillegg er det viktig at de folkevalgte etterspør nøkkelinformasjon om kommunen som arbeids-

giver. Dette kan handle om rekrutteringsevne, kapasitet og kompetansesammensetning i forhold til bemanningsbehov, nærvær/sykefravær, tall for turnover inklusiv avgang til pensjon, kompetansebehov fremover, status for inntak av lærlinger, samarbeid med videregående skole og UH-systemet mm. Det er også viktig å etterspørre resultater av medarbeiderundersøkelser og evt. andre arbeidsmiljøkartlegginger.

Delegeringsreglementet er et svært viktig verktøy for utøvelse av folkevalgtes overordnede arbeidsgiverrolle. Daglig utøvelse av arbeidsgiveransvaret for den kommunale organisasjonen er i henhold til kommuneloven overlatt til kommunedirektøren, jf. kommuneloven § 13-1, 7. ledd. Kommunedirektøren har i ny kommunelov fått lovfestet det løpende personalansvaret. Hvilket blant annet innebærer ansvaret for alle ansettelser, oppsigelser, permisjoner og å fastsette lønn til den enkelte medarbeider. Alt dette innenfor de føringer kommunestyret/fylkestinget har gitt gjennom budsjetter og vedtatt arbeidsgiverpolitikk. Kommunestyret eller fylkestinget selv skal fortsatt ansette kommunedirektøren og eventuelt avslutte arbeidsforholdet.

Kommunedirektøren har også ansvaret for å lede den samlede kommune/fylkeskommune-administrasjonen, jfr. kommunelovens § 13-1, 2. ledd. Det innebærer blant annet at alle ansatte opptrer på hans eller hennes vegne i møte med politiske organ. Kommunedirektøren har som en følge av dette også ansvaret for å organisere og lede sin administrasjon i det daglige. Bestemmelsen er imidlertid ikke til hinder for at folkevalgte kan fatte vedtak om overordnede føringer for kommunal organisering eller en administrativ hovedstruktur. KS anbefaler at de folkevalgte overlater til kommunedirektøren å bestemme den mer detaljerte administrative strukturen.

REFLEKSJONSSPØRSMÅL

Hvordan synliggjøres og forankres de folkevalgtes arbeidsgiveransvar hos oss?

Hvordan skal vi forankre arbeidsgiverpolitikken vår – både administrativt og politisk?

Hvordan skal arbeidsgiverstrategien ses i sammenheng med annet plan- og strategiarbeid i vår organisasjon?

Arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren

Arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren må ivaretas av kommunestyret eller fylkestinget selv. Kommunedirektøren ansettes av og rapporterer til kommunestyret eller fylkestinget. Kommunedirektøren har slik sett ingen enkelt person å forholde seg til som sin arbeidsgiver, men et kollegialt organ, som består av kommunestyret eller fylkestinget.

Hvordan kommunestyret eller fylkestinget ivaretar rollen som arbeidsgiver for kommunedirektøren vil ha stor betydning for samarbeidet mellom kommunedirektøren og de folkevalgte, for styring, ledelse og rolleavklaring. I tillegg betydning for omdømme og mulighetene for å rekruttere dyktige ledere.

En god ivaretagelse av arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren handler om å opptre på en slik måte at konflikter forebygges og at det er et godt tillitsforhold mellom folkevalgte og kommunedirektøren. Et godt samspill mellom folkevalgte og kommunedirektøren gir et godt grunnlag for kraft i det felles lederskapet. Kommunedirektøren bør gi løpende informasjon om tilstanden i administrasjonen og tjenesteproduksjonen til alle folkevalgte til samme tid. På samme måte er det viktig at ordfører gir kommunedirektøren relevant informasjon fra møter o.l. han/hun har deltatt på, som kommunedirektøren trenger kunnskap om. Tillit i systemer med mye delegering forutsetter innsikt hos de folkevalgte og trygghet for de vurderingene administrasjonen gjør. Tydelige rolleavklaringer er en forutsetning for tillit. Dersom det oppstår uklarheter knyttet til roller og rolleforståelse mellom de folkevalgte og administrasjonen, må dette tas opp og samtales om.

Kommunedirektørens arbeidsavtale og jevnlig utviklingssamtaler er to viktige verktøy for de folkevalgte. Kommunedirektøren har om ikke annet er avtalt, det samme oppsigelsesvernet i henhold til arbeidsmiljøloven som andre ansatte. Kommunestyret eller fylkestinget kan derfor ikke si opp kommunedirektøren uten at det foreligger en saklig grunn. Det er også adgang til å inngå en forhåndsavtale om at kommunedirektøren fraskriver seg stillingsvernet mot en sluttkompensasjon. Slike avtaler kan være hensiktsmessig å inngå.

Det skal foreligge en skriftlig arbeidsavtale mellom kommunen/fylkeskommunen og kommunedirektøren som innfrir minstekravet etter arbeidsmiljølovens bestemmelser. Avtalen bør også beskrive ansvar og myndighetsområde, prosedyre for oppfølging av resultatkrav og muligheter for faglig utvikling. I tillegg bør det gjennomføres utviklingssamtaler der forventninger, rolleavklaringer og resultater gjennomgås. Det anbefales at utviklingssamtalen som minimum gjennomføres av ordfører, varaordfører i tillegg til en annen ledende folkevalgt. Formannskapet/fylkesutvalget kan være et egnet forum. Anbefalt antall 3-5 personer. Det bør også gjennomføres årlig lønnsamtaler og lønnsvurdering.

«Det skal foreligge en skriftlig arbeidsavtale mellom kommunen/fylkeskommunen og kommunedirektøren som innfrir minstekravet etter arbeidsmiljølovens bestemmelser.»

KS ANBEFALER:

Folkevalgtes arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren bør utformes etter følgende prinsipper:

1. Kommunestyret/fylkestinget og kommunedirektøren bør kontinuerlig være opp tatt av roller og rolleforståelse og hva som kjennetegner et godt samspill. Kommunedirektøren skal være uavhengig og lojal til hele kommunestyret eller fylkestinget. Med «uavhengig» menes at kommunedirektøren ansettelsesforhold forventes å være uberørt av endringer i kommunestyret eller fylkestingets sammensetning, nytt formannskap, nytt fylkesutvalg eller ny ordfører. Kommunedirektøren skal sikre at saker er så godt utredet som mulig ut fra et faglig ståsted, følge opp vedtak, og melde tilbake.
2. Arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren må ivaretas etter de samme prinsippene som for andre ansatte i kommunen, selv om det er representanter fra den politiske ledelsen som følger det opp.
3. Utviklingssamtalen med kommunedirektøren må være tilstrekkelig forankret i kommunestyret eller fylkestinget og bør som minimum gjennomføres av ordfører, varaordfører i tillegg til en annen ledende folkevalgt. Dersom det ikke er formannskapet som får denne myndigheten bør kommunestyret/fylkestinget velge et utvalg etter § 5-7 i kommuneloven.

«For å oppnå varige resultater trenger vi å legge til rette for gode og involverende prosesser – i samspillet mellom politikere, ledere, medarbeidere og tillitsvalgte»

REFLEKSJONSSPØRSMÅL

Det overordnede arbeidsgiveransvaret for de ansatte i kommunen eller fylkeskommunen ligger i kommunestyret eller fylkestinget. Hvordan utøves dette arbeidsgiveransvaret i dag?

Har kommunen/ fylkeskommunen en vedtatt lokal arbeidsgiverstrategi?

Er arbeidsgiverstrategien i tråd med sittende kommunestyre/ fylkestings ønskede arbeidsgiverpolitikk?

GODE RÅD OG TIPS

- Husk at det er kommunestyret eller fylkestinget som kollegium som utøver arbeidsgiveransvaret, men at du som folkevalgt har et ansvar for å fremstå som en seriøs arbeidsgiver.
- Sett deg inn i hva som er vedtatt arbeidsgiverpolitikk og vedtatte arbeidsgiverstrategier
- Etterspør informasjon til kommunestyret/fylkestinget dersom du har behov for dette. For at folkevalgte skal kunne fatte en god beslutning er det viktig med informasjon.

CASE

Som ordfører har du bekymret deg over sykefraværet som er på over 20 % på sykehjemmet. Høyt sykefravær har vært en utfordring over tid, og det laveste fraværet har i et kvartal vært 14 %. Endringen skjedde etter at en ny styrer ble ansatt ved sykehjemmet. Du opplever et stort press fra andre politikere som er bekymret for både kvaliteten på tilbudet og arbeidsmiljøet og de hører mye lederkritikk på bygda. Som ordfører orienterer du kommunedirektøren om dette og du ber han informere mer i AMU og helse og velferdsutvalget om årsaken til dette. Du spør også om kommunedirektøren har vurdert å avvikle ansettelsen av den nye styreren.

Som kommunedirektør mener du at det informeres nok både med statistikk og meldinger, og du presiserer at dette ligger under arbeidsgiveransvaret som du har med hjemmel i kommuneloven. Du mener det ikke er naturlig å involvere politisk nivå eller AMU utover det som gjøres i dag. Du framhever at det er krevende å jobbe med arbeidsmiljø og du mener at folkevalgte ikke bør mene noe om enkeltansatte, det er kommunedirektørens ansvar.

REFLEKSJONSSPØRSMÅL

Har kommunestyret vedtatt mål for sykefraværet?

Hvem er den ansvarlige her?

Hvordan burde ordfører og kommunedirektøren hatt dialog om denne saken?

ARBEIDSAVTALEN

Det skal foreligge en skriftlig arbeidsavtale mellom kommunen eller fylkeskommunen og kommunedirektøren som innfrir minstekravet etter arbeidsmiljølovens bestemmelser.

Arbeidsavtalen er et grunnlag for oppfølging av kommunedirektøren og den bør inneholde følgende:

1. Avtalens parter, tiltredelse, arbeidsted, prøvetid, arbeidstid og eventuelle særlige arbeidsordninger, samt oppsigelsesfrister.
2. Lønn, eventuelle tillegg eller kompensasjon, samt henvisning til hovedtariffavtalen.
3. Ansvar og myndighetsområde, taushetsplikt, samtykke til offentliggjøring av CV, regulering av adgang til bierverv, verv, egen utvikling/ faglig utvikling.
4. Eventuelt avtale om åremål, retrettstilling og etterlønn ved fratreden.

KS anbefaler at avtalen også inneholder:

1. Prosedyrer for utarbeiding av gjensidige forventninger/resultatkrav
2. En plan for oppfølging og videreutvikling av gjensidige forventninger/resultatkrav og gjennomføring av utviklingssamtalen
3. Prosedyre for håndtering av situasjoner som kan oppstå om forventninger/resultatkrav

Ved inngåelse av arbeidsavtale med ny kommunedirektør anbefaler KS at det avtales at oppsigelsesvernet ikke gjøres gjeldende, men at det i stedet avtales etterlønn, jf. arbeidsmiljøloven §15-16 (2). Etter våre erfaringer er det en ubetinget fordel, både for kommunestyret/ fylkestinget som arbeidsgiver og kommunedirektøren som arbeidstaker, at man på forhånd har regulert hva som skal skje dersom kommunestyret/fylkestinget ikke lenger har tillit til kommunedirektøren eller av andre grunner ser behovet for å avslutte forholdet.

GODE RÅD OG TIPS

- Kommunen eller fylkeskommunen bør innhente bistand fra KS advokatene eller andre når en skal utforme arbeidsavtalen.
- Arbeidsavtalen bør gjennomgås i forbindelse med utviklingssamtalen og eventuelt justeres ved behov. En justering av avtalen krever enighet fra begge parter.
- Arbeidsavtalen bør regulere en eventuell avslutning av arbeidsforholdet.

Utviklingssamtalen

Kommunedirektøren har ingen enkeltperson å forholde seg til som arbeidsgiver, men et kollegialt organ som består av kommunestyret eller fylkestinget. KS bruker begrepet «utviklingssamtalen» for å skille mellom en tradisjonell medarbeidersamtale og en strukturert samtale mellom de folkevalgte og kommunedirektøren. Det er fornuftig at et arbeidsutvalg nedsatt etter kommunelovens § 5-7 som for eksempel ordfø-

rer, varaordfører og representant fra mindretallet har disse samtale med kommunedirektøren. Det bør på forhånd være drøftinger i kommunestyret eller fylkestinget om hvilke temaområder som bør tas opp i utviklingssamtalen. I samtalen bør det være rom for å drøfte utvikling av relasjonen mellom folkevalgte og kommunedirektøren, roller og rolleforståelse, arbeidsform, kommunikasjon og oppnådde resultater, dette kan bidra til å forebygge konflikter og tillitsbrudd. Det er viktig at en årlig utviklings samtale ikke erstatter den løpende dialogen mellom de folkevalgte og kommunedirektøren. Flere av temaene som omhandles i utviklingssamtalen vil det være behov for å drøfte flere ganger i løpet av perioden.

Formålet med utviklingssamtalen:

1. Å avklare gjensidige forventninger til samarbeidet, form for kommunikasjon, arbeidsvilkår og resultater
2. Å skape tillit og åpenhet
3. Å legge grunnlaget for god kommunikasjon mellom de folkevalgte og kommunedirektøren, og bidra til god rolleforståelse og avklaring
4. Å identifisere og avtale utviklingsbehov og utviklingstiltak for kommunedirektøren.

KS ANBEFALER

Utviklingssamtalen skal være et verktøy for en systematisk gjennomgang av oppnådde resultater for kommunedirektøren. Utgangspunktet for samtalen vil være arbeidsavtalens beskrivelse av ansvar og arbeidsoppgaver samt konkrete mål for kommunedirektøren. De konkrete resultatmålene må være nedfelt i en skriftlig resultat- og utviklingsplan for kommende periode, for eksempel for ett år. Det er viktig at de målene som settes for kommunedirektøren er forankret i vedtak i kommunestyret/fylkestinget, for eksempel i vedtatt budsjett, kommune- eller fylkesplan og arbeidsgiverstrategi.

Det enkelte kommunestyret/fylkesting må selv finne de områder som er viktig for oppfølging av kommunedirektøren. Målene bør være konkrete og det bør angis hva som er kritiske suksessfaktorer og gode resultatmål.

KS foreslår følgende tema, hvor gitte mål kan etterprøves gjennom tydelige resultater:

- Økonomi
- Brukere av tjenester
- Medarbeidere
- Interne prosesser og rutiner
- Innovasjon, læring og utvikling

Utviklingssamtalen med kommunedirektøren bør også inneholde en dialog om utviklingsbehov og utviklingstiltak for kommunedirektøren. Det er viktig å identifisere og avstemme hvilke muligheter og behov som foreligger for kompetanseutvikling for kommunedirektøren.

Kommunedirektøren bør også forberede seg til utviklingssamtalen. Og det kan være nyttig at

At det settes opp god tid til samtalen, og at tidspunkt avtales i god tid. Samtalen må bygge på tillit, slik at det som blir sagt i fortrolighet ikke blir gjengitt i andre sammenhenger. Det bør skrives et referat som inneholder følgende:

1. Oppsummerer gjennomgangen av resultatoppnåelse
2. Formulerer nye resultatmål og forventninger
3. En tydeliggjøring av prinsipper for samhandling mellom folkevalgte og administrasjonen
4. Eventuelt også konkretisere utviklings tiltak for kommunedirektøren i kommende periode

kommunedirektøren har gjennomført en egen- evaluering av oppnådde resultater.

Referatet bør gjøres kjent for kommunestyret/fylkestinget og vil slik sett være åpent. Det er viktig at kommunen følger offentlighetsloven.

Utviklingssamtalen bør også åpne for en god dialog om samarbeidet og samspillet mellom folkevalgte og kommunedirektøren. Formålet er å få til en best mulig avstemning av gjensidige forventninger om hvordan samarbeidet kan fungere best mulig, og gå igjennom erfaringene partene har hatt av det samarbeidet som har vært. Det er viktig at samtalen er en dialog der kommunedirektøren er en likeverdig samtalepartner med de folkevalgte, og at det er åpenhet for å komme med egne vurderinger av samspillet og samarbeidet.

LØNNSFASTSETTELSE

Det er kommunestyret/fylkestinget selv eller den som har fått myndighet som fastsetter kommunedirektørens lønn, jf. Hovedtariffavtalen kap.3, pkt. 3.4.1

GODE RÅD OG TIPS

Grunnlaget for lønnsvurderingen kan være ett eller flere av følgende kriterier:

- Oppnådde resultater i forhold til kommunens /fylkeskommunens mål
- Utøvelse av administrativ styring og ledelse
- Gjennomføring av mål og tiltak som er avtalt i utviklingssamtalen

REFLEKSJONSSPØRSMÅL

Hvordan sikrer vi en god dialog mellom kommunedirektøren og folkevalgte i utviklingssamtalen?

Hvordan kan vi etablere tillit til at det som sies i fortrolige samtaler ikke blir gjengitt i andre sammenhenger?

Hvordan jobber vi sammen for å løse problemer som oppstår underveis?

CASE

Det har vært flere situasjoner der deler av kommunestyret begynner å miste tilliten til kommunedirektøren. Hva vil du som ordfører gjøre for å bidra til å skape tillit og bygge gode relasjoner mellom folkevalgte og kommunedirektøren?

Samspill folkevalgte og kommunedirektøren

Skal forholdet mellom de folkevalgte og kommunedirektøren bli godt, kreves det respekt og aksept for de ulike rollene. Tillit er helt sentralt i dette samspillet. Det er ikke et entydig skille mellom politikk og administrasjon. Det kan være ulike oppfatninger av hva som er politikk og hva som er administrasjon, både blant folkevalgte og blant de ansatte i kommunen. Det vil være en dynamisk relasjon mellom politikk og administrasjon. Det betyr at rolleforståelsen aldri kan avklares en gang for alle, men må arbeides med kontinuerlig, både blant de folkevalgte og i dialogen mellom de folkevalgte og kommunedirektøren.

Kommuner og fylkeskommuner er styrt av folkevalgte som er valgt av og blant innbyggerne og de folkevalgte kan ha ulike oppfatninger om både mål og virkemidler for å nå disse. Det er en viktig grunn til at kommunestyret/fylkestinget tidlig i perioden vedtar en lokal arbeidsgiverpolitikk. Dette avklarer handlingsrommet for kommunedirektøren. Kommunedirektøren skal utrede, følge opp og sørge for å iverksette alle vedtak fattet av folkevalgte organer.

Det at kommunedirektøren fremstår som både lojal og uavhengig er sentralt for kommunedirektørens autoritet og tillit hos de folkevalgte og

«Skal forholdet mellom de folkevalgte og kommunedirektøren bli godt, kreves det respekt og aksept for de ulike rollene. Tillit er helt sentralt i dette samspillet.»

de ansatte i kommunen. Det er derfor viktig at samspillet mellom de folkevalgte og kommunedirektøren har et tydelig preg av en uavhengighet til å gjøre egne faglige vurderinger. Kommunedirektørens uavhengighet innebærer også at rolleutøvelsen i prinsippet ikke bør endres om det politiske flertallet i kommunestyret eller fylkestinget endres, eller ved skifte av ordfører.

De folkevalgte og kommunedirektøren spiller ikke på hver sin banehalvdel, de spiller på samme lag og mot felles mål. Et godt samspill mellom folkevalgte og kommunedirektøren vil gi kraft til det felles lederskapet.

GODE RÅD OG TIPS

- Etabler arenaer for informasjonsutveksling mellom folkevalgte og kommunedirektøren.
- Sett av tid til å snakke sammen om samspillet.
- Rolleforståelse - forstår vi hverandres roller?
- Arenaer for utveksling av informasjon, gjensidig forståelse rundt saker og politiske prosesser videre.
- Klare og tydelige vedtak gir administrasjonen gode forutsetninger for videre arbeid.
- Riktig og god informasjon, kommunedirektøren må informere, sikre at de folkevalgte sitter med den samme informasjonen.

REFLEKSJONSSPØRSMÅL

Hvordan kan folkevalgte og kommunedirektøren hos oss spille hverandre gode?

Hvordan kommer det til uttrykk at «vi spiller på samme lag – mot samme mål»?

Her foreslår vi en samtale mellom ordfører og kommunedirektør:

Ordfører: Hvilke forventninger har jeg til kommunedirektøren? Og hva gjør jeg for å bidra til et godt samspill med kommunedirektøren?

Kommunedirektør: Hvilke forventninger har jeg til ordfører? Og hva gjør jeg for å bidra til et godt samspill med ordfører?

Hva gjør vi når vi lykkes?

Hvor ser vi at vi har et forbedringspotensial?

KS
Postadresse: Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Besøksadresse: Haakon VII's gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00
ks@ks.no
www.ks.no

Tabell 13502: Utvalgte nøkkeltall barnehager

Korrigerte brutto driftsutgifter per korrigert oppholdstime (samlet f201, f211, f221) i kommunale barnehager

Korrigerte brutto driftsutgifter per korrigert oppholdstime (f201) i kommunale barnehager

Tabell 12235: Korrigerte brutto driftsutgifter i grunnskolesektoren

Korrigerte brutto driftsutgifter per elev (FGK8 Grunnskolesektor)

Korrigerte brutto driftsutgifter per elev (FGK8a Grunnskole, skolelokaler og skoleskyss)

Rennebu		KOSTRAGruppe 5		Landet ex Oslo	
2022	2023	2022	2023	2022	2023
97,9	114,4	89,2	100,6	89,2	97,2
85,2	97,1	75,5	84,7	69,8	76,2
190 855	215 254	176 894	195 149	149 164	163 131
186 012	211 316	170 350	187 763	140 652	153 327

Tilbakemelding på forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll 2024 – 2028.

Utdanningsforbundet i Rennebu har følgende tilbakemelding på «Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering»:

- 1) Det stemmer ikke at Rennebu ligger over KOSTRA-gruppen sin når det gjelder
 - a) Pr. oppholdstime i kommunale barnehager.
 - b) Brutto driftsutgifter til grunnskolesektoren målt pr elev.
- 2) Da blir konklusjonen til revisor: «konsekvensen av svak produktivitet er at ressursene brukes mindre effektivt enn hva som er mulig» feil. Rennebu ligger som sagt under sin KOSTRA-gruppe både innenfor barnehage og grunnskole.
- 3) I dokumentet blir det påpekt at det er større omfang av spesialundervisning i Rennebu enn i andre kommuner. Det er slik at man ikke velger sine elever i offentlig skole. I Rennebu er det flere lavinntektsfamilier enn gjennomsnittet, og det er lavere utdanningsnivå blant innbyggerne enn gjennomsnittet. De elevene man får, må man ta. Dette vil medføre svingninger fra år til annet. Dere sier selv i punktet under at «saksbehandlingen skal ha fokus på barnets beste».
- 4) Under pkt. om ”minoritetsspråklige barn” skriver revisor: ”Med knapp tilgang på kvalifiserte lærere, kan dette bli utfordrende». I realiteten har vi lærerressursene, så utfordringen er ved sykdom.
- 5) Når man ser på punktene for moderat risiko innenfor oppvekst, står det «kostnadsnivå». Når barnehage og grunnskole ligger under sin KOSTRA-gruppe, og har holdt sine budsjett, er utdanningsforbundet av den oppfatning at det er rart at «helse og omsorg» kun har bemerkningen «kostnadsstyring» som risiko, og ikke kostnadsnivå i tillegg. KOSTRA-tallene viser at Rennebu kommune drifter langt mer kostbart enn sammenlignbare kommuner i helsesektoren.
- 6) Med tanke på feilene revisor har om KOSTRA-tallene, stiller Utdanningsforbundet i Rennebu, spørsmålet: er det flere feil i rapporten?

Mvh.

Stian Stuen
Hovedtillitsvalgt, Utdanningsforbundet Rennebu

REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Rennebu kommune

2024

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød, gul og grønn, hvor rød er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare rød og gule områder presentert.

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurderinger for Rennebu kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Rekruttering og vikarbruk	Informasjonssikkerhet
Internkontroll	Saksbehandling
Økonomisk bærekraft	HMS og sykefravær
Taushetsplikt og personvern	Helhetlig virksomhetsstyring
Eldreomsorg	Kommunesamarbeid
Utenforskap	Åpenhet i forvaltningen
Tildeling av helse- og omsorgstjenester	Budsjettstyring og rapportering
Klima og miljø	Offentlige anskaffelser
	Forvaltning av kraftrettigheter
	Kostnadsnivå - oppvekst
	Barnehage – kapasitet og dekningsgrad
	Spesialundervisning - omfang
	PP-tjenesten
	Minoritetsspråklige barn
	Helseplattformen
	Barnevern
	Integrering av flyktninger
	Kostnadsstyring - omsorgstjenester
	Bruk av tvang
	Fritidsbebyggelse
	Vedlikeholdsetterslep
	Næring, skog og landbruk
	Generell eierstyring
	Eierstyring av ReMidt IKS
	Eierstyring av TBRT IKS
	Forvaltning av IKA Trøndelag IKS

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget i kommunen skal utarbeide en *plan for forvaltningsrevisjon* (kommunelovens § 23-3 andre ledd) og en *plan for eierskapskontroll* (kommunelovens § 23-4 andre ledd). Revisors risiko- og vesentlighetsanalyse er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med disse planene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er en invitasjon til en dialog om risikoområder i kommunen og bør suppleres med vurderinger fra kommuneorganisasjonen og kontrollutvalget selv. Vurderingen av risiko er basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens, og disse er påpekt kort i teksten. Det er lagt vekt på å framstille risikovurderingene på en enkel måte, og risikoer som revisor har funnet uvesentlig er ikke tatt med. Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er sett fra revisors perspektiv og andre kan ha andre vurderinger basert på sin kunnskap om kommunen.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er basert på erfaringer fra revisjonsarbeidet i kommunen, data fra eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen.

Denne rapporten er delt inn i seks områder. Disse er:

- Kommuneorganisasjon
- Økonomi
- Oppvekst
- Helse og omsorg
- Samfunnsutvikling og drift
- Eierskap

Området eierskap handler om kommunens eierstyring generelt og eierstyring av ulike selskaper. Forvaltningsrevisjon i selskaper omtales innenfor de områdene hvor de naturlig hører hjemme. Vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefelleskap beskrives under kommuneorganisasjon, mens tjenestene som leveres omtales innenfor de enkelte områdene.

2 KOMMUNEORGANISASJONEN

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Rekruttering og vikarbruk	Informasjonssikkerhet
Internkontroll	Saksbehandling
	HMS og sykefravær
	Helhetlig virksomhetsstyring
	Kommunesamarbeid
	Åpenhet i forvaltningen

Rekruttering og vikarbruk

Generelt er det kamp om arbeidskrafta, og Rennebu kommunene har utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Når kommunen ikke klarer å løse rekrutteringsproblemene settes det i verk midlertidige tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis ved bruk av vikarbyråer. En konsekvens av rekrutteringsutfordringene er at kommunen står i fare for å mangle kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taus kunnskap i organisasjonen forsvinner.

Internkontroll – system og implementering

Formålet med kravet om internkontroll i kommuneloven § 25 -1 er å forebygge og hindre brudd på regelverk, og å sikre at brudd blir oppdaget og korrigert. Dette krever at kommunedirektøren har et system for internkontroll, som sikrer at eksempelvis oppvekstsektoren rapporterer om de faktiske forhold i sektoren og jevnlig evaluerer og korrigerer egen praksis. Rennebu kommune jobber med å forbedre internkontrollsystemet, men det gjenstår blant annet å forankre systemet i organisasjonen. Bevissthet og kultur rundt avvik og oppfølging av avvik som grunnlag for læring og forbedring er sentralt i et internkontrollsystem. Små kommuner er sårbare ved fravær eller skifte av personell med spesialkompetanse. Dette stiller ekstra store krav til skriftlige rutinebeskrivelser og tydelig ansvars- og rollefordeling.

Informasjonssikkerhet

Sannsynligheten for ondsinnede handlinger mot IKT-systemer er økende i samfunnet. Kommunene er komplekse organisasjoner som er avhengig av IKT på de fleste områder. Hvis IKT-systemet rammes av en hendelse som setter det ut av funksjon, er konsekvensen at kommunens virksomhet blir skadelidende på ulike måter. Økende grad av digitalisering gir effektive løsninger, men det er sannsynlig at bevisstheten omkring IKT-sikkerhet ikke er til stede i hele organisasjonen, med eksempelvis den konsekvens at brukere trykker på en lenke som gir uvedkommende tilganger. IKT-sikkerhet er relatert til personvernforordningen og

håndtering av personopplysninger, eksempelvis med den konsekvens at personopplysninger kommer på avveie. Ifølge rapport fra en forvaltningsrevisjon i 2023 mangler Rennebu kommune spesifikke sikkerhetsmål, sikkerhetsstrategi og en tydelig organisering.

Saksbehandling

Kravene til forsvarlig saksbehandling innebærer at kommunen må ha saksbehandlere som både har fagspesifikk og generell forvaltningskompetanse. For en liten kommune med små administrative ressurser å spille på, kan dette være utfordrende, og innebærer en risiko for sviktende beslutningsgrunnlag. Konsekvensen av dette kan bli at politiske organ tar andre beslutninger enn hva de ville gjort med grundigere utredninger.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og sykefravær

Sykefraværet har en kostnad og en konsekvens i form av at tjenestene ikke blir bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse. Sykefraværet kan påvirke kontinuitet, effektivitet og være en belastning for brukere og kollegaer. Det kan medføre at det ikke er nok personell i skolen til å gi spesialundervisning, at saksbehandling blir forsinket og at andre ansatte må jobbe overtid med den belastningen det kan medføre. Sykefravær som kan relateres til arbeidsmiljøet er særlig kritisk i denne sammenhengen, og hvor arbeidsgiver har et særskilt ansvar. Helse, miljø og sikkerhet er også et tema knyttet til vold i både oppvekst- og helsesektoren.

Helhetlig virksomhetsstyring

Rennebu kommunes budsjett og økonomiplan inneholder ingen andre målsettinger enn de finansielle, og årsberetningen har hovedfokus på regnskapsrapportering. Lovkravet om at årsberetningen skal redegjøre for måloppnåelse er svakt ivaretatt. Det er en forutsetning for god virksomhetsstyring at målene i kommuneplanen blir fulgt opp gjennom konkrete og etterprøvbare målsettinger i økonomiplan og årsbudsjett, og at resultatene blir sammenlignet og rapportert mot disse målene.

Kommunesamarbeid

Samarbeid gjennom ulike vertskommuneløsninger og selvstendige selskaper kan gå på bekostning av kommunens kontroll og styring med velferdstjenester. Når det heller ikke er en fast struktur på hvilke kommuner det samarbeides med, kan styringen bli fragmentert og uoversiktlig. En annen konsekvens er at avstanden til tjenesten kan øke, og at kommunen ikke får tilstrekkelig kunnskap om tjenestene til å vurdere om de er tilstrekkelige. Dermed er det fare for at tjenestene utvikler seg i en retning som Rennebu kommune ikke er tjent med, og at utviklingen skjer uten folkevalgt styring og kontroll.

Åpenhet i forvaltningen

I Kommunal Rapport og Pressens offentlighetsutvalg sin undersøkelse i 2022 ble Rennebu rangert på 235. plass blant kommunene. Det ble scoret lavt på elektroniske innsynsløsninger og journalføring. Konsekvensen av høye terskler for innsyn kan bli at innbyggerne får svekket mulighet til å ivareta sine rettigheter.

3 ØKONOMI

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Økonomisk bærekraft	Budsjettstyring og rapportering
	Offentlige anskaffelser
	Forvaltning av kraftrettigheter

Økonomisk bærekraft

Den finansielle utviklingen i Rennebu kommune har vært svært negativ de to siste årene, og driftsutgiftene ligger langt over et bærekraftig nivå. Kommunens evne til å sette tæring etter næring utfordres ytterligere av forventet inntektsutvikling de kommende årene. En bærekraftig økonomi innebærer at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond i forhold til inntektene. Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting. Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte på bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at rentesjokk kan få store økonomiske konsekvenser.

Budsjettstyring og rapportering

Store budsjettoverskridelser i 2022 og 2023 indikerer svakheter ved budsjettering, budsjettoverholdelse og rapportering. Det er konkrete krav til hvordan budsjettet skal utarbeides, men det gjøres også subjektive vurderinger. I en situasjon hvor utgiftene må kuttes, er det risiko for at det oppstår konflikt mellom kravet til realistiske budsjett og kravet til balanse innenfor knappe rammer. Dersom rapporteringsrutinene ikke avdekker avvikene tidsnok, drar kommunen med seg et underskudd som må dekkes inn i fremtidige budsjett.

Offentlige anskaffelser

Avgjørelser i to klagesaker til KOFA indikerer svakheter i kommunens anskaffelsesprosesser. Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplisert, og det er sannsynlig at det oppstår feil. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge når det gjøres ulovlige direkteanskaffelser. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale og

prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse. Det har også konsekvenser for tilbydere som ikke får oppdrag fordi regelverket ikke følges.

Forvaltning av kraftrettigheter

Kommunen disponerer en stor kraftmengde med avtale om aktiv forvaltning. På grunn av sterkt svingende kraftpriser er inntektene lite forutsigbare, og ved svikt i risikohåndteringen er kommunen eksponert mot betydelige tap. Konsekvensen av dette kan bli at kommunen må kutte bevilgninger til tjenesteproduksjon.

4 OPPVEKST

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Taushetsplikt og personvern	Kostnadsnivå
	Barnehage – kapasitet og dekningsgrad
	Spesialundervisning - omfang
	PP-tjenesten
	Minoritetsspråklige barn

Taushetsplikt og personvern

Revisor erfarer at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn og ungdom. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte, og er spesielt sårbart i små lokalsamfunn. Det kan også gi negative økonomiske konsekvenser og svekke kommunens omdømme.

Kostnadsnivå

Sammenlignet med KOSTRA-gruppen og landet har Rennebu høye kostnader per oppholdstime i kommunale barnehager. Det samme gjelder brutto driftsutgifter til grunnskolesektoren målt per elev. Konsekvensen av svak produktivitet er at ressursene brukes mindre effektivt enn hva som er mulig.

Barnehage – kapasitet og dekningsgrad

Rennebu har store svingninger i barnetallet fra år til år. I forhold til andre kommuner er andelen av barn med barnehageplass lav. Noe av dette kan forklares med at de har barnehageplass i nabokommuner. Til tross for dette er det tatt i bruk brakkerigger for å ha tilstrekkelig kapasitet

ved Vonheim barnehage. Barnehageplass i nabokommuner kan skape utfordringer når barna kommer i skolepliktig alder.

Omfang av spesialundervisning

En langt høyere andel av elevene i Rennebu får spesialundervisning på bakgrunn av enkeltvedtak enn hva som er gjengs hos andre kommuner. Dette har vedvart over flere år, noe som indikerer at årsaken kan ligge på systemnivå og ikke hos egenskaper ved elevene. Konsekvensen av et høyt nivå kan bli at kommunen ikke oppnår samme kostnadseffektivitet som andre former for tilpasset undervisning kunne gitt, og at elevene kan oppleve utenforskap.

PP-tjenesten

I forvaltningsrevisjonen om tidlig innsats i 2023 ble det pekt på at PP-tjenesten er sårbar som følge av at den er liten. Kommunestyret fulgte opp med å be kommunedirektøren om å gjøre tiltak slik at risikoen kan minimeres. Saksbehandlingen skal ha fokus på barnets beste, samtidig som minimumskravene til enkeltvedtak etter forvaltningsloven blir ivarettatt. Konsekvensen av en lite robust PP-tjeneste kan bli mangelfullt beslutningsgrunnlag om barnets beste, og føre til feil beslutning og feil tiltak.

Minoritetsspråklige barn

Rennebu har hatt stort mottak av flyktninger den siste tiden, noe som stiller krav til organisering og bemanning for å løse morsmålsundervisning og språkutfordringer. Med knapp tilgang på kvalifiserte lærere kan dette bli utfordrende. Dette kan både få konsekvenser for kommunens integreringsarbeid, overholdelse av lovkrav, og ikke minst hensynet til den enkelte elev.

5 HELSE OG OMSORG

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Eldreomsorg	Helseplattformen
Utenforskap	Barnevern
Tildeling av tjenester	Integrering av flyktninger
	Kostnadsstyring
	Bruk av tvang

Eldreomsorg

Antallet i den eldste aldersgruppen vil øke kraftig framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Tjenestebehovet må løses i et arbeidsmarked hvor det er betydelige problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft, og hvor kommunen har lite økonomisk handlingsrom. Det krever blant annet tilrettelegging med ulike boformer, dagaktivitetstilbud, og

spesialkompetanse hos ansatte. Det er sannsynlig at kvaliteten i demensomsorgen både innen hjemmetjeneste og institusjon blir utfordret. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av omsorgsbehov, samt bruk av tvang. Konsekvensen er at brukerne ikke får tilstrekkelige tjenester som er tilpasset deres livssituasjon, og for kommunen kan konsekvensen være at ressursene brukes lite effektivt.

Utenforskap (tverrsektoriell risiko)

Flere og flere faller utenfor i samfunnet, og det er sannsynlig at kommunen ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Mangel på boliger for vanskeligstilte og økte priser på leiemarkedet rammer også mange av de som faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Utenforskap kan medføre mange ulike konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet. Kultur- og idrettstilbud i samarbeid med det frivillige kan være et bidrag for å redusere sannsynligheten for at noen faller utenfor.

Tildeling av tjenester

I en presset situasjon for kommuneøkonomien er det naturlig å stille spørsmål rundt nivået på tjenestetildeling etter enkeltvedtak, og om det brukes objektive kriterier for vurdering av tjenestebehovet. Men slike hensyn skal ikke gå utover kravene til forsvarlige tjenester, individuell vurdering og rettssikkerheten for brukerne. Kartlegging for å fastsette rett nivå på tjenestene og individuell tilpasning av tjenester er viktig for å kunne gi riktige tjenester. En generøs tildelingspraksis har store økonomiske konsekvenser, mens knappe økonomiske rammer kan ha som konsekvens at brukerne ikke får det tilbudet de har krav på.

Helseplattformen

Helseplattformen skal etter planen innføres i Rennebu kommune i april 2024. Dette er en felles elektronisk pasientjournal og pasientadministrativt system for hele helsetjenesten i Midt-Norge. Informasjonsflyt mellom helseforetak og kommunene har vært utfordrende etter innføring av Helseplattformen. Kommunen har et eget ansvar for å sikre at løsningen de har anskaffet ivaretar personvernet, at den fungerer godt nok for helsepersonellet og andre brukere, og at løsningen ikke gir uønskede konsekvenser tjenestemottakere og pasienter. Innføringen av Helseplattformen viser at en del kommuner har hatt problemer, og at innføringen har vært mer krevende enn forventet. Blant annet er det kjent at det har vært svikt i tjenester, pasientbehandling og håndtering av personvern. Svikt i legemiddelhåndtering og meldingsutveksling kan ha store konsekvenser for pasientene.

Barnevern

Sammenlignet med KOSTRA-gruppen og landsgjennomsnittet har Rennebu stor andel barn både med meldinger, undersøkelser og tiltak. Samtidig er antall barn med meldinger eller tiltak per årsverk langt høyere enn gjennomsnittet. Stort tjenestebehov i forhold til kapasiteten øker risikoen for mangelfull oppfølging av det enkelte tilfelle. Rennebu har felles barnevernstjeneste med Oppdal. Oppdal er vertskommune, noe som betyr at en eventuell forvaltningsrevisjon må samordnes mellom kommunene.

Integrering av flyktninger

Rennebu har den siste tiden hatt stort mottak av flyktninger i forhold til kommunestørrelsen. Kvalifisering av flyktninger til jobb og utdanning er viktig for å unngå utenforskap. Tilbudet av egnede boliger er begrenset, og det samme er muligheten til å finne fast arbeid. Integreringsloven skiller mellom grupperinger av flyktninger og det er egne regler for ukrainske flyktninger med andre krav, noe som kompliserer arbeidet for de som skal ivareta introduksjon og opplæring. Det er en risiko for at kommunen bruker mottak av flyktninger som et virkemiddel for å opprettholde folketallet, og at hensynet til god integrering blir skadelidende. Hvis kommunen ikke lykkes med integrering av flyktninger, kan de ende opp som sosialmottakere i stedet for å bidra som skattebetalere.

Kostnadsstyring

Sammenlignet med KOSTRA-gruppen og landsgjennomsnittet har Rennebu et høyt kostnadsnivå på omsorgstjenester. For institusjonstjenester økte kostnadene kraftig etter at nytt sykehjem ble tatt i bruk, og budsjettet ble ikke overholdt. God kostnadskontroll på denne sektoren vil være en forutsetning for at kommunen skal klare å gjennomføre økonomiske omstillinger.

Bruk av tvang

Tvangsbruk er regulert av en rekke lover, og skal sikre forsvarlige tjenester innenfor lovlige grenser. Dette stiller særskilt høye krav til kommunens interne kontrollsystem, og det skal fattes særskilte vedtak. Selv om det ikke er indikasjoner på regelbrudd i Rennebu, er det et område med høy iboende risiko og sårbarhet ettersom det er alvorlige inngrep mot individets rett til selvbestemmelse. En konsekvens av manglende vedtak er at vurderingen bak bruk av tvang ikke dokumenteres og i verste fall ikke gjøres. Dette kan videre gi grobunn for en praksis med økende bruk av tvang.

6 SAMFUNNSUTVIKLING OG DRIFT

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Klima og miljø	Fritidsbebyggelse
	Vedlikeholdsetterslep
	Næring, skog og landbruk

Klima og miljø

Klima og miljø gir kommunen ulike utfordringer innenfor tekniske tjenester, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergrepene forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Som forurensningsmyndighet har kommunen plikt til å føre tilsyn med miljøfarlig avfall og utslipp fra avløpsanlegg. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt under saksbehandling og tilsyn.

Fritidsbebyggelse

Kommunen har plikt til å føre tilsyn med at tiltak gjennomføres i samsvar med tillatelser i regulerings- og byggesaker. Høy aktivitet i markedet for fritidsboliger med stort gevinstpotensial ved brudd på tillatelser, tilsier at dette er et område hvor kommunen bør ha gode tilsynsrutiner og tilstrekkelig med ressurser.

Vedlikeholdsetterslep

Norske kommuner mangler ofte gode systemer for planmessig vedlikehold. Rennebus egne tilstandsrapporter indikerer at kommunen har forsømt det løpende vedlikeholdet både for bygninger og veger. En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi, og det er risiko for at dette blir salderingsområder når inntektene ikke strekker til. Manglende systematikk i verdibevarende vedlikehold kan få store økonomiske konsekvenser på lengre sikt, og det kan også ha konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet.

Næring, skogbruk og landbruk

Rennebu har store utmarksområder hvor det kan oppstå interessekonflikter mellom landbruk, reindrift, miljøhensyn og utbyggingsinteresser. I tillegg må kommunen ta hensyn til statlige føringer, eksempelvis om skjerpet vern av innmark til beite og matjord. Slik interessekonflikter må kommunen kunne håndtere innenfor rammen av relevant lovverk. Kommunen har ansvar for saksbehandling på ulike områder og det kan skje saksbehandlingsfeil eller manglende oppfølging av saker, eksempelvis innenfor konsesjonsbehandling.

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
	Generell eierstyring
	ReMidt IKS
	Trøndelag Brann og Redningstjeneste IKS
	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS

Rennebu kommunes eierskap

Aksjeselskap	Andre selskapsformer
TrønderEnergi AS	Revisjon Midt-Norge SA
Kommunekraft AS	Trøndelag Brann og Redningstjeneste IKS
Kvikne-Rennebu Kraftlag AS	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS
Rosenvik Holding AS	Midt-Norge 110-sentral IKS
Nasjonalparken Næringshage AS	Plankontoret for Oppdal og Rennebu
ReMidt Næring AS	Allskog BA
Torget i Rennebu AS	Biblioteksentralen AL
Helseplattformen AS	Konsek Trøndelag IKS
	ReMidt IKS

Generell eierstyring

Kommuneloven § 26-1 sier at kommunen minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Bestemmelsen stiller også krav til eierskapsmeldingens innhold, hvor det blant annet skal fremgå hva som er kommunens formål med å eie det enkelte eierskap og hvilke generelle styringsprinsipper som er gjeldende. Det overordnede ansvaret for eierstyring ligger hos kommunestyret, og eierskapsmeldingen er det viktigste styringsverktøyet. Gjeldende eierskapsmelding for Rennebu ble vedtatt av kommunestyret i april 2022. Det er en risiko for at styringsprinsippene ikke er tilstrekkelig forankret hos dagens representanter. Det er også en risiko for at bestemmelsene i eierskapsmeldingen ikke følges opp av de som er oppnevnt som eierrepresentanter. Konsekvensene av dette kan bli at kommunens eierinteresser ikke blir underlagt tilfredsstillende folkevalgt styring og kontroll.

ReMidt IKS

Selskapet gjennomfører lovpålagte selvkostoppgaver på oppdrag for kommunen, og eierstyringen er derfor av særskilt betydning for innbyggerne. Dette tilsier spesielle behov for en aktiv eierstyring. Når kommunen både kjøper tjenester fra selskaper og samtidig eier selskapet, kan det være en risiko for at disse rollene blandes. En eierskapskontroll kan

kombineres med en forvaltningsrevisjon av selskapet. Temaet kan eksempelvis være selskapets økonomiforvaltning og overholdelse av selvkostreglene.

TBRT IKS (Trøndelag Brann- og Redningstjeneste)

Det interkommunale selskapet ivaretar kommunale beredskaps- og tilsynsoppgaver, noe som tilsier særskilt oppmerksomhet rundt eierstyringen. Trondheim kommune er den dominerende eieren i selskapet, og det er en risiko for at kommunene med små eierandeler ikke får gjennomslag for sine intensjoner med eierskapet. Eierskapskontrollen kan kombineres med forvaltningsrevisjon av selskapets virksomhet. Eksempler på aktuelle tema er overholdelse av dimensjoneringsreglene for brannvesenet og selskapets økonomiforvaltning.

IKA Trøndelag IKS (Interkommunalt Arkiv Trøndelag)

Selskapet eies av 36 trønderske kommuner og fylkeskommunen, og ivaretar oppgavene med å oppfylle arkivlovens krav og regler. IKA Trøndelag har funksjon som depot for eiernes papirbaserte og elektroniske dokumenter, og skal sørge for at materiellet blir gjort tilgjengelig. Selv om arbeidet er satt bort til et frittstående selskap, har kommunen fremdeles det overordnede arkivansvaret. Ansvar for egne arkiver gjelder også etter at de er overført til depot. Dette tilsier at selskapsforvaltningen og internkontrollen hos IKA Trøndelag IKS er en risikofaktor som eierkommunene bør ha bevissthet om. En forvaltningsrevisjon av selskapets virksomhet er mest aktuell dersom dette kan utføres i samarbeid med andre eiere. En forvaltningsrevisjon kan eventuelt kombineres med eierskapskontroller for den enkelte kommune.

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rennebu kommune

Møtedato

23.05.2024

Saknr

20/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/340 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

[Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Administrasjonen bør ikke lage forslaget til vedtak

[Kommunal Rapport, Bernt Svarer] En kommune kan ikke slås konkurs

[Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Befaring må settes som et formelt møte

[Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet

[Kommunal Rapport, Bernt Svarer] De beste grunner taler for at forbudet mot fjernmøter ikke gjelder i en hastesituasjon

[KS] Folkevalgtprogram og boka Tillit

Saksopplysninger

Følgende referatsaker legges frem for utvalget til orientering:

1. [Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Administrasjonen bør ikke lage forslaget til vedtak.
2. [Kommunal Rapport, Bernt Svarer] En kommune kan ikke slås konkurs.
3. [Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Befaring må settes som et formelt møte.
4. [Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet.
5. [Kommunal Rapport, Bernt Svarer] De beste grunner taler for at forbudet mot fjernmøter ikke gjelder i en hastesituasjon.
6. [KS] Folkevalgtprogram og boka Tillit.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta vedlagte referatsaker til orientering.

Administrasjonen bør ikke lage forslaget til vedtak

Kommunal Rapport 18.03.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan administrasjonen lage saksfremlegg når kommunedirektøren er inhabil?

SPØRSMÅL: Kommunedirektørens kone har søkt lederjobb i kommunen, og kommunedirektøren er dermed inhabil i ansettelsessaken.

Kommunen mener dog at: «Underordnet administrasjon kan imidlertid forberede saken slik at vedtak kan fattes av riktig person eller organ».

Er dette korrekt tolkning av habilitetsreglene?

SVAR: Dette er et spørsmål som det har vært og er en del usikkerhet om, men slik ser jeg på dette:

Utgangspunktet er bestemmelsen i forvaltningsloven paragraf 6, som lyder:
«Er den overordnede tjenestemann ugild, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan».

Den sentrale problemstillingen her er hva som er en «avgjørelse» etter denne bestemmelsen. Av forarbeidene går det fram at dette er ment som en avgrensning mot saksforberedelse og saksutredning. Når loven her taler om «avgjørelse i saken», skal dette forstås i motsetning til av «avgjørelse av saken».

En underordnet tilsatt i kommunen kan altså samle inn opplysninger og gjøre rede for de rettslige problemstillingene i sak før den sendes over til den eller de som skal treffe avgjørelse, så lenge hen ikke selv er inhabil i denne.

All saksbehandling vil på en eller annen måte innebære at det treffes ulike typer avgjørelser når det gjelder innsamling og sammenstilling av *premissene* for den som skal treffes. Dette er som alminnelig utgangspunkt ikke «avgjørelse i saken» etter denne bestemmelsen.

Avgjørende må etter min mening her være om det saksforelegget som oversendes til den som skal treffe den formelle avgjørelsen av saken, også inneholder en sammenfattende vurdering – en anbefaling eller innstilling om hva som etter saksforberederens mening bør eller må vedtas som avgjørelse av saken.

Hvis vi leser bestemmelsen om underordnetes inhabilitet som en ren formregel som bare avskjærer hen fra å treffe den avsluttende formelle avgjørelsen av saken, blir den ganske betydningsløs.

Når kommunen uttaler at «Underordnet administrasjon kan imidlertid forberede saken slik at vedtak kan fattes av riktig person eller organ», er dette riktig så langt det rekkes, men må da leses slik at «forberede saken» ikke omfatter å foreta en sammenfattende vurdering av denne med anbefaling om eller innstilling med forslag til vedtak.

Hvem som skal foreta disse vurderingene og treffe avgjørelse av saken, vil det her være kommunestyrets sak å avgjøre. Forslag til vedtak om dette må da legges fram av ordføreren.

En kommune kan ikke slås konkurs

Kommunal Rapport, 11.03.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hva skjer om en kommune ikke kan betale regningene sine?

SPØRSMÅL: Jeg ser i avisene at Moskenes kommune vil erklære seg konkurs, men at departementet sier at det kan den ikke. Hva skjer om en kommune ikke kan betale regningene sine?

SVAR: Hvis enkeltpersoner, selskaper, stiftelser eller organisasjoner «er «insolvent», skal de etter [konkursloven § 60](#) «tas under konkursbehandling». Insolvent er etter denne [lovens § 61](#) at man «ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller». Konkurs betyr at den det gjelder, fratras rådighet over sine egne penger og eiendeler, og at verdien av disse skal brukes til en forholdsmessig dekning av ubetalte forpliktelser.

I [kommuneloven § 29–1](#) andre avsnitt fastslås at disse bestemmelsene ikke gjelder for kommuner eller fylkeskommuner. De «kan ikke tas under konkursbehandling» og kan heller ikke settes under «gjeldsforhandling» etter konkursloven, dvs. en prosess der man kommer fram til en frivillig eller tvunget ordning der de som har penger til gode bare får oppgjør for en del av det de har krav på.

I kommuneloven § 29 første avsnitt er det også en bestemmelse om avskjærer den som har penger til gode hos en kommune, fra å «tvangsinn drive» dette kravet etter de bestemmelsene vi har i tvangsfullbyrdslovene om «utlegg» eller «arrest» i eiendeler til den som skylder penger, det vil si beslag i disse med sikte på salg som kan innbringe penger som kan brukes til å dekke krav.

Summen av dette er at den som har penger til gode hos en kommune eller fylkeskommune, ikke har noe rettslig middel til å fremtvinge betaling av kravet. Begrunnelsen for dette er at kommunene og fylkeskommunene har ansvar for grunnleggende viktige samfunnsmessige oppgaver, og at det ikke vil være verken rettslig eller politisk akseptabelt om de ikke kan oppfylle disse, fordi det ikke er mer penger tilgjengelig.

I stedet for regler om tvangsinn drive, gjeldsforhandling og konkurs har kommuneloven en rekke bestemmelser som tar sikte på å forhindre at kommuner og fylkeskommuner kommer i en slik situasjon.

Første lag er bestemmelsene i lovens kapittel 14 med krav om et fullstendig og realistisk årsbudsjett, som setter skranker for hva man kan opp lån til og krav til nedbetaling av disse, og skranker for hva slags andre økonomiske forpliktelsen kommuner og fylkeskommuner kan påta seg.

Neste lag er lovens kapittel 28 om det såkalte Robek-registeret. Det er et system med statlig kontroll med økonomiforvaltningen i kommuner og fylkeskommuner som ikke klarer å holde balanse mellom utgifter og inntekter. Dette er da en begrensning av det kommunale eller fylkeskommunale selvstyret, men det er fortsatt kommunestyrets eller fylkestingets ansvar å få orden i økonomien.

Tredje lag er så bestemmelsene i kapittel 29 om betalingsinnstilling, som er motstykket til konkurs for private. Kommunestyret eller fylkestinget har etter [§ 29–2](#) første avsnitt *plikt til å treffe vedtak om dette*, hvis kommunen eller fylkeskommunen «på grunn av vanskeligheter som ikke er helt forbigående, ikke kan betale forfalt gjeld». Et slikt vedtak er gyldig og bindende fra det er truffet. Statsforvalteren eller departementet kan ved lovlighetskontroll

etter [§ 27-1](#) oppheve vedtaket, men bare hvis lovens vilkår ikke er oppfylt – altså fordi kommunen fortsatt er i stand til å betale sine forpliktelser etter hvert som de forfaller.

Når det er truffet vedtak om betalingsinnstilling, blir kommunen eller fylkeskommunen langt på vei tatt under administrasjon. Da skal, etter [§ 29-2](#) siste avsnitt, «departementet straks oppnevne en tilsynsnemnd for kommunen eller fylkeskommunen». Denne består av ordfører eller fylkesordfører, kommunedirektøren og minst tre medlemmer oppnevnt av departementet.

I [§ 29-3](#) fastslås at så lenge betalingsinnstillingen gjelder, skal ingen utbetalinger foretas uten godkjenning av tilsynsnemnda. Her er det tre typer utbetalinger som skal prioriteres; til dekning av lovpålagte forpliktelser overfor enkeltpersoner, til lønn, pensjon, og godtgjøring mm til tilsatte og heltids folkevalgte, og til utbetalinger som er nødvendige for å unngå fare for betydelig økonomisk tap eller vesentlige skadevirkninger. I motsetning til det som gjelder ved konkurs, betyr dette ikke at krav mot kommunen eller fylkeskommunen bortfaller, bare at kreditorene kan måtte vente på betaling.

Så langt har, så vidt jeg vet, alle vedtak om betalingsinnstilling blir underkjent av statsforvalter eller departement. Begrunnelsen er vel gjerne den som nå gis overfor Moskenes kommune: Kommunen kan avtale kassekreditt og vil da være i stand til å betale løpende forpliktelser.

En slik kassekreditt er en avtale om adgang til å trekke på en lånekonto for å dekke utgifter når kommunen ikke har midler til å dekke dem på det aktuelle tidspunktet – som et «likviditetslån». Det vil si at lånet ikke tas opp til et nytt formål, men for å dekke løpende utbetalinger innenfor den rammen som er angitt i budsjettet. Hovedregelen er at et slikt lån må tilbakebetales i løpet av det inneværende budsjettår.

Unntak fra dette siste kravet er låneopptak til dekning av regnskapsmessig underskudd i foregående budsjettår, I slike tilfelle er det tilstrekkelig at lånet tilbakebetales i løpet av den periode som er vedtatt at dekning av underskuddet skal skje. Men i og med at det betyr at kommunen eller fylkeskommunen står i Robek-registeret, skal statsforvalter eller departementet kontrollere at budsjettet er lovlig, herunder kravet om at dette skal være «realistisk» ([§ 14-4](#) tredje avsnitt). Det betyr at det må foreligg en realistisk plan for nedbetaling av underskuddet senest fire år etter at dette oppsto.

Departementet eller statsforvalteren kan derfor bare oppheve kommunens eller fylkeskommunens vedtak om betalingsinnstilling hvis det er realistisk å forvente at en kassekreditt for å dekke underskuddet kan dekkes enten i løpet av budsjettåret eller ved en gradvis nedbetaling over budsjettene de neste fire år.

I den andre enden av en periode med betalingsinnstilling ligger så en rekonstituering av kommunen eller fylkeskommunens økonomi. Tilsynsnemnda skal etter [§ 29-4](#) avslutte sitt arbeid ved å vedta en ny økonomiplan og et nytt årsbudsjett for kommunen eller fylkeskommunen. Dette skal så sendes til departementet til godkjenning eller endring.

Her må så departementet ta stilling til økonomiplanen og budsjettet er *realistisk*; om kommunen eller fylkeskommunen har mulighet for å løse sine oppgaver innen de rammebetingelsene som foreligger. I motsatt fall må departementet vurdere om det er nødvendig med særskilt styrking av kommunens eller fylkeskommunens økonomi.

Dette siste er klart nok noe departementet nødvendig bli viklet inn i, både av arbeidsmessige og prinsipielle grunner. Det er nok en vesentlig del at årsaken til at kommuner som har villet gå til betalingsinnstilling, raskt har fått beskjed om vilkårene for det ikke var til stede.

En slik overprøving av kommunestyrets eller fylkestinget vedtak om betalingsinnstilling, må skje ved et formell vedtak om oppheving av dette som ugyldig. Et slikt opphevingsvedtak må imidlertid *begrunnes*, og det må da være basert på en konkret vurdering av kommunens eller fylkeskommunens økonomiske situasjon, og av hvilke grep som kan gjøres for å komme ut av denne knipen. Her er det ikke nok med en telefonsamtale eller muntlig konferanse. Departementet har et selvstendig ansvar for å foreta en vurdering av om det vil være mulig å komme ut av en slik krise uten brudd på de lovfestede forpliktelser kommuner og fylkeskommuner har overfor borgerne.

Departementet kan ikke styre etter Gudfaren-prinsippet: «Løs problemet, men ikke fortell meg hvordan».

Befaring må settes som et formelt møte

Kommunal Rapport 15.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Når et utvalg er på befaring, er medlemmene da i et utvalgsmøte?

SPØRSMÅL: Vi går igjennom politisk reglement om dagen, og diskuterer om vi skal legge inn noe om befaringer i regi av de kommunale utvalgene, med tanke på møteoffentlighet, møteledelse, tilhørere, protokollering osv. Kan for eksempel utvalgene reise på befaring uten at det er et møte?

SVAR: Kommuneloven har ingen bestemmelser om «befaring». Den normale arbeidsformen for folkevalgte organer er at man bygger på skriftlige saksforelegg fra administrasjonen. Fordelen med denne arbeidsformen er at da har man et felles dokumentert og kvalitetssikret grunnlag for de vedtak som treffes.

Men ikke all informasjon er like lett å formidle på denne måten. Noen ganger er det en klar fordel om de folkevalgte har kunnet bygge også på egne iakttagelser av anlegget, naboskapet eller landskapet saken gjelder. Denne måten å innhente kunnskap på reiser imidlertid noen særlige utfordringer.

Det grunnleggende problemet er forholdet til bestemmelsene i [kommuneloven kapittel 11](#) om saksbehandling i folkevalgte organer.

Utgangspunktet her er at den enkelte folkevalgte ikke har noen individuell rolle i saksbehandlingen, annet enn ved deltakelse i organets møter. En folkevalgt er valgt *som medlem* av kollegialt organ, og kan ikke opptre i denne egenskap ved å reise på befaring på egen hånd.

Saksbehandlingen i det aktuelle folkevalgte organet bygger på det som i domstolsprosessen kalles «hovedforhandlingsprinsippet». Det betyr at organets beslutninger skal være basert utelukkende på den informasjon som er fremlagt på lik fot for alle medlemmene i møte i organet.

Dette gjelder da ikke bare saksdokumenter og muntlig informasjon fra administrasjonen eller andre, men også den kunnskap som blir innhentet ved befaring. Slik befaring må derfor skje innenfor de rammene som kommuneloven oppstiller for møter i folkevalgte organer.

Det må sendes innkalling til deltakelse i befaringsen, og relevante saksdokumenter i saken, til medlemmene forut for befaringsen ([§ 11–3 første avsnitt](#)).

Befaringen må settes som et formelt møte, og det må føres møtebok for befaringsen der det fremgår hva denne omfattet og hvem som deltok, herunder om parter eller sakkyndige deltok og ga informasjon eller fremførte synspunkter knyttet til saken.

Befaringen må også være åpen for presse eller andre interesserte, så lenge det ikke truffet vedtak om lukking etter [kommuneloven § 11–5](#).

Brudd på disse reglene vil være en saksbehandlingsfeil som kan være grunnlag for en lovlighetsklage til Statsforvalteren over vedtak som treffes, etter bestemmelsene i [kommunelovens kapittel 27](#).

Hvis det er mulig at feilen kan ha hatt betydning for vedtaket, kan den medføre at dette blir ugyldig.

Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet

Kommunal Rapport 08.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Gjorde lederen av kontrollutvalget feil, da han hadde et eget formøte med utvalgets sekretær for å diskutere utvalgets arbeid fremover?

SPØRSMÅL: Flertallet i kommunestyret har vedtatt nyvalg av kontrollutvalget som følge av mistillit til utvalgsleder. Slik jeg forstår det, begrunnes mistilliten blant annet ved at utvalgsleder i forkant av første møte i det nyvalgte kontrollutvalget hadde et eget møte med utvalgssekretæren. Hensikten med møtet skal ha vært at utvalgsleder og utvalgssekretær ville avklare noen praktiske forhold og diskutere utvalgets rolle og arbeid fremover. Det ble skrevet et referat fra formøtet.

En etterfølgende debatt reiser noen spørsmål om slike forberedende møter mellom utvalgsleder og utvalgssekretær. Blant annet har noen oppfattet at referatet inneholdt beslutninger som bare et samlet kontrollutvalg kan ta, blant annet med tanke på hvem som skal representere utvalget utad og at leder og sekretær forsøkte å etablere en maktstruktur ved å sette agendaen for utvalget.

Ifølge kommuneloven er det vel utvalgsleder som skal sette opp sakslisten for møter og det følger vel også av loven at det er utvalgsleder som har møte- og talerett i kommunestyret?

Sier kommuneloven noe om slike formøter mellom utvalgsleder og sekretær? Hva slags status har et slikt «møte»? Er det krav om, eller bør det skrives referat fra slike formøter? Vil da et slikt referat være et offentlig dokument etter offentlighetslovens bestemmelser?

SVAR: I [kommuneloven § 23-2](#) siste avsnitt er det fastsatt at kommunestyret «kan når som helst velge medlemmer til utvalget på nytt», og at da «skal alle medlemmene velges på nytt». Det er en rent politisk beslutning, og kommunestyret behøver ikke oppgi noen særlig grunn for dette. Et lovlig foretatt nyvalg av kontrollutvalget kan ikke overprøves, heller ikke om det er basert på uriktig eller urimelig forståelse av utvalgslederens rolle og myndighet. Bakgrunnen for denne konflikten er imidlertid interessant, og vi skal derfor se nærmere på forholdet mellom utvalgsleder, sekretariat og utvalg.

Kontrollutvalget er et «folkevalgt organ» etter kommuneloven, [se § 5-1 andre avsnitt, bokstav d](#). Det betyr at reglene i kapittel 11 gjelder for utvalgets virksomhet, [se § 11-1 første avsnitt](#). Dette gjelder da også bestemmelsen i [§ 11-3 første setning](#), om at «Lederen av et folkevalgt organ setter opp sakliste for hvert enkelt møte». I tillegg kan etter [§ 11-3 første avsnitt, siste setning](#), en tredel av medlemmene av et folkevalgt organ kreve at en sak «skal settes på sakslisten» i et kommende møte.

Sekretariatet til kontrollutvalget er et særskilt administrativt organ som etter [§ 23-7 tredje avsnitt](#) skal være uavhengig av kommunens eller fylkeskommunens administrasjon og av den eller dem som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunene. Det er, sies det i femte avsnitt, «direkte underordnet kontrollutvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg som utvalget gir», og skal, sies det i andre avsnitt, «påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet, og at utvalgets vedtak blir iverksatt». Sekretariatet har altså ingen formell myndighet verken til å sette en sak opp til behandling i det enkelte møte, eller til å nekte dette. Lederen setter opp saklisten, og når den er sendt ut, er det bare utvalget som kan endre på denne, ved formelt vedtak i møtet.

I praksis vil det imidlertid måtte være løpende kontakt mellom leder og sekretariat, både ved forslag fra sekretariatet om saker som det mener må eller bør behandles, og ved beskjed fra leder om hvilke saker sekretariatet må ha gjort klar til behandling på et bestemt tidspunkt. Begge deler er administrative meddelelser som ikke krever noen form for formalisert saksbehandling eller dokumentasjon, men det vil selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for utvalgets virksomhet som man har som utgangspunkt i det videre arbeidet.

Denne planen er ikke bindende verken for utvalgsleder eller utvalget. Den er må anses som et internt arbeidsdokument for kontrollutvalgssekretariatet, men hvis utvalget ønsker informasjon om det som her er avtalt, kan det be om å bli orientert og gi uttrykk for sitt syn på dette. Og hvis det foreligger et notat eller referat fra disse samtaler, kan utvalget kreve å få det, og da blir det som alminnelig utgangspunkt et offentlig dokument.

Det er klart nok ikke en feil at utvalgsleder og sekretariatsleder organiserer virksomheten på denne måten. Men hvis kommunestyret er misfornøyd med måten dette gjøres på, kan det altså skifte ut hele utvalget.

De beste grunner taler for at forbudet mot fjernmøter ikke gjelder i en hastesituasjon

Kommunal Rapport 02.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan et fjernhastemøte behandle en sak om arbeidstakers tjenstlige forhold?

SPØRSMÅL: Nylig ble det gjennomført et hastefjernmøte i kommunestyret vårt. Møtet foregikk over e-post, og temaet var innsetting av en settekommunedirektør i en klagesak mot kommunedirektøren.

Ordfører viste til kommuneloven § 11-8 som hjemmel for bruk av denne møteformen. I kommuneloven § 11-7 heter det imidlertid at «Et møte som skal lukkes etter § 11-5 andre ledd, kan ikke holdes som fjernmøte». Dette gjelder blant annet når det er tale om «en sak som angår en arbeidstakers tjenstlige forhold». Jeg lurer derfor på: Er vedtaket i kommunestyret i denne saken gyldig?

SVAR: Den aktuelle bestemmelsen i § 11-8 andre avsnitt gir altså lederen for organet, her ordfører, fullmakt til å bestemme at et møte skal holdes som fjernmøte «hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte, og det enten ikke er tid til å holde et ekstraordinært møte, eller saken ikke er så viktig at et ekstraordinært møte anses som nødvendig». Spørsmålet er altså om dette også gjelder i den aktuelle saken, eller om det her følger av bestemmelsen i § 11-7 tredje avsnitt at hastefjernmøte ikke kan benyttes.

Det er usikkert om et vedtak om oppnevning av settedirektør i en slik klagesak er en sak som angår «en arbeidstakers tjenstlige forhold», og dermed i det hele tatt går inn under denne regelen, men om vi forutsetter at det vil den, blir altså spørsmålet om forbudet i § 11-7 mot bruk av fjernmøte også gjelder for hastefjernmøte etter § 11-8.

Bestemmelsen i § 11-7 er gitt pga. frykt for at uvedkommende skal kunne skaffe seg adgang til taushetsbelagt kommunikasjon mellom medlemmene i møtet. Dette er et hensyn som også kan være aktuelt i hastefjernmøte etter § 11-8, men her vil skadevirkningene ved et absolutt forbud mot å bruke denne møteformen kunne bli betydelige.

Det er tale om en situasjon der «hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte, og det enten ikke er tid til å holde et ekstraordinært møte». I en slik situasjon er det derfor nærliggende å falle ned på at vi må kunne nøye oss med å stole på at kommunen gjør det som er nødvendig for å skjerme diskusjonen i møtet og opplysninger underlagt taushetsplikt som fremkommer der.

Jeg mener etter dette at de beste grunner taler for at vi må forstå loven slik at forbudet mot bruk av fjernmøter bare gjelder der dette skjer med hjemmel i beslutning i medhold av en generell fullmakt gitt av kommunestyret i medhold § 11-7 første avsnitt, og ikke der det som her er tale om en hastesituasjon etter § 11-8 andre avsnitt.

Brudd på denne bestemmelsen vil for øvrig neppe i seg selv føre til at vedtak som treffes i slikt møte blir ugyldig.

KS Folkevalgtprogram og boka Tillit

Har du deltatt på KS Folkevalgtprogram eller ønsker å lese om folkevalgtes rolle i lokalpolitikken? Les boka Tillit.

KS Folkevalgtprogram er et tilbud til alle kommunestyre, fylkesting og direkte valgte bydelsutvalg. Hensikten er å bidra til et godt lokaldemokrati med høy tillit. Programmet skal også bidra til å gi dere folkevalgte trygghet og motivasjon, og en god forståelse for rollen. Denne boka legger selve grunnlaget for KS Folkevalgtprogram.

- Vi håper at boka skal være til hjelp i hverdagen som folkevalgt i kommunen eller fylkeskommunen, sier Dag-Henrik Sandbakken, fagsjef i KS.

Les boka [her](#)

Mer informasjon som kan være særlig relevant for deg som er folkevalgt finner du [her](#).

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rennebu kommune

Møtedato

23.05.2024

Saknr

21/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/340 - 3

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Saken erstatter det som tidligere ble omtalt som "eventuelt".

Eksempel på tema som kan tas opp:

- Deltagelse på kurs/konferanse.
- Endring av møtedato eller møtested.
- Forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte.
- Ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektør eller sekretariatet i et fremtidig møte.

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet, dette for at møteleder skal kunne planlegge gjennomføringen av møtet leder, spesielt med tanke på varighet for møtet.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rennebu kommune

Møtedato

23.05.2024

Saknr

22/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/340 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget godkjenner protokollen fra kontrollutvalgets møte, den 23.05.2024.

Saksopplysninger

Protokollen stadfester at alle vedtakene og protokollføringen for hver sak er i samsvar med saksbehandlingen for den aktuelle saken.

Vurdering og konklusjon

Utvalget oppfordres til å lese gjennom protokollen for å påpeke feil og mangler, som rettes opp av sekretariatet. Utvalget oppfordres deretter til å godkjenne møteprotokollen.